MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ROČENKA / YEARBOOK 2022

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ
V ČESKÉ REPUBLICE

ORGANIC FARMING
IN THE CZECH REPUBLIC

ROČENKA / YEARBOOK 2022

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ
V ČESKÉ REPUBLICE

ORGANIC FARMING
IN THE CZECH REPUBLIC

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

ročenka, do níž právě nahlížíte, je publikací, která každoročně přináší ucelený zdroj dat o vývoji i aktuálním stavu ekologického zemědělství a produkci biopotravin v České republice.

Ekologické zemědělství v České republice má již více než třicetiletou tradici. V roce 2022 z celkového počtu přibližně 43 tisíc zemědělsky aktivních subjektů hospodařila v režimu ekologického zemědělství každá osmá farma. Ke konci roku 2022 hospodařilo ekologicky 5 050 farem na celkové výměře 575 464 ha, což představuje 16,2% podíl na celkové obhospodařované zemědělské půdě.

Globální výzvy, kterým čelíme, po nás vyžadují zodpovědnost k udržitelnějšímu a šetrnějšímu přístupu k naší půdě, vodám a celkově k životnímu prostředí. Ekologické zemědělství je jedním z klíčových aspektů v dosahování těchto cílů. Tímto bych chtěl vyjádřit uznání a poděkování všem našim farmářům, kteří se rozhodli pro ekologický způsob hospodaření. Jejich práce přispívá k ochraně biodiverzity, k lepší kvalitě potravin a k zachování naší krajiny.

Jsem pevně přesvědčen, že tato publikace bude cenným zdrojem poznatků a inspirací pro všechny, kdo mají zájem dovědět se podrobnější informace o ekologickém zemědělství v České republice.

Marek Výborný
ministr zemědělství

OBSAH

1.	**Současný stav ekologického zemědělství v ČR**	**6**
1.1	Vývoj ekologického zemědělství	6
1.2	Struktura užití půdy v ekologickém zemědělství	8
1.3	Velikostní struktura podniků v ekologickém zemědělství	9
1.4	Vývoj ekologického zemědělství v krajích ČR	10
1.5	Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství	13
2.	**Další informace o ekologických farmách**	**15**
2.1	Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2021)	15
2.2	Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2021)	15
2.3	Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách (rok 2021)	17
3.	**Struktura produkce na ekologických farmách**	**19**
3.1	Rostlinná výroba a produkce	19
3.2	Živočišná výroba a produkce	23
3.3	Způsoby uplatnění produkce ekologikých farem v roce 2021	28
4.	**Výroba biopotravin**	**30**
4.1	Počet výrobců biopotravin	30
4.2	Počet faremních zpracovatelů	33
5.	**Obchod s biopotravinami**	**34**
5.1	Poptávka po biopotravinách	34
5.2	Způsob distribuce biopotravin	35
5.3	Mezinárodní srovnání	37
6.	**Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin**	**39**
6.1	Vývoj finančních podpor ze strany státu v EZ	39
6.2	Základní dotace na plochu	39
6.3	Další opatření PRV	43
6.4	Národní dotace	43
6.5	Podpora dalších vybraných aktivit	44
6.6	Finanční podpora činnosti NNO v sektoru ekologického zemědělství	44
7.	**Kontroly a certifikace**	**45**
7.1	Základní informace o kontrolním systému v ekologickém zemědělství	45
7.2	Základní statistika provedených kontrol v roce 2022	46
7.3	Nejčastější porušení pravidel ekologického zemědělství v roce 2022	46

8.	**Věda a výzkum EZ v ČR**	**47**
8.1	Financování výzkumu v ČR	47
8.2	Mezinárodní projekty	50
8.3	Operační skupiny EIP-AGRI – inovace v ekologickém zemědělství	54
8.4	TP Organics – Evropská technologická platforma	54
8.5	ČTPEZ – Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství	54
8.6	Organic Eprints	55
8.7	Organic Farm Knowledge	55
9.	**Propagace ekologického zemědělství**	**56**
9.1	Přehled vybraných propagačních akcí	56
10.	**Organizace a sdružení působící v sektoru EZ**	**58**
1.	**The present state of organic farming in the Czech Republic**	**64**
1.1	The development of organic farming	64
1.2	Pattern of land-use in organic farming	65
1.3	Size of establishment in organic farming	66
1.4	Development of organic farming in regions of the Czech Republic	67
1.5	Number of registered businesses in organic farming	69
2.	**Pattern of production on organic farms**	**71**
2.1	Plant production	71
2.2	Livestock production	73
3.	**Organic food trade**	**75**
4.	**Support for organic farming and organic food production**	**76**
4.1	Development of state support for organic farming	76
4.2	Acreage-based subsidies	76
4.3	Further RDP measures	78
4.4	National subsidies	78
5.	**Organisations and associations involved in the OF sector**	**80**

1. SOUČASNÝ STAV EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR

Kapitola prezentuje základní statistické údaje o ekologickém zemědělství (EZ) v České republice k datu 31. 12. 2022. Využity jsou výstupy šetření Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) a údaje z Registru ekologických podnikatelů (REP) vedeného Ministerstvem zemědělství (MZe).

1.1 Vývoj ekologického zemědělství

Ke konci roku 2022 hospodařilo ekologicky 5 050 farem na celkové výměře 575 464 ha, což představuje 16,2% podíl na celkově obhospodařované zemědělské půdě dle LPIS[1].

Meziroční srovnání ukazuje oživení vývoje ekologického zemědělství po stagnaci v letech 2019 a 2020. Počet farem registrovaných v EZ vzrostl o 5,3 % a celková výměra ploch v EZ o 3,1 % (tj. o 256 farem a 17 340 ha). Z celkového počtu přibližně 43 tisíc zemědělsky aktivních subjektů[2] hospodaří v režimu EZ již každá osmá farma.

Za posledních deset let vzrostl počet ekofarem 1,3krát z původních 3 923 farem a výměra půdy v EZ 1,2krát z původních 488 tis. ha v roce 2012. Přibližně desetina ploch je v současné době zařazena v tzv. přechodném období a představuje potenciál nárůstu ekologických ploch v dalších letech.

Pozitivní vývoj souvisí s nastavením podmínek opatření EZ v rámci Programu rozvoje venkova (PRV) během přechodného období Společné zemědělské politiky (SZP) v letech 2021 a 2022. Vzhledem k ukončení programového období 2014–2020, již nebylo možné v roce 2022 uzavřít nový pětiletý závazek, byl však všem umožněn vstup do opatření EZ formou zkrácených ročních závazků, a to i zcela novým žadatelům. U dříve uzavřených navazujících dvouletých závazků bylo povoleno neomezené navýšení výměry a byl umožněn souběh starých (EZ) a nových (navazujících EZ) závazků u jednoho žadatele.

Zájem o opatření EZ je očekáván i v roce 2023 díky implementaci nového Strategického plánu SZP, který nahrazuje PRV a je klíčovým nástrojem podpory zemědělského sektoru a venkova pro období 2023–2027. Opatření, nově intervence EZ, bude realizováno opět formou pětiletých závazků a nově bude umožněn souběh EZ s konvenčním hospodařením v souladu s evropskou legislativou. Umožněno bude chovat zvířata různého druhu (např. skot, ovce, kozy) a pěstovat plodiny různých odrůd, včetně ovoce a zeleniny, které lze snadno odlišit na jedné farmě rozdělené na konvenční a ekologickou jednotku. Předpokládá se, že povolení souběhu usnadní přechod do EZ velkým farmám, typickým pro ČR, díky možnosti vstoupit do EZ jen s určitou částí podniku. Tato skutečnost by tak mohla přispět k naplnění národního cíle dosáhnout 22 % zemědělské půdy obhospodařované ekologicky v ČR do roku 2027 (tj. zhruba 750 tis. ha).

Vývoj počtu farem a ploch v EZ a podílu na celkové zemědělské výměře uvádí Graf 1. Detailní strukturu užití půdy v EZ k 31. 12. 2022 zachycuje Tab. 2.

Tab. 1 Vývoj celkové výměry a počtu farem v ekologickém zemědělství (1990–2022)

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Celková výměra ploch v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna výměry ploch v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2015	4 115	494 661	11,74	5,9	0,1
2016	4 243	506 070	12,03	3,1	2,3
2017	4 399	520 032	12,37	3,7	2,8
2018	4 606	538 223	12,80	4,7	3,5
2019*	4 690	540 993	15,22	1,8	n.a.
2020	4 665	543 252	15,28	-0,5	0,4
2021	4 794	558 124	15,71	2,8	2,7
2022	5 050	575 464	16,22	5,3	3,1

Pozn.: Údaje o počtu farem a celkové výměře ploch v EZ k 31. 12. 2022 byly exportovány z REP k 8. 2. 2023.
** V roce 2019 není z důvodu úpravy metodiky uvedena meziroční změna výměry ploch v EZ, od tohoto roku jsou započítávány pouze plochy v rámci LPIS.*

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

[1] Celková výměra půdního fondu v LPIS k 31. 12. 2022 činila 3 548 245 ha.
[2] Zemědělsky aktivní subjekty vedené v Zemědělském registru ČSÚ.

Graf 1 Vývoj celkové výměry a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990–2022)

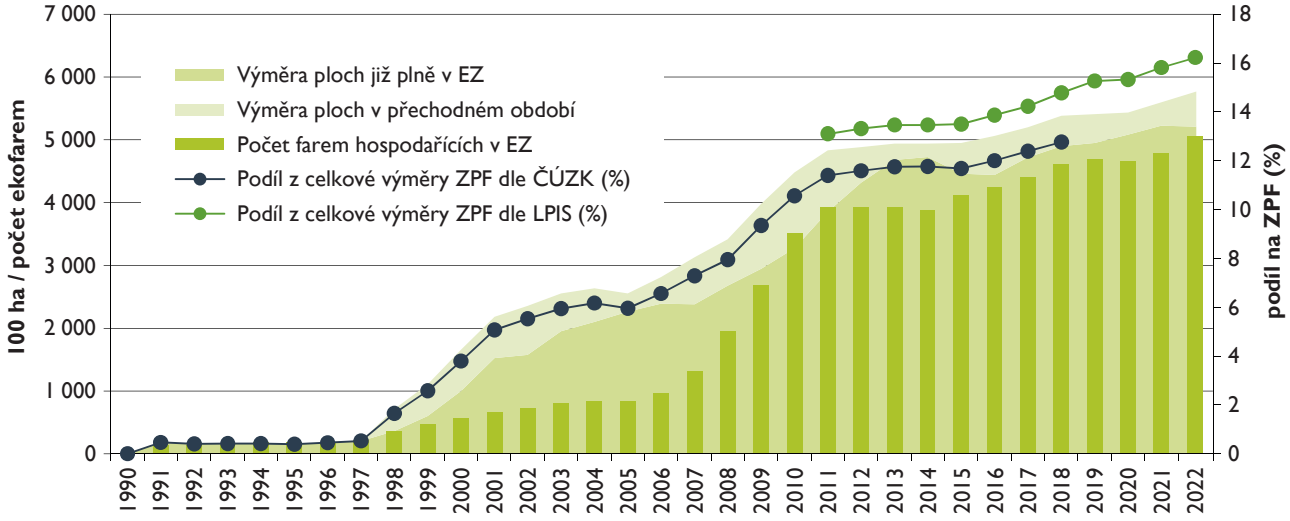

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

Tab. 2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2022

Plochy	Výměra (ha):			Meziroční změna 2022/21	
	přechodné období	plně v EZ	celkem	(%)	(ha)
Výměra ploch v EZ celkem	**51 164**	**524 299**	**575 464**	3,1	17 340
Trvalý travní porost	30 815	426 200	457 015	1,9	8 313
Orná půda	19 568	92 398	111 966	8,9	9 165
z toho: standardní orná půda	*17 637*	*87 184*	*104 820*	*9,3*	*8 912*
travní porost	*1 881*	*5 177*	*7 058*	*4,2*	*282*
úhor	*50*	*37*	*88*	*-24,9*	*-29*
Trvalá kultura	659	5 409	6 069	-3,0	-191
z toho: ovocný sad (intenzivní a ostatní)	*248*	*3 010*	*3 258*	*-8,5*	*-302*
vinice	*202*	*908*	*1 111*	*2,6*	*28*
chmelnice	*11*	*14*	*25*	*113,0*	*13*
jiná trvalá kultura (krajinotvorný sad)	*198*	*1 477*	*1 675*	*4,3*	*70*
Ostatní plocha*	122	292	414	14,7	53

* *Ostatní plocha zahrnuje kultury: školka, porost RRD (rychle rostoucí dřeviny), zalesněná půda, jiná kultura, mimoprodukční plochy a rybníky.*

Zdroj: REP; zpracovala ČTPEZ.

Česká republika patří mezi dvacet zemí světa s největší výměrou půdy v EZ (9. místo v rámci Evropy) a mezi patnáct zemí světa s nejvyšším podílem ploch v EZ na celkové zemědělské půdě (7. místo v rámci Evropy, 5. místo v EU po Rakousku, Estonsku, Švédsku a nově Itálii). Aby si ČR udržela své postavení, je třeba nadále podporovat rozvoj EZ, jelikož nárůst ploch v EZ je v posledních letech jedním z nejnižších v rámci EU. Stagnaci rozvoje EZ v ČR potvrzuje také jeden z nejnižších podílů půdy zařazené v přechodném období (pod 10 %).

1.2 Struktura užití půdy v ekologickém zemědělství

Česká republika patří mezi top země z pohledu podílu EZ na celkové zemědělské půdě, avšak dominantní podíl dlouhodobě zabírají trvalé travní porosty. V roce 2022 tvořily více než 450 tis. ha a 80 % celkové výměry zařazené v EZ.

Struktura užití půdy v EZ odpovídá zemědělské struktuře oblastí, ve kterých se EZ v ČR rozvíjí, tj. 90 % ekologicky obhospodařovaných ploch se nachází v horských a podhorských méně příznivých oblastech (96 % luk a pastvin a téměř 70 % orné půdy). Současně se zhruba třetina ploch v EZ nachází v některém ze zvláště chráněných území (tzn. cca 45 % zemědělské půdy chráněných území ČR je v ekologickém režimu), kdy přechod na EZ je zde logickou variantou hospodaření. V produkčních oblastech zůstává zastoupení EZ naopak na nízké úrovni.

ČR má v rámci zemí EU nejvýraznější rozdíl ve struktuře užití půdy v EZ a zemědělství celkem. Patříme k zemím s nejvyšším procentem zornění, až 70 % zemědělské půdy tvoří orná půda, travní porosty pokrývají pouhých 28 % a necelá 2 % připadají na trvalé kultury. Díky EZ, které přispívá k zachování luk a pastvin, se ČR alespoň blíží průměru zornění v EU (pod 60 %).

Ačkoliv v EZ dominují trvalé travní porosty, v posledních letech je patrný pozitivní trend nárůstu ploch orné půdy. Ke konci roku 2022 tvořila orná půda téměř pětinu celkové výměry v EZ (111 966 ha), což je zatím nejvyšší dosažený podíl v historii vývoje (viz Tab. 4). Trvalé kultury zabírají okolo 1 % plochy v EZ, z toho zhruba 81 % tvoří sady (54 % intenzivní a extenzivní a 28 % krajinotvorné), 18 % vinice a pod 1 % chmelnice.

Za posledních pět let vzrostla plocha TTP o zhruba 30 tis. ha (7% nárůst plochy, viz Tab. 3). Nejrychleji však roste v posledních letech výměra orné půdy, o více než 40 tis. ha a 57 % oproti 71 tis. ha v roce 2017 (Graf 2). Výměra trvalých kultur, po výrazném nárůstu ploch v letech 2008 až 2011 a poklesu v letech 2015 a 2016, stagnuje v rozpětí 6 070 až 6 265 ha.

Tab. 3 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství (2000–2022)

Užití půdy	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Orná půda	15 295	20 766	54 717	64 529	66 386	71 515	80 939	90 530	93 701	102 800	111 966
Trvalé travní porosty	149 705	209 956	369 057	407 448	418 255	427 717	435 287	443 985	443 262	448 703	457 015
Trvalé kultury (sady, vinice, chmelnice)	462	820	5 939	6 839	6 149	6 205	6 164	6 265	6 070	6 260	6 069
Ostatní plochy	237	23 440	18 054	15 845	15 279	14 595	15 834	214*	218	361	414
Celková plocha	**165 699**	**254 982**	**447 767**	**494 661**	**506 070**	**520 032**	**538 223**	**540 993**	**543 252**	**558 124**	**575 464**

* *Z důvodu úpravy metodiky v roce 2019 vznikl značný meziroční úbytek u ostatních ploch. Nejsou již započítávány plochy mimo LPIS, které tvořily převážnou část této kategorie užití půdy.*

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku).

Tab. 4 Procentní srovnání struktury půdního fondu v EZ ve vybraných letech (2000–2022)

Užití půdy	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Orná půda	9,23	8,14	12,22	13,05	13,12	13,75	15,04	16,73	17,25	18,42	19,46
Trvalé travní porosty	90,35	82,34	82,42	82,37	82,65	82,25	80,87	82,07	81,59	80,39	79,42
Trvalé kultury	0,28	0,32	1,33	1,38	1,22	1,19	1,15	1,16	1,12	1,12	1,05
Ostatní plochy	1,14	9,19	4,03	3,20	3,02	2,81	2,94	0,04	0,04	0,06	0,07
Celková plocha	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**	**100,00**

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku).

Graf 2 Vývoj užití zemědělské půdy v EZ (2000–2022)

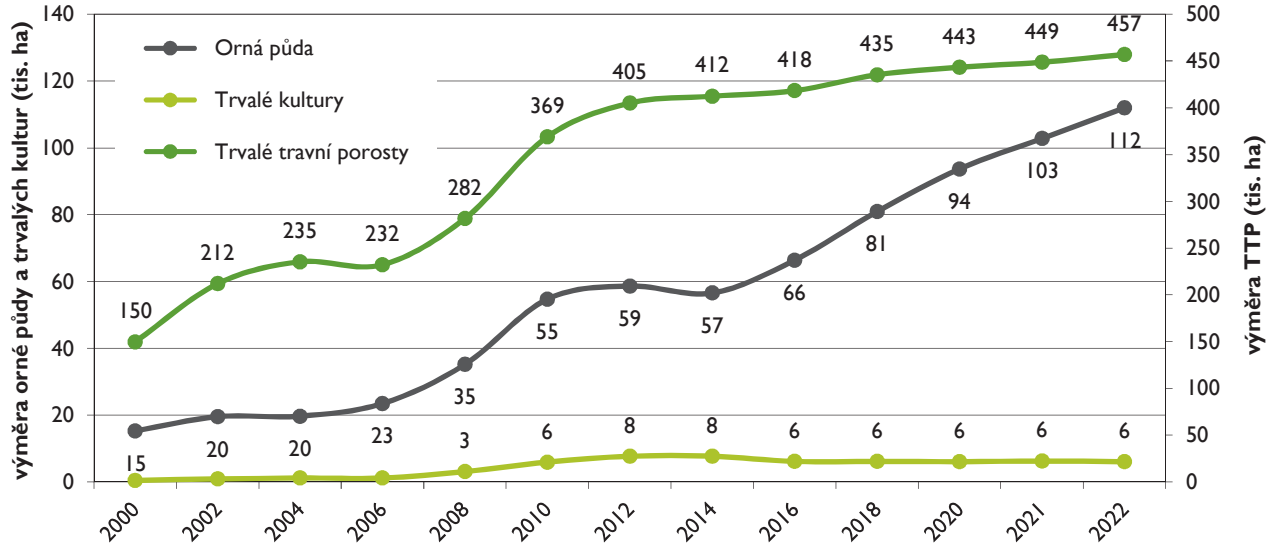

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

1.3 Velikostní struktura podniků v ekologickém zemědělství

Česká republika patří k zemím s největší průměrnou velikostí zemědělských podniků, v konvenčním i ekologickém zemědělství. V rámci EU má ČR po Slovensku (311 ha) druhou největší průměrnou velikost ekofarem (114 ha v roce 2022). Výměru nad 100 ha udává ještě Švédsko, Estonsko a nově Litva, průměr EU je 42 ha. V řadě evropských zemí také platí, že ekofarmy jsou větší, často dvojnásobně i více, než farmy konvenční. Průměrná velikost konvenční farmy v ČR je cca 82 ha[3], v EU okolo 20 ha.

Z pohledu velikostní struktury podniků je dlouhodobě nejčastější rozloha ekofarem v rozmezí 10 až 50 ha (39% zastoupení na celkovém počtu, viz Tab. 5). Z pohledu výměry je největší podíl půdy obhospodařován ekofarmami o velikosti od 100 do 500 ha. Tato kategorie také každoročně zvyšuje svůj podíl (40 % v roce 2022) a vystřídala do roku 2010 vedoucí kategorii 500 až 1 000 ha, která v posledních letech stagnuje. V kategorii od 100 do 500 ha došlo zároveň k největšímu meziročnímu navýšení ploch (o 15 720 ha). Největší úbytek ploch byl naopak zaznamenán u kategorie 1 000 až 2 000 ha (o 3 136 ha). Za posledních deset let vykazuje nejrychlejší nárůst počtu farem i plochy v EZ kategorie ekofarem s výměrou 50 až 100 ha.

Z tabulky níže dále vyplývá, že čtvrtina farem (nad 100 ha) obhospodařuje téměř 80 % ploch v EZ, resp. 5 % farem (nad 500 ha) obhospodařuje zhruba 40 % ploch v EZ. Lze tedy stále tvrdit, že v EZ převládají velké zemědělské podniky s převahou travních porostů, avšak každoročně podíl největších farem na výměře klesá (např. v roce 2005 až polovina ekofarem měla výměru nad 100 ha a obhospodařovala téměř veškerou plochu v EZ, resp. až pětina ekofarem měla výměru nad 500 ha a obhospodařovala zhruba 70 % ploch v EZ).

[3] Zpráva o stavu zemědělství 2022, Tab. 6.1/01 Podnikatelská struktura v zemědělství.

Tab. 5 Velikostní struktura ekofarem v letech 2021 a 2022

Velikostní skupiny farem dle výměry (ha)	2021				2022				Meziroční změna 2022/21	
	Počet		Plocha		Počet		Počet		Plocha	Počet
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(%)	(%)
0 až <5	398	8,3	932	0,2	434	8,6	997	0,2	9,0	7,0
5 až <10	383	8,0	2 879	0,5	395	7,8	3 005	0,5	3,1	4,4
10 až <50	1 903	39,7	51 491	9,2	1 945	38,5	52 550	9,1	2,2	2,1
50 až <100	891	18,6	63 762	11,4	979	19,4	70 124	12,2	9,9	10,0
100 až <500	959	20,0	212 506	38,1	1 043	20,7	228 226	39,7	8,8	7,4
500 až <1 000	200	4,2	138 364	24,8	196	3,9	135 482	23,5	-2,0	-2,1
1 000 až <2 000	58	1,2	78 606	14,1	56	1,1	75 470	13,1	-3,4	-4,0
2 000 a více	2	0,0	9 583	1,7	2	0,0	9 610	1,7	0,0	0,3
Celkem	**4 794**	**100**	**558 124**	**100**	**5 050**	**100**	**575 464**	**100**	**5,3**	**3,1**

Zdroj: REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI.

Ze zastoupení orné půdy (OP), trvalých travních porostů (TTP) a trvalých kultur (TK) na ekofarmách vychází, že nejčastěji jsou plochy OP obhospodařovány v rozloze do 5 ha a dále pak v rozmezí 10–50 ha. Podobně tomu je u TK, kde většina farem (75 %) hospodařila na ploše do 5 ha. U TTP dominovala rozloha 10–50 ha (41 % ekofarem) následovaná rozlohou 100–500 ha (19 %). Z pohledu výměry bylo nejvíce OP obhospodařováno v kategorii 100–500 ha (40 %) a v kategorii 500–1 000 ha (18 %), u TTP v kategoriích 100–500 ha a 500–1 000 ha (dohromady 64 % ploch) a u TK v kategorii 10–50 ha (více než 43 % ploch).

1.4 Vývoj ekologického zemědělství v krajích ČR

Zastoupení EZ v jednotlivých krajích není rovnoměrné. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy jsou v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje (viz Graf 3). V těchto pěti krajích se nachází téměř 60 % ploch v EZ (viz Graf 4) a dva z nich vedou dlouhodobě s největší průměrnou velikostí ekofarem (221 ha v kraji Karlovarském a 152 ha v kraji Ústeckém).

V počtu ekologických farem vede dlouhodobě kraj Jihočeský (733 ekofarem) následovaný stejně jako v předchozím roce krajem Plzeňským a Moravskoslezským (viz Graf 5). Více než 400 ekofarem se nachází dále v kraji Zlínském, Středočeském a Vysočina. Z pohledu podílu ekologicky hospodařících farem na celkovém počtu farem v daném kraji vede s téměř 40% podílem Karlovarský kraj. V dalších osmi krajích hospodaří ekologicky již více než 10 % farem, tzn. minimálně každá desátá farma (v Plzeňském kraji 20 %, v kraji Ústeckém, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém okolo 15 % a v kraji Moravskoslezském, Zlínském a Vysočina mezi 10–12 %).

Z meziročního vývoje je patrný růst zájmu o EZ, počet farem registrovaných v EZ i výměra půdy vzrostla ve všech 14 krajích. Nejvíce farem v EZ přibylo v kraji Středočeském, Jihočeském a na Vysočině (40, 38, resp. 29), stejně tak výměry půdy v EZ (nárůst o 2 200 až 3 500 ha). V procentním vyjádření vzrostla nejvíce výměra půdy v EZ v Kraji Vysočina (o 10 %). Regionální rozmístění ekofarem a ekologicky obhospodařovaných ploch v jednotlivých krajích ČR je uvedeno v Tab. 6.

Z pohledu podílu ploch v EZ na celkové zemědělské půdě byl v roce 2022 celorepublikový průměr (16,2 %) překročen v osmi krajích, přičemž vysoce nad tímto průměrem s téměř 60 % vedl Karlovarský kraj. Podobně jako v předchozích letech následoval kraj Liberecký, Moravskoslezský, Zlínský, Ústecký, Plzeňský a nově Jihočeský s více než 20% podílem. V produkčních oblastech zůstává zastoupení EZ stále nízké mezi 4 až 7 %.

V rámci jednotlivých kategorií užití půdy (orná půda, travní porosty a trvalé kultury) dominoval opět Karlovarský kraj, kde se v ekologickém režimu nacházelo téměř 20 % ploch orné půdy a 80 % ploch TTP. Hranici 60 % ploch TTP v ekologickém režimu dosáhly dále kraje Ústecký, Zlínský a Olomoucký (viz Tab. 7). Největší podíl trvalých kultur v EZ na jejich celkové výměře měl Kraj Vysočina a kraj Moravskoslezský (cca 60 %). Z pohledu absolutních hodnot se největší rozloha ekologicky obhospodařované orné půdy nacházela v kraji Plzeňském (20 134 ha) a Jihomoravském (18 349 ha), plocha TTP v kraji Jihočeském (80 174 ha) a u trvalých kultur dominoval kraj Jihomoravský (1 888 ha), kde se nachází většina ploch ekovinic.

V ekologickém režimu bylo k 31. 12. 2022 zařazeno 45,4 % ploch luk a pastvin, 4,5 % výměry orné půdy a 15,4 % ploch trvalých kultur (resp. 26 % sadů, 7 % vinic a 0,5 % chmelnic).

Tab. 6 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2022

Kraj*	Počet ekofarem	Výměra celkové plochy v EZ		Z toho v přechodném období		Průměrná výměra ekofarmy
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	(ha)
Jihočeský	733	91 872	16,0	10 683	11,6	125
Plzeňský	606	73 319	12,7	6 059	8,3	121
Moravskoslezský	448	59 912	10,4	2 988	5,0	134
Karlovarský	264	58 323	10,1	2 543	4,4	221
Ústecký	327	49 845	8,7	4 561	9,1	152
Olomoucký	316	42 865	7,4	2 355	5,5	136
Zlínský	411	40 623	7,1	2 944	7,2	99
Liberecký	296	35 168	6,1	2 050	5,8	119
Středočeský	410	28 917	5,0	6 054	20,9	71
Královéhradecký	274	26 120	4,5	2 245	8,6	95
Jihomoravský	355	25 619	4,5	2 571	10,0	72
Vysočina	406	24 068	4,2	3 364	14,0	59
Pardubický	196	18 399	3,2	2 381	12,9	94
Hl. m. Praha	8	413	0,1	366	88,5	52
Celkem	**5 050**	**575 464**	**100,0**	**51 164**	**8,9**	**114**

* *Kraje jsou v tabulce seřazeny dle výměry celkové plochy v EZ. Farmy jsou ke kraji přiřazeny dle nejvyšší výměry zaznamenané v REP – pokud hospodaří farma na zemědělské půdě ve více krajích, je přiřazena ke kraji, kde se nachází nejvíce obhospodařovaných ploch.*

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022); zpracovala ČTPEZ.

Graf 3 Počet ekofarem a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2022

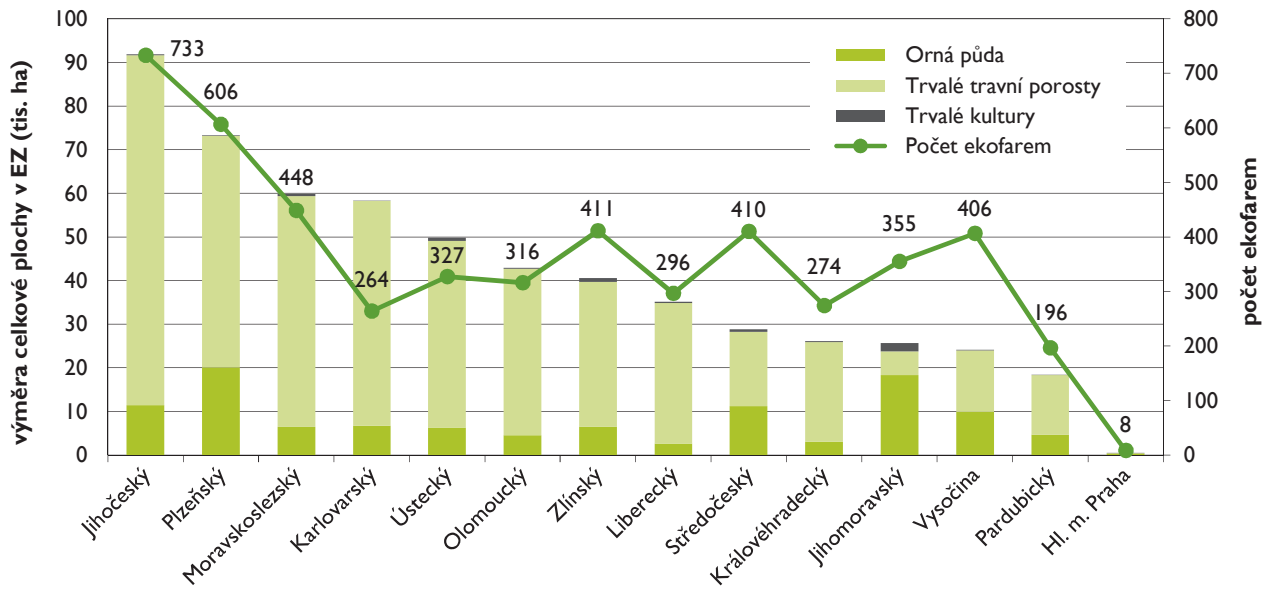

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022); zpracovala ČTPEZ.

Tab. 7 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2022

Kraj*	Výměra celkové plochy v EZ (ha)	Z toho výměra (ha):			Zemědělská půda ČR dle LPIS (ha)	Podíl EZ na celkové výměře dané kategorie užití půdy v ČR (%)			
		OP	TTP	TK		z. p. celkem	OP	TTP	TK
Karlovarský	58 323	6 705	51 527	36	101 077	57,7	18,6	79,6	22,2
Liberecký	35 168	2 545	32 245	314	102 205	34,4	6,6	51,9	28,9
Moravskoslezský	59 912	6 416	52 949	524	215 532	27,8	5,2	58,8	58,2
Zlínský	40 623	6 486	33 213	879	148 487	27,4	7,1	60,8	34,0
Ústecký	49 845	6 237	42 878	681	222 450	22,4	4,1	66,5	14,0
Plzeňský	73 319	20 134	52 946	214	328 513	22,3	9,9	43,4	31,9
Jihočeský	91 872	11 457	80 174	221	427 535	21,5	4,6	44,9	20,9
Olomoucký	42 865	4 466	38 166	215	243 588	17,6	2,5	60,0	10,6
Královéhradecký	26 120	3 046	22 832	238	236 036	11,1	1,9	33,2	12,2
Pardubický	18 399	4 635	13 653	95	232 318	7,9	2,6	24,4	17,7
Jihomoravský	25 619	18 349	5 375	1 888	363 357	7,1	5,7	22,3	10,5
Vysočina	24 068	9 883	14 027	153	360 053	6,7	3,6	16,9	59,0
Středočeský	28 917	11 225	17 010	600	556 261	5,2	2,4	23,1	11,4
Hl. m. Praha	413	380	22	11	10 834	3,8	3,7	3,4	24,8
Celkem	**575 464**	**111 966**	**457 015**	**6 069**	**3 548 245**	**16,2**	**4,5**	**45,4**	**15,4**

* *Kraje jsou seřazeny dle podílu EZ na celkové zemědělské půdě ČR evidované v LPIS.*

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022), data LPIS (MZe); zpracovala ČTPEZ.

Graf 4 Podíl krajů na celkové výměře v EZ v roce 2022

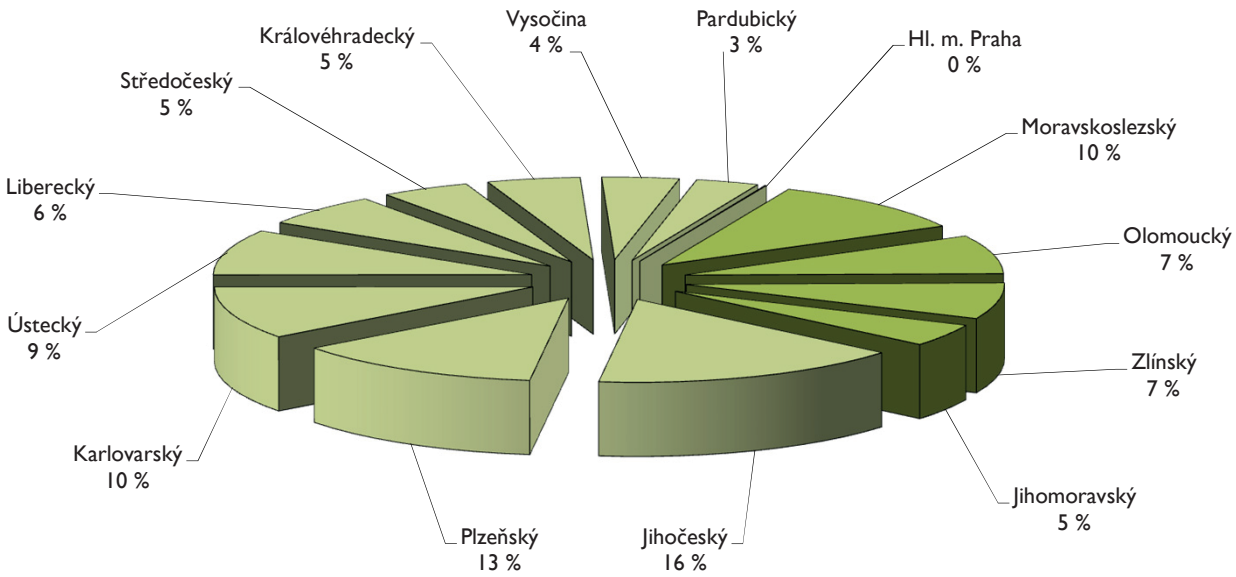

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022); zpracovala ČTPEZ.

Graf 5 Podíl krajů na celkovém počtu farem v EZ v roce 2022

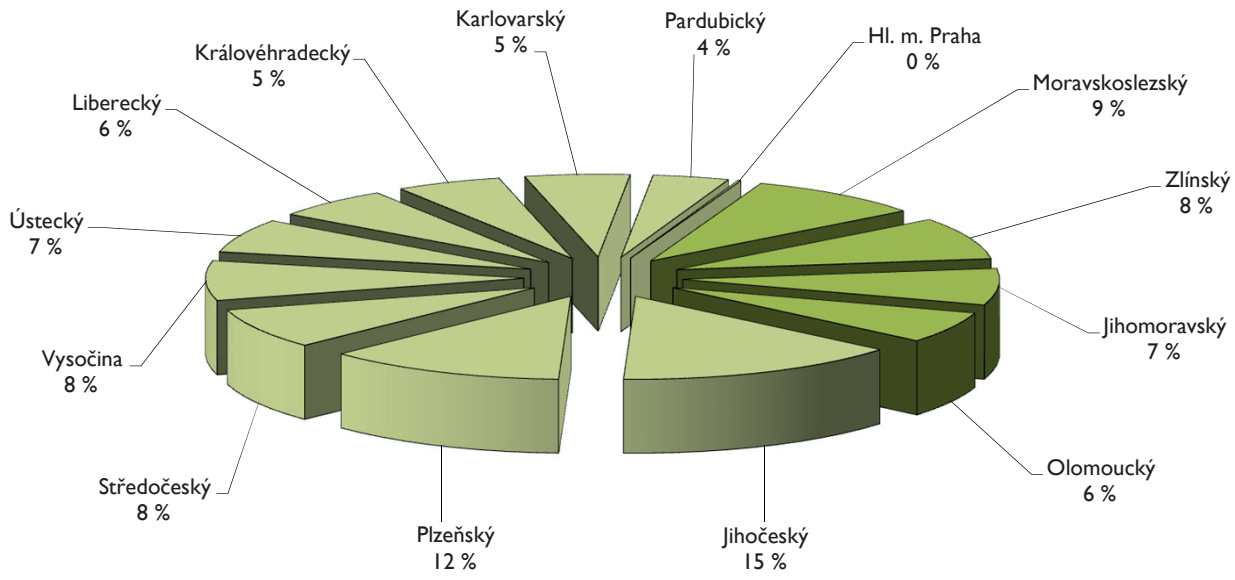

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2022); zpracovala ČTPEZ.

1.5 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství

Dle zákona o EZ[4] musí každý zájemce, který hodlá podnikat v ekologickém zemědělství, podat žádost o registraci na MZe. Registrace rozlišuje následující kategorie subjektů: zemědělec, výrobce potravin, obchodník, dovozce ze třetích zemí (tj. zemí mimo EU), vývozce do třetích zemí, výrobce nebo dodavatel krmiv, výrobce nebo dodavatel osiv/sadby, včelař, chovatel ryb, pěstitel hub, sběrač volně rostoucích rostlin a příp. subjekt registrující se k činnosti ostatní povahy. Zájemce se může zaregistrovat současně do více kategorií.

Ke konci roku 2022 bylo v EZ registrováno celkem 6 297 subjektů[5], což představuje nárůst o 283 subjektů, resp. 4,7 % oproti 3,6 % v roce 2021. Další nárůst subjektů vstupujících do EZ je očekáván od roku 2023 s ohledem na nové podmínky podpor.

K 31. 12. 2022 bylo v EZ registrováno 5 050 ekofarem, z nichž 438 (9 %) bylo registrováno zároveň jako výrobce biopotravin[6] a 188 ekofarem mělo registraci současně na distribuci biopotravin. Celkový počet ekologických zemědělců meziročně vzrostl o 5,3 % (256 subjektů), během roku 2022 ukončilo svoji činnost 149 ekologických zemědělců, naopak 405 subjektů se nově registrovalo.

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2022 registrováno 990 subjektů (viz Tab. 8). Meziročně se jedná o zhruba 5% navýšení a představuje zpomalení vývoje oproti každoročnímu cca 10% nárůstu v letech 2016 až 2021. Třetinu výrobců tvoří faremní zpracovatelé realizující výrobu biopotravin přímo na farmě, často pak s prodejem ze dvora. Meziročně počet faremních zpracovatelů vzrostl o 7 % (23 subjektů), přesto se zpracování bioproduktů přímo na farmě věnuje jen okolo 6 % ekofarem.

Druhou významnou kategorií pro rozvoj trhu s biopotravinami jsou distributoři, neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování. Počet registrovaných distributorů vzrostl na 1 187 subjektů, což představuje 3% nárůst a také určité zpomalení vývoje. Podobným 3% tempem vzrostl také počet registrovaných dovozců, naopak počet vývozců po tříletém období stagnace vzrostl o 7,4 % na 175 subjektů.

Na trhu s biopotravinami působí velký počet subjektů realizujících maloobchodní prodej, ty se však dle zákona o EZ nemusí registrovat, pokud pouze prodávají zabalené biopotraviny ve spotřebitelském balení a neskladují je jinde než v přímé souvislosti s místem prodeje. Naopak se jako obchodník musí registrovat velkoobchody, e-shopy a podobné platformy, jelikož realizují skladování mimo místo prodeje konečnému spotřebiteli a realizují prodej různým odběratelům nejen konečnému spotřebiteli.

4 Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.
5 Subjekt je započítán pouze 1x na základě IČ nebo rodného čísla.
6 Jelikož ne každá ekofarma registrovaná zároveň jako výrobce realizuje zpracování vlastních bioproduktů nebo provozuje výrobu biopotravin v místě farmy, je počet faremních zpracovatelů nižší.

Tab. 8 Počet registrovaných subjektů v EZ k 31. 12. 2021 a 2022

Typ ekologického podnikatele	Počet subjektů		Meziroční změna 2022/21	
	2021	2022	(abs.)	(%)
Ekologičtí zemědělci	4 794	5 050	256	5,3
Výrobci biopotravin	944	990	46	4,9
Distributoři bioproduktů a biopotravin	1 153	1 187	34	2,9
Výrobci krmiv	77	77	0	0,0
Výrobci osiv	80	85	5	6,3
Ekologičtí včelaři	10	9	-1	-10,0
Z toho dále:				
Dovozci biopotravin ze 3. zemí	359	370	11	3,1
Vývozci biopotravin do 3. zemí	163	175	12	7,4
Faremní zpracovatelé*	313	336	23	7,3

Pozn.: Údaje o počtech subjektů registrovaných v EZ k 31. 12. 2022 byly exportovány z REP k 8. 2. 2023.
** Počet subjektů v kategorii Faremní zpracovatelé se liší od údajů REPu, kde údaj není pravidelně aktualizován.*

Zdroj: REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

2. DALŠÍ INFORMACE O EKOLOGICKÝCH FARMÁCH

Mimo základní údaje o EZ jsou k dispozici další výstupy z šetření ÚZEI. Zjišťovány jsou informace týkající se ekonomické životaschopnosti ekofarem prostřednictvím dotazu na realizovaný hospodářský výsledek, stanovení potřeby lidské práce prostřednictvím dotazu na počet pracovníků na ekofarmě a přehled o přímém prodeji z ekofarem.

2.1 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2021)

K posouzení ekonomické výkonnosti ekofarem je sledován vývoj podílu ziskových ekofarem na jejich celkovém počtu. Z šetření ÚZEI vyplývá, že hospodaření za rok 2021 uzavřelo se ziskem 98,6 % ekofarem (tj. 4 651 subjektů z celkových 4 716 farem, které byly v daném roce již v systému EZ a vyplnily dotazník). Záporný výsledek uvedlo 1,4 % ekofarem (tj. 65 subjektů), což je jedna z nejnižších hodnot v historii sledování tohoto údaje.

V rámci ekofarem se záporným HV byly zastoupeny jak farmy malé, tak ty velké, a s různou kombinací hospodaření (viz Tab. 9). Z jednoduché analýzy vyplývá, že ke ztrátovějším podnikům patřily ekofarmy bez půdy a pak nově ekofarmy zaměřující se na polní produkci, tj. na hospodaření pouze na orné půdě. Nejnižší podíl ztrátových podniků byl opět u subjektů obhospodařujících ornou půdu společně s trvalými travními porosty.

2.2 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2021)

Obdobně jako u dotazu na hospodářský výsledek byl počet pracovníků na ekofarmě zjišťován zpětně za rok 2021 u všech respondentů, kteří již hospodařili ekologicky (dotazník vyplnilo 4 716 subjektů).

Dle zjištěných údajů pracovalo v roce 2021 na ekofarmách bez ohledu na počet odpracovaných hodin celkem 10 259 osob, z toho 84 % na plný úvazek, 7 % na částečný úvazek a 9 % tvořili sezónní pracovníci. Z tohoto celkového počtu pracovníků tvořili rodinní členové téměř 40 % (3 838 osob), z nichž 82 % pracovalo na plný úvazek, 14 % na částečný úvazek a 4 % jako sezónní a příležitostní pracovníci (viz Tab. 10).

Meziročně došlo v roce 2021 k mírnému zvýšení počtu pracovníků (o 405 osob, z toho 174 míst pokryli zaměstnaní rodinní pracovníci). K navýšení došlo zejména u pracovníků na plný úvazek a u pracovníků sezónních, naopak u částečných úvazků pokračoval pokles. Z dlouhodobého pohledu dochází k trvalému navyšování podílu plných úvazků, klesají částečné úvazky a výrazně se snížila potřeba sezónních pracovníků. Současně narůstá podíl zaměstnaných rodinných členů, zejména na plný úvazek.

Celkový počet pracovních sil v roce 2021, v přepočtu na plně zaměstnané (AWU)[7], činil 9 102 pracovníků, což představuje mírný nárůst o 4,6 % oproti roku 2020. Vzhledem

Tab. 9 Podíl ziskových ekofarem dle zaměření produkce v letech 2020 a 2021

Užití půdy	Počet ekofarem	HV kladný	HV záporný	HV neuvedli	Podíl ziskových ekofarem (%)	
					2021	2020
Pouze OP vč. zeleniny	209	202	7	0	96,7	99,0
Pouze TTP	1 897	1 873	24	0	98,7	98,9
Pouze TK	122	120	2	0	98,4	97,3
OP + TTP	1 657	1 643	14	0	99,2	99,2
OP + TK	95	94	1	0	98,9	99,0
TTP + TK	299	294	5	0	98,3	97,6
OP + TTP + TK	386	378	8	0	97,9	98,1
Bez půdy*	51	47	4	0	92,2	81,8
Celkem	**4 716**	**4 651**	**65**	**0**	**98,6**	**98,7**

Pozn.: HV = hospodářský výsledek, OP = orná půda, TTP = trvalé travní porosty, TK = trvalé kultury.
** V kategorii „bez půdy" jsou subjekty mající půdu mimo LPIS, příp. včelaři, příp. farmy ukončující činnost.*

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022.

[7] Pro přepočet na plně zaměstnané (AWU) je použit roční fond pracovní doby ve výši 1 800 hodin.

k podobnému mírnému nárůstu počtu ekofarem (o 4,0 %) došlo ke stagnaci ukazatele přepočtu pracovníků připadajících na jednu ekofarmu okolo 1,9 AWU. V rámci ČR se tato hodnota pohybuje okolo 3,3 AWU na zemědělský podnik (dle IFS 2020)[8].

Z pohledu srovnání zaměstnanosti připadá v EZ na 100 ha z. p. 1,6 pracovníka, zatímco v zemědělství celkem 2,6 pracovníka (dle IFS 2020). Jinými slovy na jednoho pracovníka v EZ v roce 2021 připadalo v průměru 61 ha, zatímco v zemědělství celkem to bylo 38 ha. Nižší počet pracovníků na 100 ha z. p. v EZ odpovídá struktuře půdního fondu, kdy v EZ dominují velké zemědělské podniky s převahou TTP. Počet pracovníků klesá přímo úměrně s rostoucí výměrou ekofarem (např. u ekofarem s výměrou do 100 ha připadlo v roce 2021 na 1 pracovníka jen 26 ha, u ekofarem s výměrou 100 až 500 ha šlo již o 87 ha a při výměře nad 500 ha měl 1 pracovník na starosti okolo 104 ha). Podobný vliv má typ kultury – nejnižší potřeba pracovníků je u ekofarem s chovem skotu na TTP (téměř 63 ha na 1 pracovníka), nejvyšší u pěstování TK (pouhé 3 ha na 1 pracovníka). Potřeba nižšího počtu pracovníků v EZ vychází také z nižšího počtu hospodářských zvířat chovaných na ekofarmách.

Je třeba zmínit, že údaje o potřebě pracovníků se mohou měnit také s použitou metodikou. Dle FADN byla potřeba pracovníků v EZ za rok 2021 uvedena ve výši 1,69 AWU na 100 ha zemědělské půdy a 2,36 AWU pro konvenci.

Tab. 10 Počet pracovníků na ekologických farmách v letech 2020 a 2021

Počet pracovníků na ekofarmách	2020		2021		Meziroční změna 2021/20
	Počty	Struktura (%)	Počty	Struktura (%)	
Pracovníci na plný úvazek	8 185	83,1	8 618	84,0	5,3
z toho rodinných členů	*2 915*	*35,6*	*3 134*	*36,4*	*7,5*
Pracovníci na částečný úvazek	898	9,1	743	7,2	-17,3
z toho rodinných členů	*645*	*71,8*	*530*	*71,3*	*-17,8*
Sezónní a příležitostní pracovníci	771	7,8	898	8,8	16,5
z toho rodinných členů	*104*	*13,5*	*174*	*19,4*	*67,3*
Pracovníci celkem	**9 854**	**100,0**	**10 259**	**100,0**	**4,1**
z toho rodinných členů	***3 664***	***37,2***	***3 838***	***37,4***	***4,7***
Přepočet na AWU[1)]	**8 705**	**x**	**9 102**	**x**	**4,6**
Počet farem[2)]	4 534	x	4 716	x	4,0
AWU/ekofarma	1,92	x	1,93	x	0,5
AWU/100 ha z. p.	1,60	x	1,63	x	1,8
100 ha z. p./AWU	62	x	61	x	-1,7

[1)] AWU = Annual Work Unit = počet pracovníků přepočtených na plný úvazek.
[2)] Jedná se o farmy, které v roce 2021 již hospodařily ekologicky a vyplnily v roce 2022 dotazník.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022.

[8] ČSÚ: Integrované šetření v zemědělství 2020 (dříve Strukturální šetření v zemědělství FSS).

2.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách (rok 2021)

Přímý prodej z ekofarem zahrnuje prodej přímo konečným spotřebitelům. Jedná se zejména o prodej na farmě bez obchodu nebo ve vlastním obchodě zemědělce, prodej v rámci agroturistiky na ekofarmě, prodej bioproduktů na tržnicích nebo prostřednictvím zásilkové služby, donášky nebo přes internet.

Z celkového počtu 4 842 respondentů odpovídaly na tuto otázku pouze ekofarmy, které již mohly v roce 2021 prodávat alespoň jeden svůj bioprodukt s certifikátem. Šlo celkem o 4 148 ekofarem, z nichž 178 v dotazníku uvedlo, že prodává své bioprodukty i přímo na farmě (tj. 4,3 %, viz Tab. 11). Pokud vezmeme v úvahu pouze ekofarmy, které v daném roce skutečně realizovaly prodej nějakého svého bioproduktu s certifikátem (tj. 1 406 respondentů), pak zhruba každá osmá farma prodala v roce 2021 alespoň jeden svůj bioprodukt ze dvora (12,7% podíl), což je vyšší podíl než v roce 2020.

Podíl prodeje „ze dvora" je pravděpodobně vyšší, protože zde nejsou zahrnuty farmy, které prodej realizují, ale svoje produkty prodávají bez certifikátu jako běžné konvenční produkty.

K posouzení významu přímého prodeje byl dále zjišťován jeho podíl na celkovém obratu ekofarmy (viz Tab. 12). Z údajů pro rok 2021 je patrné, že pokračuje trend rostoucího významu přímého prodeje na ekonomiku farem. Klesá počet farem, u kterých podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy je pod 10 % a naopak narůstá počet farem, u kterých má přímý prodej a s tím spojené faremní zpracování klíčovou roli.

Z ekofarem, které realizovaly prodej ze dvora, bylo zhruba 60 % ochotno sdělit také údaje o obratu přímého prodeje. Z údajů vyplývá, že celkem vyrovnaně zhruba pětina farem realizovala obrat do 100 tis. Kč, dále obrat v rozpětí 500 tis. Kč až 1 mil. Kč a obrat v hodnotě od 1 do 5 mil. Kč. Ostatních 36 % farem realizovalo obrat v hodnotě od 100 do 500 tis. Kč a zbylých cca 2 % farem uvedlo obrat z přímého prodeje nad 5 mil. Kč.

Tab. 11 Počet ekofarem prodávajících bioprodukty a biopotraviny ze dvora (2012–2021)

Položka	2012		2015		2018		2020		2021		Meziroční změna (%)
	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	
Ekofarmy v šetření celkem	3 928	100	4 280	100	4 675	100	4 673	100	4 842	100	3,6
Ekofarmy s možností prodeje bio	2 808	71,5	2 986	69,8	3 934	84,1	4 093	87,6	4 148	85,7	1,3
Ekofarmy s realizovaným prodejem bio ze dvora*	75	2,7	97	3,3	183	4,7	160	3,9	178	4,3	11,3

* *V tabulce je uveden u ekofarem s realizovaným prodejem bio ze dvora relativní podíl na počtu ekofarem, které již mohou prodávat certifikované bioprodukty.*

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013–2022.

Tab. 12 Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy (2012–2021)

Rok	Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy činil			
	<10 %	11–25 %	26–50 %	51 a více %
2012	26 % farem	33 % farem	18 % farem	23 % farem
2013	25 % farem	24 % farem	17 % farem	34 % farem
2014	25 % farem	32 % farem	18 % farem	25 % farem
2015	34 % farem	19 % farem	23 % farem	24 % farem
2016	26 % farem	26 % farem	17 % farem	32 % farem
2017	23 % farem	24 % farem	22 % farem	31 % farem
2018	14 % farem	21 % farem	24 % farem	41 % farem
2019	11 % farem	17 % farem	27 % farem	45 % farem
2020	15 % farem	15 % farem	20 % farem	50 % farem
2021	11 % farem	18 % farem	28 % farem	43 % farem

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013–2022.

Z pohledu prodávaných bioproduktů a biopotravin se struktura přímého prodeje ze dvora mírně mění ve prospěch živočišných produktů. Nejvíce ekofarem (74 %) se specializovalo na prodej živočišných bioproduktů, okolo 26 % ekofarem na prodej rostlinných produktů. Z živočišných bioproduktů se jednalo zejména o prodej masa a masných výrobků (88 farem) – převážně masa hovězího, dále o prodej mléčných výrobků (kravských, kozích, ovčích) včetně sýrů (41 farem), prodej mléka (16 farem) a vajec (6 farem). V porovnání s rokem 2020 se výrazně zvýšil počet farem, které prodávaly ze dvora mléčné výrobky, a naopak poklesl počet farem, které prodávaly přímo mléko. Z rostlinných bioproduktů dominoval prodej ovoce (např. jablka a švestky) včetně ovoce sušeného a výrobků z něj (26 farem). Významné jsou z pohledu prodeje ze dvora také zpracované léčivé rostliny prodávané zejména ve formě čajů, sirupů a sušených bylinek (10 farem). Prodáváno bylo ze dvora také víno a zelenina, mouka, brambory nebo houby.

3. STRUKTURA PRODUKCE NA EKOLOGICKÝCH FARMÁCH

Kapitola shrnuje údaje o struktuře pěstovaných plodin, počtu chovaných hospodářských zvířat a celkové bioprodukci na českých ekofarmách v roce 2022. Dále zahrnuje údaje o způsobu uplatnění rostlinné a živočišné produkce z předchozího roku, tj. roku 2021. Sběr dat je prováděn ÚZEI ve spolupráci s kontrolními organizacemi od roku 2007, a to z pověření MZe. Údaje jsou zjišťovány v průběhu roku, proto se liší od základních údajů o EZ k 31. 12. 2022.

3.1 Rostlinná výroba a produkce

Dle ÚZEI šetření, zahrnující data od 4 842 dotazovaných zemědělců, bylo ekologickým způsobem obhospodařováno celkem 564 396 ha, z nichž 18 % zaujímala orná půda (103 636 ha; z toho 19 % v přechodném období); 81 % tvořily trvalé travní porosty (455 453 ha; z toho 7 % v přechodném období) a 1 % připadlo na plochy trvalých kultur (5 307 ha; z toho 10 % v přechodném období), viz Tab. 13.

Hlavními plodinami na orné půdě byly stejně jako v předchozích letech obiloviny (45% podíl) a pícniny (40% podíl). **Plocha obilnin** vzrostla meziročně o 10 % (o 4 389 ha) a produkce bio obilí dosáhla objemu přes 117 tis. tun. Nejčastěji pěstovanými obilninami zůstávají pšenice a oves, společně zabírají 51 % celkové plochy obilnin v EZ. Mezi další významné obilniny patří tritikále a ječmen (s téměř 10% podílem) a od roku 2020 také špalda, která se stala třetí nejvíce pěstovanou obilninou v EZ (8 107 ha a 17% podíl). Meziroční nárůst ploch byl zaznamenán u většiny obilnin, s výjimkou ovsa, tritikále a prosa. K největšímu nárůstu ploch i produkce došlo u žita a pohanky (o 77 % a 66 % u výměry a o 65 % a 72 % u produkce).

Plocha pícnin meziročně mírně klesla a vrátila se tak na hodnotu z roku 2020 (o 4 % a 1 725 ha). V rámci pícnin dominují v EZ víceleté pícniny s 93% podílem (jetelotrávy, dočasné travní porosty, vojtěška), zatímco v konvenčním zemědělství převládají s 60% podílem jednoleté pícniny, zejména kukuřice na siláž (ta je čtvrtou nejčastěji pěstovanou plodinou na orné půdě po pšenici, řepce a ječmeni, s 212 tis. ha v roce 2022). Celkově je výměra pícnin na orné půdě v EZ více než dvojnásobná oproti konvenci a zastoupení víceletých pícnin je 5krát vyšší.

Každoročně narůstá **plocha luskovin na zrno** (meziročně o 28 % a 1 434 ha) a jejich zastoupení na orné půdě. Za posledních pět let se výměra téměř zdvojnásobila, podobně jako produkce (9 233 tun v roce 2022). Luskoviny jsou nepostradatelnou plodinou v osevním postupu pro udržení kvality orné půdy a dále zdrojem bílkovin pro hospodářská zvířata. V rámci luskovin dominuje pěstování hrachu (40 %). Mezi další často pěstované luskoviny v EZ patří peluška (16% podíl), kterou poprvé předehnala sója (17% podíl a 1 072 ha), cca 10% podíl na výměře drží pak bob a lupina. Meziročně vzrostla plocha v rámci luskovin na zrno u všech zmíněných druhů, nejvíce u bobu a sóji (o 120 %, resp. 109 %).

Plocha technických plodin meziročně vzrostla o 7 % (403 ha) a dosáhla výměry 6 132 ha. Hlavní vliv měl nárůst ploch LAKR (léčivých, aromatických a kořeninových rostlin) o 14 % (304 ha). V rámci LAKR vzrostl významně také objem produkce (z původních 603 na 1 020 tun), a to díky vyšším hektarovým výnosům a zejména navýšení výměry produkční plochy již plně v režimu EZ (o 28 % a 397 ha). Výměra olejnin po výrazném 45% nárůstu v minulém roce spíše stagnovala a celková produkce meziročně klesla o 12 % (cca 400 tun). Jednak bylo dosaženo nižších hektarových výnosů u většiny olejnin, jednak u řady z nich klesla výměra (u řepky, máku, lnu a slunečnice). Opačný trend byl zaznamenán u sóji a tykve olejné.

Pěstování **okopanin a zeleniny** zůstává na nízké úrovni. Plocha okopanin navíc meziročně klesla o 16 % (o 66 ha), po několika letech růstu, a okopaniny tak byly pěstovány jen na 0,3 % orné půdy. Jedná se především o pěstování brambor (85 % ploch okopanin). Podobně zelenina zabírá jen 0,4 % orné půdy, ale v porovnání s rokem 2021 došlo ke zvýšení ploch o 57 %, resp. 145 ha na celkovou výměru 401 ha. Největší podíl tvoří kořenová zelenina (46 %) a plodová zelenina (39 %). U kořenové zeleniny zaujímala největší podíl ostatní kořenová zelenina (především ředkvičky, ředkev a řepa salátová, 38 %), cibule (24 %) a mrkev (23 %). U plodové zeleniny převažovala tykev včetně patisonů a cuket (85 % ploch plodové zeleniny).

Výměra **trvalých travních porostů**, tj. luk a pastvin, zůstává na podobné výměře již několik let (v roce 2022 navýšení o 2 % a 10 428 ha na celkových 455 453 ha).

Druhým rokem klesá výměra **trvalých kultur**, meziročně téměř o 7 % (390 ha) na 5 307 ha, tvořena je převážně ovocnými sady (74 %). Největší zastoupení mezi ovocnými stromy mají trvale jabloně a švestky (39, resp. 24 %). V rámci ořechů, které tvoří 3 % ploch sadů, dominoval vlašský ořech. Z bobulovin, které zaujímají 7 % ploch ovocných sadů, byl nejvíce zastoupen černý a červený rybíz. Vinice zabíraly 13 % ploch a jejich výměra klesla meziročně o téměř třetinu na celkových 664 ha (nejnižší výměra v rámci ÚZEI šetření od roku 2009, v REPu je evidována výměra 1 111 ha). Plocha chmelnic zůstává nadále zanedbatelná.

Objem ekologické rostlinné produkce (tj. produkce pouze z ploch již v ekologickém režimu) v roce 2022 dosáhl 1 976 tis. tun, což představuje nárůst o 12 % a 207 tis. tun oproti roku 2021. Z celkové rostlinné produkce tvoří 93 % produkce píce (přepočtená na seno), tj. 1 699 tis. tun sena z TTP a dalších 132 tis. tun sena z pícnin na OP. Produkce pouze z orné půdy činila zhruba 269 tis. tun, z toho 44 % tvořila produkce obilovin (117 tis. tun) a 49 % produkce pícnin na orné půdě (objem v seně). V rámci obilovin dosahuje největší objem produkce, obdobně jako u výměry, pšenice a oves (30% a 21% podíl), téměř pětinu produkce tvořila špalda.

U trvalých kultur klesla celková produkce o téměř 10 % na 8 156 tun. Z tohoto množství připadá 77 % na ovocné sady

a 23 % na vinice. V rámci ovocných sadů dosáhly největšího objemu produkce jabloně (60% podíl), následovaly švestky (20 %).

Z pohledu podílu hlavních kategorií ekologicky pěstovaných plodin na OP na jejich celkové výměře v ČR dosahují trvale vyššího podílu luskoviny na zrno (14 %) a pícniny na OP (9 %), viz Tab. 14. Podíl ploch obilovin v EZ na jejich celkové výměře v ČR dosahuje 3 %. Z obilovin byl nejvyšší podíl zaznamenán stejně jako v předchozích letech u ovsa (22 %) a tritikále (11 %), nově pak žita (12 %). V rámci technických plodin dosahují významného zastoupení v EZ také léčivé, aromatické a kořeninové rostliny s podílem 34 % na jejich celkové ploše v ČR.

Luskoviny na zrno drží také prvenství v podílu bioprodukce na jejich celkové produkci v ČR s 7% podílem, následují pícniny s 3% podílem. Produkce obilovin v EZ dosahuje 1,4% podíl na jejich celkové sklizni, 0,6 % dosáhla zelenina a 0,5 % brambory. Pokud srovnáme produkci jednotlivých plodin, pak vyšší než 5% podíl na jejich celkové sklizni v ČR dosahuje lupina na zrno (41 %), LAKR (18 %), oves (15 %), hořčice, žito a tritikále (6 %).

Z pohledu hektarového výnosu lze shrnout, že výnosy obilovin v EZ se v roce 2022 pohybovaly v rozmezí cca 50–80 % výnosu konvenčního, luskoviny 64 %, brambory 50 % a olejniny a pícniny okolo 40 % konvenčního výnosu. Srovnání produkce zeleniny je obtížné vzhledem k různorodosti druhů.

Celkově bylo z ploch v ekologickém režimu v roce 2022 vyprodukováno 117 426 tun obilovin, 9 233 tun luskovin na zrno, 3 567 tun okopanin, 3 046 tun olejnin, 1 020 tun LAKR a 1 444 tun zeleniny. V rámci trvalých kultur bylo sklizeno 3 777 tun jablek, 1 239 tun švestek, 367 tun hrušek, 303 tun třešní a višní, 210 tun meruněk a 1 877 tun hroznů, viz Tab. 13.

Tab. 13 Struktura, produkce a výnos plodin na ekofarmách v roce 2022

Plodiny	Počet ekofarem[1)]	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
OP celkem	**1 992**	**19 424,68**	**84 211,12**	**103 635,80**	**268 821,42**	**3,19**
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	904	6 969,00	39 689,11	46 658,11	117 425,53	2,96
Z toho: pšenice obecná	498	2 326,24	11 411,07	13 737,31	34 852,14	3,05
špalda	199	382,98	7 723,81	8 106,79	22 973,86	2,97
žito	140	440,08	2 559,02	2 999,10	7 198,15	2,81
ječmen	220	1 244,47	2 864,12	4 108,59	7 918,08	2,76
oves	447	1 231,77	8 594,18	9 825,95	24 969,84	2,91
tritikále	195	667,45	3 822,40	4 489,85	11 621,96	3,04
kukuřice na zrno	32	467,24	900,05	1 367,29	4 486,57	4,98
pohanka	73	104,37	1 444,68	1 549,05	2 493,93	1,73
Luskoviny na zrno celkem	204	1 156,28	5 311,90	6 468,18	9 232,83	1,74
Z toho: hrách	101	380,38	2 221,54	2 601,92	3 840,80	1,73
bob	22	62,27	513,03	575,30	933,10	1,82
lupina	19	2,69	562,03	564,72	1 067,66	1,90
sója	20	585,55	486,07	1 071,62	758,42	1,56
peluška	57	99,37	941,74	1 041,11	1 858,42	1,97
Okopaniny celkem	244	77,51	284,11	361,62	3 567,11	12,56
Z toho: brambory	241	66,10	240,14	306,24	3 533,78	14,72
Technické plodiny celkem	221	1 713,35	4 419,05	6 132,40	4 120,51	0,93
Olejniny	117	1 021,49	2 545,08	3 566,57	3 046,05	1,20
Z toho: slunečnice	15	200,98	590,96	791,94	1 117,33	1,89
řepka a řepice	9	265,14	224,59	489,73	377,44	1,68
mák	5	4,68	40,31	44,99	35,11	0,87
hořčice	72	181,83	755,02	936,85	724,39	0,96
tykev olejná	24	364,63	629,92	994,55	350,70	0,56
LAKR	111	681,07	1 811,01	2 492,08	1 020,21	0,56

Plodiny	Počet ekofarem[1)]	Období konverze	Ekologický režim	Celkem	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Čerstvá zelenina, melouny, jahody celkem	116	134,96	266,01	400,97	1 443,89	5,43
Košťáloviny/brukvovité	29	22,75	7,88	30,63	26,53	3,37
Z toho: hlávkové zelí	26	15,60	3,52	19,12	13,90	3,95
Listová/stonková zelenina	25	1,67	3,78	5,45	8,26	2,19
Plodová zelenina	70	46,65	109,28	155,93	374,48	3,43
Z toho: dýně	56	37,53	95,54	133,07	337,00	3,53
Kořenová a hlízová zelenina	84	62,63	122,70	185,33	999,78	8,15
Z toho: mrkev	45	5,95	36,44	42,39	783,87	21,51
Luskoviny	20	0,33	5,14	5,47	3,42	0,67
Jahody	21	0,91	6,79	7,70	24,42	3,60
Pícniny na orné půdě celkem (píce v seně)	1 678	8 882,48	32 870,01	41 752,49	132 330,00	4,03
Jednoleté pícniny – v seně	160	607,14	2 387,58	2 994,72	9 999,96	4,19
Kukuřice na zeleno (na siláž)	19	206,82	335,85	542,67	1 672,00	4,98
Ostatní jednoleté pícniny – v seně	142	400,32	2 051,73	2 452,05	8 327,96	4,06
Víceleté pícniny – v seně	1 627	8 275,34	30 482,43	38 757,77	122 330,04	4,01
Další plodiny na orné půdě	48	285,94	1 054,05	1 339,99	694,19	0,66
Půda ladem (součást osevního postupu)	71	185,07	225,47	410,54	0,00	n.a.
Další plochy na OP (blíže nezařazeno)[2)]	27	20,09	91,39	111,48	2,36	0,03
TTP celkem (píce v seně)	3 954	29 854,89	425 598,38	455 453,27	1 698 784,59	3,99
Trvalé kultury celkem	796	548,91	4 757,84	5 306,75	8 156,23	1,75
Ovocné sady	582	306,28	3 612,89	3 919,17	6 259,22	1,78
Z toho: Jabloně	436	111,78	1 411,70	1 523,48	3 776,89	2,72
Hrušně	201	8,15	280,71	288,86	366,55	1,32
Meruňky	84	14,11	252,60	266,71	209,84	0,93
Nektarinky	2	0,40	1,82	2,22	0,61	0,34
Broskvoně	33	0,64	17,77	18,41	31,27	1,76
Třešně/višně	175	30,40	342,44	372,84	303,12	0,91
Švestky	344	122,57	805,70	928,27	1 239,36	1,60
Ostatní ovoce	35	1,51	118,75	120,26	48,42	0,41
Ořechy	63	1,48	117,69	119,17	58,03	0,50
Bobuloviny	53	15,24	263,71	278,95	225,13	0,85
Vinice	69	178,83	484,70	663,53	1 876,79	3,87
Chmelnice	4	2,47	8,11	10,58	9,20	1,13
Další TK	206	61,33	652,14	713,47	11,02	0,02

1) Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.
2) Mimoprodukční plochy a jiné drobné plochy, které nelze jednoznačně zařadit.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022.

Tab. 14 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2021 a 2022 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2022

Plodiny	2021 (EZ)		2022 (EZ)		Struktura plodin 2022 (%)	Meziroční změna (%)		2022 (ČR)			Podíl (%) na celkové		
	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)	Celková plocha EZ (ha)	Ekologická produkce (t)		produkce	hektar. výnosu	Celková plocha (ha)	Celková produkce (t)	Hektar. výnos (t/ha)	ploše	produkci	hektar. výnosu
Obiloviny	42 269	112 347	46 658	117 426	45,02	4,52	-2,40	1 386 011	8 218 416	5,93	3,37	1,43	49,90
Pšenice	11 419	30 136	13 737	34 852	29,44	15,65	-4,17	854 434	5 188 687	6,07	1,61	0,67	50,29
Špalda	7 250	20 639	8 107	22 974	17,37	11,31	0,30	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Ječmen	3 972	8 809	4 109	7 918	8,81	-10,11	-2,57	334 504	1 877 363	5,61	1,23	0,42	49,26
Žito	1 694	4 366	2 999	7 198	6,43	64,86	0,64	24 124	128 154	5,31	12,43	5,62	52,95
Oves	10 710	29 303	9 826	24 970	21,06	-14,79	-2,45	45 147	167 995	3,72	21,76	14,86	78,08
Tritikále	4 571	12 640	4 490	11 622	9,62	-8,06	-2,03	40 566	207 621	5,12	11,07	5,60	59,41
Kukuřice na zrno	1 230	4 168	1 367	4 487	2,93	7,64	-0,51	80 453	639 467	7,95	1,70	0,70	62,71
Luskoviny na zrno	5 034	8 683	6 468	9 233	6,24	6,33	-7,16	45 634	123 948	2,72	14,17	7,45	63,99
Hrách	2 500	4 396	2 602	3 841	40,23	-12,62	-7,42	40 627	115 135	2,83	6,40	3,34	61,01
Lupina	524	913	565	1 068	8,73	16,92	-6,93	1 988	2 613	1,31	28,41	40,86	144,51
Okopaniny	428	4 259	362	3 567	0,31	-16,25	-11,15	80 417	4 729 460	58,81	0,45	0,08	21,35
Brambory	411	4 064	306	3 534	84,69	-13,04	3,77	21 680	655 258	30,22	1,41	0,54	48,69
Technické plodiny	5 729	4 090	6 132	4 121	5,92	0,74	-4,74	444 977	1 337 021	3,00	1,38	0,31	31,03
Olejniny	3 498	3 448	3 567	3 046	58,16	-11,66	-5,36	437 077	1 329 132	3,04	0,82	0,23	39,36
Řepka	909	825	490	377	13,73	-54,24	-30,80	343 964	1 166 393	3,39	0,14	0,03	49,56
Hořčice	866	796	937	724	26,27	-8,95	-3,71	13 020	12 208	0,94	7,20	5,93	102,32
LAKR	2 188	603	2 492	1 020	40,64	69,12	32,09	7 288	5 624	0,77	34,19	18,14	73,01
Zelenina	256	1 394	401	1 444	0,39	3,61	-19,71	11 122	246 247	22,14	3,61	0,59	24,52
Pícniny	43 477	144 704	41 752	132 330	40,29	-8,55	0,18	467 086	4 610 430	9,87	8,94	2,87	40,79

Pozn.:V tabulce jsou u některých plodin (lupina, hořčice) uváděny hektarové výnosy v EZ téměř shodné nebo i vyšší než v konvenci. Je to dáno tím, že se jedná částečně i o odhady produkce na daný rok a skutečné výnosy jsou zjišťovány zpětně v rámci šetření v následném roce.

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI; Sklizeň zemědělských plodin ČSÚ; zpracovala ČTPEZ.

3.2 Živočišná výroba a produkce

Na ekologických farmách bylo v roce 2022 chováno téměř 440 tis. kusů zvířat. Tento údaj zahrnuje pouze tzv. BIO zvířata, tj. zvířata chovaná v ekologickém režimu, která prošla přechodným obdobím. V porovnání s předchozím rokem byl zaznamenán nepatrný meziroční úbytek počtu chovaných zvířat o 0,3 %. V zastoupení jednotlivých kategorií hospodářských zvířat dlouhodobě dominuje chov skotu (téměř 280 tis. kusů a 64% podíl na celkovém počtu ekologicky chovaných zvířat), následovaný chovem ovcí s 17% podílem, viz Tab. 15.

Stavy **skotu** v EZ meziročně opět mírně vzrostly (o 0,6 %), především díky nárůstu počtu jatečného skotu (o 22,3 %). Stavy masných krav a ostatního skotu spíše stagnovaly, počty ekologicky chovaných dojnic klesly pod 7 000 kusů a vrátily se na stavy z let 2016 a 2017 (5% meziroční pokles). Jejich podíl na celkovém počtu skotu v ekologickém režimu výrazně zaostává za celorepublikovým podílem (2,5 % oproti 25,2 % v roce 2022).

U ekologicky chovaných **ovcí** pokračoval pokles jejich stavů započatý v roce 2016. V roce 2022 se jejich počet meziročně snížil o 3,6 % na necelých 73 tis. kusů, což odpovídá stavu před rokem 2011. Třetím rokem klesají také stavy **koz** (meziročně o 7,6 % a 636 kusů), jejich počet 7 706 kusů v EZ je nejnižším stavem od roku 2013. Pokles stavů ovcí a koz je patrný také v celorepublikovém měřítku, za posledních pět let se snížily celkové stavy ovcí v ČR o téměř 20 % a koz o 13 %.

Naopak u chovu **prasat** byl po tříletém propadu stavů (z 2 867 kusů v roce 2018 na 2 058 kusů v roce 2021) zaznamenán nárůst o 13,7 %. Důvodem růstu je zvýšení počtu zvířat (výkrmových prasat) na středně velkých farmách o 20–30 %, což dorovnává úbytek několika významných subjektů, které od chovu prasat úplně upustily. Za posledních pět let se stavy prasat v EZ zvýšily o 11 %, zatímco celkový počet prasat chovaných v ČR klesl o 4 %.

V případě ekologicky chované **drůbeže** došlo v roce 2022 k stabilizaci stavů po výrazném téměř třetinovém nárůstu v roce 2021, a to jak stavů nosnic, tak brojlerů (okolo 30, resp. 33 tis. kusů). Od roku 2017 vzrostly stavy drůbeže chované v EZ o 51 %.

Ekologičtí **včelaři** chovali v roce 2022 celkem 305 včelstev, což je o téměř třetinu méně než v roce předchozím. Pokles včelstev je způsoben výskytem onemocnění varroáza u významného chovatele včel. Z důvodu chybějících údajů nemohl být vyhodnocen chov **ryb**.

Ze srovnání podílu hlavních kategorií hospodářských zvířat v EZ na jejich celkovém počtu v ČR vychází, že nejvyšším podílem je zastoupen chov ovcí (41,9 %) a koz (31,3 %). Následuje chov koní s 26,3% podílem ekologicky chovaných zvířat. Chov bio skotu se na celkových stavech skotu podílí 19,7 %, přičemž podíl ekologicky chovaných dojnic tvoří pouze 2 % jejich celkového počtu. Zanedbatelné jsou podíly ekologicky chovaných prasat a drůbeže, které se v dlouhodobém průměru pohybují okolo hodnoty 0,2 %. Významné je v českém EZ postavení chovu masného skotu, kdy počty krav bez tržní produkce mléka (BTPM) v EZ představují více než polovinu všech krav BTPM v ČR (53,4 %).

Tab. 15 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v letech 2021 a 2022

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet ekologicky chovaných zvířat (kusy)[1]		Meziroční změna počtu ekologicky chovaných zvířat 2022/21 (%)
	2022	2021	2022	
Koně (včetně poníků a oslů)	1 031	9 758	9 740	-0,2
Skot [2]	2 998	278 346	279 939	0,6
Z toho: dojnice	*127*	*7 276*	*6 919*	*-4,9*
KBTPM	*2 752*	*123 734*	*122 549*	*-1,0*
Ovce	980	75 600	72 912	-3,6
Kozy	343	8 342	7 706	-7,6
Prasata	33	2 058	2 339	13,7
Drůbež	44	65 815	65 850	0,1
Z toho: brojleři	*10*	*32 437*	*32 888*	*1,4*
nosnice	*36*	*30 427*	*30 244*	*-0,6*
Včely (počet rojů)	5	451	305	-32,4

[1] Počet ekologicky chovaných zvířat zahrnuje všechna tzv. BIO zvířata na ekofarmě po přechodném období.
[2] Do kategorie „Skot" jsou dle metodiky Eurostat zařazeni také bizoni, buvoli, pratuři a zubři.

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022.

Na ekologických farmách jsou každoročně sledovány, kromě počtů BIO zvířat, také celkové stavy všech zvířat chovaných na ekofarmě podle hlavních kategorií. Do těchto zvířat se započítávají všechna zvířata včetně zvířat v přechodném období, nezapočítávají se zvířata konvenční. Ze srovnání počtů všech zvířat a BIO zvířat chovaných na ekofarmách vyplývá, že, 4,3 % skotu, 5,9 % ovcí, 5,4 % koz, 1,1 % prasat a 7,4 % koní nebylo v roce 2022 chováno plně v ekologickém režimu.

Celkem bylo na ekofarmách v roce 2022 chováno téměř 389 tis. kusů přežvýkavců a koní (viz Tab. 16), což představuje téměř 255 tis. VDJ[9]. Stejně jako v předchozím roce zde zaujímá dominantní postavení chov skotu s podílem 75 % (resp. 91 % při přepočtu na VDJ). Průměrné zatížení travních porostů[10] se v EZ při výměře 455 453 ha TTP v roce 2022 pohybovalo okolo hodnoty 0,56 VDJ/ha.

Tab. 16 Počet všech zvířat chovaných na ekofarmách v letech 2021 a 2022

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet všech zvířat (kusy)		Meziroční změna počtu zvířat 2022/21 (%)
	2022	2021	2022	
Skot celkem	3 244	285 655	292 552	2,4
Skot ve věku nad 1 měsíc do 6 měsíců	2 465	58 394	59 548	2,0
Skot ve věku nad 6 měsíců do 24 měsíců	2 853	60 800	63 435	4,3
Skot ve věku nad 24 měsíců	3 147	166 461	169 569	1,9
Ovce celkem	1 075	77 974	77 486	-0,6
Kozy celkem	371	8 733	8 148	-6,7
Koně celkem	1 124	10 372	10 515	1,4
Přežvýkavci a koně celkem	**x**	**382 734**	**388 701**	**1,6**
Prasata celkem	34	2 074	2 365	14,0

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022.

[9] VDJ byly vypočteny dle přepočítávacích koeficientů z Nařízení vlády č. 76/2015 Sb. o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, příloha č. 3.
[10] Počet VDJ zvířat zkrmujících objemnou píci na jednotku plochy travního porostu.

Tab. 17 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v letech 2021 a 2022

Produkty		Jednotka	Počet ekofarem	Bioprodukce z BIO zvířat		Meziroční změna 2022/21 (%)
			2022	2021	2022	
Maso						
Hovězí		1 000 kg	2 197	8 224,31	8 681,45	5,6
Skopové/jehněčí		1 000 kg	626	294,13	267,00	-9,2
Kozí		1 000 kg	128	19,92	23,06	15,7
Vepřové		1 000 kg	30	183,14	134,92	-26,3
Drůbeží		1 000 kg	18	196,30	143,02	-27,1
Živá zvířata – prodej jako zástav						
Zástav – telata		kusy	1 883	64 398	62 700	-2,6
Zástav – ovce		kusy	308	10 882	11 019	1,3
Mléčná produkce						
Čerstvé mléko	– kravské	1 000 l	92	32 360,66	33 222,01	2,7
	– ovčí	1 000 l	8	35,33	51,60	46,1
	– kozí	1 000 l	28	150,97	303,34	100,9
Upravené mléko	– kravské	1 000 l	13	213,05	79,18	-62,8
	– ovčí	1 000 l	2	3,30	3,20	-3,0
	– kozí	1 000 l	3	80,73	40,50	-49,8
Sýr	– kravský	1 000 kg	28	38,12	41,40	8,6
	– ovčí	1 000 kg	9	9,53	8,75	-8,1
	– kozí	1 000 kg	20	40,48	39,99	-1,2
Další mléčná produkce						
Kysané mléčné výrobky		1 000 kg	24	89,65	262,48	192,8
Tvaroh		1 000 kg	28	53,07	114,05	114,9
Máslo		1 000 kg	10	4,55	3,49	-23,4
Smetana		1 000 l	5	2,94	2,75	-6,5
Vejce pro konzumaci		1 000 kg	36	333,38	352,40	5,7
Med		1 000 kg	3	4,10	5,63	37,3

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2021 a 2022.

Každým rokem se sledují data o živočišné produkci pocházející z ekologických chovů zvířat. Následující tabulka zahrnuje živočišnou produkci, která je certifikovatelná (tj. pochází ze zvířat chovaných dle zásad EZ) a kterou farmář plánuje prodat v daném roce, ať už jako BIO nebo konvenční produkt. Snahou je získat objem reálné bioprodukce z ekofarem (tj. produkce, která může být prodána v biokvalitě), a nikoli jen objem požadované certifikované produkce či jen části produkce, kterou se podařilo prodat jako bioprodukt.

Produkce masa meziročně vzrostla o 3,7 % na 9 249 tun. Největším podílem je zastoupeno **hovězí maso**, jehož produkce každoročně narůstá (o 5,6 % v roce 2022) a dlouhodobě tvoří přes 90 % celkové produkce bio masa. Biohovězí představuje 11% podíl na celkové produkci hovězího masa v ČR.

K zvýšení produkce došlo také v případě **kozího masa** (o 15,7 %), jeho podíl na celkové produkci bio masa je však ve srovnání s hovězím masem zanedbatelný (okolo 0,2 % z celkové bioprodukce).

Naopak produkce vepřového masa, drůbežího masa a skopového masa zaznamenala v roce 2022 pokles. U **vepřového masa** se produkce, po tříleté stagnaci okolo 150–160 tun a 15% nárůstu v roce 2021, propadla o více než čtvrtinu na 135 tun. Podobně u **drůbežího masa** se produkce, po stabilním objemu okolo 195 tun v letech 2019–2021, snížila o 27 % na 143 tun. Produkce **skopového masa** klesá trvale od roku 2016, meziročně o 9 %, a jeho podíl na celkovém objemu vyprodukovaného bio masa klesl pod 3 %, přesto se jedná o druhý nejčastější druh masa produkovaný v biokvalitě.

Za posledních pět let vzrostla produkce bio masa o téměř 40 % z původních 6 693 tun v roce 2017. Nejvíce se zvýšila produkce hovězího masa (o 44 %), dále drůbežího a kozího masa (o 27 %, resp. 23 %). Produkce vepřového masa vzrostla oproti roku 2017 o 9 %, zatímco objem skopového masa klesl o téměř třetinu z původních 412 tun.

Kromě produkce masa je sledován také prodej živých **zástavových zvířat** u skotu a ovcí. V roce 2022 bylo prodáno více než 62 tis. kusů telat a 11 tis. jehňat. V posledních letech prodej zástavových telat spíše stagnuje, prodej zástavových jehňat mírně klesá.

Mléčná produkce je pro přehlednost již tradičně rozdělena do několika kategorií. Jedná se o mléko čerstvé (směřující do mlékáren), dále mléko upravené (vhodné k přímé spotřebě) a sýry. Výrobky spadající mimo tyto tři hlavní kategorie jsou souhrnně označeny jako další mléčná produkce a patří sem např. kysané mléčné výrobky[11], máslo, tvaroh či smetana.

V roce 2022 produkce **kravského mléka** i nadále stagnovala okolo 33 mil. litrů. Naopak **kozí mléko i ovčí mléko** zaznamenalo významný nárůst produkce (o 48 % na 344 tis. litrů čerstvého a upraveného mléka kozího, resp. o 42 % na 55 tis. litrů čerstvého a upraveného ovčího mléka).

Celková **produkce sýrů** dosáhla objemu okolo 90 tun, což je podobný údaj jako v roce 2021 a představuje cca čtvrtinový pokles produkce oproti dřívějším 120 tunám produkovaným v letech 2017–2020. Největší zastoupení mají kravské sýry (mezi 45–50 %), narůstá podíl kozích sýrů (35–45 %), naopak ovčích sýrů ubývá (10% podíl v roce 2022).

V rámci **dalších mléčných výrobků** byl zaznamenán významný nárůst produkce u kysaných mléčných výrobků (téměř 3krát z původních 90 na 262 tun), a dále u tvarohu (více než dvojnásobně z 53 na 114 tun). Naopak produkce smetany dlouhodobě klesá a produkce másla spíše stagnuje okolo 3,5 tuny.

Celková plánovaná produkce v roce 2022 byla u mléka kravského 35 963 440 litrů, mléka ovčího 145 100 litrů a mléka kozího 825 940 litrů. Ze srovnání před pěti lety (2017) vychází, že produkce kravského mléka stagnuje, produkce kozího mléka mírně narůstá (o cca 10 %), zatímco produkce ovčího mléka významně klesla (o 45 %).

Produkce **konzumních vajec** vzrostla meziročně o dalších cca 6 % na 5 638 tis. kusů, za posledních pět let jde o nárůst o 54 % z původních 3 661 tis. kusů vajec v roce 2017. Nárůst produkce byl také u **medu**. Přestože poklesl počet včelstev z důvodu výskytu onemocnění varroáza, došlo meziročně ke zvýšení produkce o 37 %.

[11] V kategorii kysané mléčné výrobky jsou zařazeny např. jogurty, jogurtové a kefírové mléko, zakysaná smetana a jiné fermentované výrobky.

3.3 Způsoby uplatnění produkce ekologických farem v roce 2021

Údaje o způsobu uplatnění produkce z ekofarem jsou zjišťovány zpětně (tj. v roce 2022 pro rok předchozí). Ověřován je skutečný celkový objem bioprodukce, podíl produkce prodané vůči objemu ponechanému na farmě (tzv. jiné užití zahrnující spotřebu ve formě vstupů, tj. krmiv a osiv, faremní zpracování anebo vlastní spotřebu zemědělce), dále podíl prodeje na domácím trhu vůči exportu a podíl prodeje v biokvalitě s certifikátem vůči prodeji na konvenčním trhu.

Jelikož prodej certifikovaných bioproduktů mohou realizovat farmy až po tzv. přechodném období, jsou níže prezentované údaje založeny na odpovědích pouze 4 148 z celkových 4 842 ekofarem v šetření ÚZEI.

Z celkového počtu 4 148 ekofarem, které měly již možnost prodat v roce 2021 alespoň jeden produkt s certifikátem, zhruba 77 % uvedlo, že byly nuceny část nebo i veškerou svoji bioprodukci prodat na konvenčním trhu. Přičemž 52 % ekofarem uvedlo, že v roce 2021 realizovaly produkci výhradně na konvenčním trhu (49 % v roce 2020). Naopak prodej veškeré své bioprodukce s certifikátem uskutečnilo 377 ekofarem (tj. 9 % a o 29 farem méně než v roce 2020). Prodej jak na konvenčním trhu, tak na trhu bioproduktů realizovalo 25 % ekofarem a zbylých 14 % ekofarem uvedlo, že v daném roce nerealizovaly prodej vůbec a svoji produkci nejčastěji spotřebovaly přímo na farmě[12].

Nejčastěji pěstovanou tržní skupinou plodin v EZ jsou **obiloviny**. Z celkového množství 106 tis. tun vyprodukovaných obilovin bylo 78 % prodáno (cca 83 tis. tun), a to ze 71 % v biokvalitě (81 % v roce 2020, 77 % v roce 2019). Z prodaného množství bylo 72 % obilovin uplatněno na domácím trhu a 28 % exportováno (viz Tab. 18), což ukazuje na trend snižujícího se exportu (z poměru 40:60 pro export a domácí trh je aktuální poměr 30:70). Jinými slovy s růstem produkce obilovin je zahraniční trh schopen odčerpat objem v rozpětí 20 až 25 tis. tun a zbylá produkce hledá uplatnění v ČR. Exportovalo se především proso (66 %) a kukuřice na zrno (65 %), vyšší podíl exportu měla tradičně špalda (34 %). Na domácím trhu se naopak nejvíce uplatnilo žito (92 %), ječmen (83 %) a tritikále (82 %). U všech obilovin převládal prodej v biokvalitě (v rozmezí od 55 % u žita do 80 % u ovsa a pohanky). Podíl neprodané produkce obilovin ve výši 22 % (cca 25 tis. tun) byl nejčastěji spotřebován jako krmivo, jedná se především o tritikále. Naopak u prosa, špaldy a pohanky byla, stejně jako v předchozích letech, prodána téměř veškerá produkce. Dle počtu farem i množství produkce zůstaly oves a pšenice nadále nejčastěji pěstovanými obilninami a tvořily více než polovinu produkce obilovin v EZ v roce 2021.

U **luskovin na zrno** byla z celkové produkce 5 671 tun uplatněna většina objemu na domácím trhu, export činil 27 %, což představuje snížení z původních 49 % v roce 2020, resp. 45 % v roce 2019. Podíl prodeje v biokvalitě se drží stabilně okolo 70 %. Neprodaný objem luskovin, dlouhodobě okolo 1 000 tun (20 %), byl využit přímo na farmách zejména jako krmivo.

Stejně jako v předchozích letech bylo zhruba 80 % produkce **brambor** prodáno na trh (2 744 tun), zbylých 20 % bylo využito jiným způsobem, nejčastěji pro vlastní spotřebu zemědělce nebo jako krmivo. V roce 2021 mířilo téměř 60 % prodané produkce do zahraničí (1 619 tun), veškerá exportovaná produkce byla prodána v biokvalitě. Zbylých cca 1 200 tun brambor bylo prodáno na domácím trhu, kde podíl prodeje v biokvalitě činil 30 % a představuje pokles oproti 50% podílu z předchozích let.

Produkce **olejnin** vzrostla na 2 434 tun a byla, stejně jako v minulých letech, z převážné většiny prodána (98 %). Z tohoto množství bylo téměř 60 % exportováno (44 % v roce 2020, 65 % v roce 2019). Většinu produkce se daří uplatnit v biokvalitě (82 % v roce 2021),

Bylin a koření bylo vyprodukováno celkem 325 tun, z toho byla většina produkce prodána na trhu. Stejně jako v předchozích letech byla produkce uplatněna především v ČR (97 %) a dlouhodobě je významná část využita v konvenční výrobě (50 % v roce 2021).

Produkce **osiva a sadby** vzrostla na 1 074 tun. Většina produkce jde na prodej a stejně jako v minulých letech převládá uplatnění na domácím trhu (99 %). Podíl prodeje v biokvalitě dosáhl 69 % (82 % v roce 2020, 78 % v roce 2019).

Produkce **zeleniny** bohužel stagnuje nebo spíš klesá. Z celkového objemu vypěstované zeleniny 1 182 tun byla většina prodána na trh v čerstvém stavu. Neprodaný objem zeleniny je nejčastěji spotřebován přímo na farmě, zhruba 7 % bylo využito v rámci faremního zpracování. Úroda zeleniny je uplatněna především na domácím trhu, s výjimkou kořenové zeleniny (mrkve), která je dlouhodobě exportována do zahraničí (72 % v roce 2021). Převážná část vyprodukované a prodané zeleniny je uváděna na trh v biokvalitě. Výjimkou byly v roce 2021 luskoviny na zeleno a cibule, kdy zhruba polovina produkce mířila do konvence.

V roce 2021 dosáhla produkce **ovoce** 6 065 tun, z toho 84 % produkce bylo prodáno, a to převážně na domácím trhu. Na export míří dlouhodobě část produkce jablek (25 %). Prodej v biokvalitě se příliš nedaří, s certifikátem a cenovou prémií byla prodána necelá polovina produkce ovoce (45 % v roce 2021, 48 % v roce 2020). Prodej v biokvalitě se částečně daří u jablek, následně hrušek (55 %, resp. 45 %). U peckovin byla v biokvalitě prodána zhruba pětina produkce, u bobulovin jen 15 % produkce. Neprodaná část ovoce (okolo 15 %) byla nejčastěji využita k přímé spotřebě a zpracování přímo na farmě.

Celkem bylo v roce 2021 vyprodukováno 1 753 tun **hroznů**, z toho byla více jak polovina produkce prodána (55 %), a to výhradně na domácím trhu. V rámci prodané produkce mířilo 44 % hroznů ke konvenčnímu zpracování (průměr posledních pěti let činí 51 %). Produkce, která se neprodá, je zpracována na farmě k výrobě vína. Většina vína je pak na trhu uplatněna v biokvalitě (71 % v roce 2021, 82 % v roce 2020).

[12] Spotřeba na farmě zahrnuje spotřebu ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo ve formě vlastní spotřeby farmáře.

Tab. 18 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2021

Produkce RV	Uplatnění rostlinné produkce roku 2021					
	Počet farem	Celková produkce z ploch v ekol. režimu (tuny)	Podíl prodaného množství (%)	z toho prodej v biokvalitě (%)	z toho prodej na domácím trhu (%)	Podíl exportu na celkovém prodaném množství (%)
Obiloviny	791	106 390	78	71	72	28
Pšenice	393	30 750	84	59	75	25
Špalda	178	21 526	91	79	66	34
Žito	120	3 259	69	55	92	8
Ječmen	224	7 840	60	74	83	17
Oves	425	26 219	76	80	73	27
Tritikále	184	10 703	45	77	82	18
Luskoviny	156	5 671	81	67	73	27
Brambory	196	3 474	79	71	41	59
Olejniny	89	2 434	98	82	43	57
Byliny/koření	82	325	71	50	97	3
Osivo/sadba	36	1 074	77	69	99	1
Košťálová zelenina	28	34	91	75	100	0
z toho zelí	22	19	92	81	100	0
Listová zelenina	25	11	95	75	100	0
Plodová zelenina	67	277	51	71	71	29
Kořenová zelenina	64	857	93	74	28	72
z toho mrkev	35	672	100	81	22	78
z toho cibule	39	31	89	40	100	0
Jablka	260	3 990	86	55	75	25
Hrušky	104	218	74	45	98	2
Peckoviny	240	1 638	81	21	97	3
Hrozny	60	1 753	55	56	100	0

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022.

U většiny hlavních **produktů živočišné výroby** (maso, mléko, vejce, med), vyprodukovaných v roce 2021 na českých ekofarmách, dominoval prodej na domácím trhu. Do zahraničí míří dlouhodobě část produkce hovězího a skopového masa, dále zástav telat a jehňat. Dřívější významný export kravského bio mléka nyní již neprobíhá.

Produkce **masa** na českých ekofarmách dosáhla v roce 2021 hodnoty 9 362 tun, přičemž nejvíce bylo zastoupeno maso hovězí. V případě hovězího a drůbežího masa mířila většina produkce na trh, u skopového masa byla z farem prodána polovina produkce, zatímco u masa kozího a vepřového představoval prodej jen zhruba 30 % produkce – 70 % bylo využito jiným způsobem. Neprodané množství kozího masa bylo především využito pro vlastní spotřebu zemědělce, menší část produkce byla zpracována a dále prodána v kvalitě bio. U vepřového masa jiné užití představuje především zpracování na farmě a prodej bio výrobků.

Nejvíce se s certifikátem bio daří uplatnit drůbeží maso (88 %). Vyšší zastoupení prodeje v biokvalitě má dlouhodobě také maso hovězí (45 %). U vepřového masa se podíl prodeje s certifikátem mění každým rokem a dosahuje rozpětí mezi 40 až 90 % (42 % v roce 2021). Nejméně masa v kvalitě bio prodají chovatelé ovcí a koz (20 %, resp. 2 % v roce 2021).

Většina produkce masa byla prodána, stejně jako v minulých letech, na českém trhu. Část takto uplatněné produkce však mohla být prodána v ČR přes zprostředkovatele a druhotně využita na zahraničním trhu. Přímo do zahraničí mířila již tradičně část produkce hovězího a skopového masa (37 % a okolo 3 000 tun, resp. 24 % a 36 tun). V roce 2021 byla exportována také téměř desetina produkce drůbežího masa (okolo 11 tun).

Na zahraničních trzích je uplatňována také část odchovaných živých zvířat – **zástavová telata a jehňata**. V roce 2021 bylo vyvezeno téměř 16 tis. kusů telat, což představuje zhruba čtvrtinu celkového počtu prodaného zástavu z ekofarem. Vývoj exportu je v posledních pěti letech spíše stabilní, vyvezeno bylo každoročně mezi 15 až 16 tis. kusy telat z celkových zhruba 66 tis. prodaných kusů zástavu. Vývoz zástavových jehňat se dlouhodobě pohybuje okolo 2 tis. kusů, což představuje 15 % z celkového počtu prodaných zástavových

jehňat z ekofarem v roce 2021. Stejně jako v předchozím sledovaném období převažoval prodej zástavu do konvence. Bez certifikátu bio tak bylo v roce 2021 prodáno 83 % zástavových telat a 91 % zástavových jehňat.

Reálná produkce **mléka** činila v roce 2021 celkem 35,9 mil. litrů, nejvíce je zastoupeno mléko kravské. Prodané bio mléko je uplatňováno především na domácím trhu. U mléka kozího a ovčího se jedná trvale o 100 % objemu, u mléka kravského podíl prodeje na domácím trhu narůstá (dle ÚZEI šetření přímý export tvoří pouze 1 % prodaného objemu). V odbytu kravského mléka z ekofarem hraje významnou roli odbytové družstvo České biomléko působící na domácím trhu od roku 2012, které se snaží svým členům zajistit odbyt a cenovou prémii za vyšší bio kvalitu kravského mléka. Družstvo dříve významnou část vykoupeného mléka prodávalo do Německa (v roce 2016 tvořil export až 40 % objemu prodeje), aktuálně je do zahraničí vyvezeno cca 7 % vykoupeného kravského mléka.

Z celkového prodaného objemu kravského mléka byla většina uplatněna s certifikátem bio (93 %). Avšak zhruba třetinu takto nakoupeného biomléka jsou nuceny mlékárny zpracovat do běžných konvenčních mléčných výrobků, tedy skutečný podíl uplatnění kravského bio mléka v rámci finální bioprodukce je nižší. U kozího mléka se daří uplatnit v bio kvalitě 95 % prodaného objemu, produkce ovčího mléka byla prodaná 100 % v bio.

U kozího a ovčího mléka však dlouhodobě převažuje jiný způsob užití produkce než je prodej suroviny. U kozího mléka se jednalo o 82 % vyprodukovaného objemu, u ovčího mléka 85 %. V rámci jiného užití dominuje faremní zpracování a následný prodej mléčných výrobků. Tyto jsou prodávány především jako biopotraviny, zastoupení konvenčních produktů se pohybuje do 5 %. Pro vlastní spotřebu farmáře či jako krmivo pro zvířata bylo z tohoto objemu využito 5 % ovčího a stejně tak 3 % kozího mléka.

Veškerá **vejce** z ekologického zemědělství (5,7 mil. kusů) byla v roce 2021 tradičně prodána na domácím trhu a podíl prodeje v biokvalitě dosáhl 99 %. Vejce tak zůstávají vysoce žádanou komoditou ekologického zemědělství.

Veškerá produkce **medu** (4,0 tuny) byla k prodeji, a to v bio kvalitě a na domácím trhu.

Tab. 19 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2021

Produkce ŽV	Uplatnění živočišné produkce roku 2021					
	Počet farem	Celková produkce	Podíl prodaného množství (%)	z toho prodej v biokvalitě (%)	z toho prodej na domácím trhu (%)	Podíl exportu na celkovém prodaném množství (%)
Hovězí maso (t)	2 103	8 773	92	45	63	37
Skopové maso (t)	681	291	52	20	76	24
Kozí maso (t)	151	27	33	2	99	1
Vepřové maso (t)	32	129	30	42	100	0
Drůbeží maso (t)	20	142	95	88	92	8
Zástav-telata (ks)	1 830	67	99	17	76	24
Zástav-ovce (ks)	310	13	100	9	86	14
Mléko ovčí (tis. l)	13	200	15	100	100	0
Mléko kozí (tis. l)	39	741	18	95	100	0
Mléko kravské (tis. l)	102	35 058	85	93	99	1
Vejce (tis. ks)	35	5 702	98	99	100	0
Med (kg)	3	3 970	98	100	100	0

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2022.

4. VÝROBA BIOPOTRAVIN

4.1 Počet výrobců biopotravin

Ke konci roku 2022 bylo v ČR registrováno 990 výrobců biopotravin, což představuje 5% meziroční navýšení a mírné zpomalení vývoje oproti dvoucifernému tempu růstu v letech 2016 až 2019 a 2021 (viz Tab. 20). V průběhu roku 2022 se nově registrovalo 83 subjektů, a 37 naopak svoji činnost ukončilo.

K nejčastěji provozovaným činnostem patřily v roce 2022, stejně jako v předchozích letech, zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, výroba mléčných výrobků a výroba vína z vinných hroznů (viz Tab. 21). Významnou kategorií je dále Výroba ostatních potravinářských výrobků jinde neuvedených (10.89) zahrnující zejména doplňky stravy. K největšímu meziročnímu nárůstu registrovaných subjektů došlo v oblasti zpracování hovězího masa (10.11) a výroby ostatních potravinářských

výrobků (10.89), dále u výroby ovocných a zeleninových šťáv (10.32) a zpracování čaje a kávy (10.83). Vzrostl také počet subjektů nově registrovaných zatím bez platného certifikátu na zpracování a výrobu konkrétních biopotravin.

Z pohledu struktury výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny je patrná dominance několika málo hlavních výrobců biopotravin. Téměř 70 % výrobců uvedlo, že v roce 2021 za biopotraviny utržily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obratu dosáhl necelá 4 %. Naopak 36 firem s největším obratem za biopotraviny (nad 20 mil. Kč) realizuje téměř 80 % celkové výroby biopotravin v ČR, přitom 13 největších firem s obratem za bio nad 100 mil. Kč tvoří 57 % celkového obratu.

Tab. 20 Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin (2010–2022)

Ukazatel	2010	2012	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet výrobců	404	448	506	607	674	750	825	865	944	990
Meziroční změna (%)	2,3	6,2	7,4	12,0	11,0	11,3	10,0	4,8	9,1	4,9
Počet (% podíl) skončených výrobců	56 (14,2)	43 (10,2)	37 (7,9)	32 (5,9)	42 (6,9)	30 (4,5)	58 (7,7)	59 (7,2)	47 (5,4)	37 (3,9)
Počet (% podíl) nových výrobců	65 (16,1)	69 (15,4)	72 (14,2)	97 (16,0)	109 (16,2)	105 (14,0)	133 (16,1)	99 (11,4)	126 (13,3)	83 (8,4)

Zdroj: MZe a REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

Tab. 21 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity v letech 2021 a 2022

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)[1)]	Počet výrobců biopotravin[2)]	
		2021	2022
10.1	**Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků**	**176**	**183**
10.11	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího	165	172
10.12	Zpracování a konzervování drůbežího masa	3	3
10.13	Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa	8	8
10.2	**Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů**	**5**	**5**
10.3	**Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny**	**156**	**163**
10.31	Zpracování a konzervování brambor	4	4
10.32	Výroba ovocných a zeleninových šťáv	43	48
10.39	Ostatní zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	109	111
10.4	**Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků**	**26**	**28**
10.41	Výroba olejů a tuků	26	28
10.42	Výroba margarínu a podobných jedlých tuků	0	0
10.5	**Výroba mléčných výrobků**	**91**	**95**
10.51	Zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů	87	91
10.52	Výroba zmrzliny	4	4
10.6	**Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků**	**59**	**60**
10.61	Výroba mlýnských výrobků	53	54
10.62	Výroba škrobárenských výrobků	6	6
10.7	**Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků**	**39**	**38**
10.71	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	17	18
10.72	Výroba sucharů a sušenek; výroba trvanlivých cukrářských výrobků	19	17
10.73	Výroba makaronů, nudlí, kuskusu a podobných moučných výrobků	3	3

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)[1]	Počet výrobců biopotravin[2]	
		2021	2022
10.8	**Výroba ostatních potravinářských výrobků**	**219**	**235**
10.81	Výroba cukru	13	14
10.82	Výroba kakaa, čokolády a cukrovinek	13	13
10.83	Zpracování čaje a kávy	68	73
10.84	Výroba koření a aromatických výtažků	18	20
10.85	Výroba hotových pokrmů	4	6
10.86	Výroba homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin	1	1
10.89	Výroba ostatních potravinářských výrobků j. n.	102	108
11.0	**Výroba nápojů**	**96**	**98**
11.01	Destilace, rektifikace a míchání lihovin	2	2
11.02	Výroba vína z vinných hroznů	72	75
11.03	Výroba jablečného vína a jiných ovocných vín	2	2
11.04	Výroba ostatních nedestilovaných kvašených nápojů	0	0
11.05	Výroba piva	7	5
11.06	Výroba sladu	3	3
11.07	Výroba nealkoh. nápojů; stáčení minerálních a ostatních vod do lahví	10	11
82.92	**Balicí činnosti**	**14**	**16**
x	**Bez certifikátu**	**63**	**69**
Celkem		**944**	**990**

[1] NACE- standardní klasifikace ekonomických činností pro statistické účely.
[2] Počty subjektů jsou stanoveny na základě přiřazení jedné hlavní činnosti subjektu (dle velikosti obratu).

Zdroj: REP a kontrolní organizace (ABCERT AG, Biokont CZ, Bureau Veritas, KEZ); zpracovala ČTPEZ.

Do výroby biopotravin se pouští jak „bio specialisté“[13], tak střední a velké potravinářské firmy. V roce 2021 uvedla třetina výrobců, že obrat za biopotraviny se podílí na jejich celkovém obratu do 10 % a téměř podobný podíl výrobců (30 %) naopak uvedl, že podíl za prodej biopotravin u nich činí téměř 100 % jejich obratu.

Nejčastější kategorií výrobců v roce 2021 byly podniky, u kterých prodej biopotravin představuje 99 až 100 % jejich celkového obratu. Tato kategorie je tvořena převážně faremními zpracovateli. Druhou nejpočetnější kategorií byly naopak podniky s podílem biovýroby od 1 do 10 % z celkového obratu. Tyto dvě kategorie představovaly 53 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obratu výroby v ČR dosahoval 35 %. Největšího podílu na celkovém obratu výrobců (36 %) dosahovaly nově firmy, u nichž se prodej biopotravin podílel na jejich celkovém obratu mezi 50 až 75 %. Na druhou pozici se posunula kategorie podniků s podílem prodeje biopotravin na celkovém obratu v rozmezí 1 až 10 % (20 %).

Z celkového obratu výroby biopotravin v roce 2021 ve výši 5 418 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 2 550 mil. Kč, tj. 47 % (2 702 mil. Kč a 52 % v roce 2020). Do zahraničí vyvezli tedy čeští výrobci biopotraviny za 2 868 mil. Kč. Vývoz biopotravin z ČR každoročně narůstá a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (1 277 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR. Hlavním obchodním partnerem zůstává nadále Německo (938 mil. Kč), následovalo Rakousko (267 mil. Kč), které předstihlo Slovensko (195 mil. Kč). Do zemí mimo EU směřoval vývoz biopotravin v hodnotě zhruba 102 mil. Kč.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji maloobchodní řetězce (27 %), velkoobchody (18 %), specializované prodejny zdravé výživy a biopotravin (16 %) a e-shopy (13 %). Zhruba desetina biopotravin směřovala k dalšímu výrobci (např. vyrobené mouky / směsi, med, koření a bylinky, oleje, cukr). Zbylých 17 % objemu distribuovali výrobci prostřednictvím přímého prodeje (9 %), ostatních typů prodejen (2 %), přes překupníka (1 %), v lékárnách (1 %), drogériích (1 %) a gastronomii (3 %).

[13] Bio specialista je zde míněn jako výrobce zaměřený převážně nebo výhradně na výrobu biopotravin.

4.2 Počet faremních zpracovatelů

Z oficiálních údajů REP ke konci roku 2022 vyplývá, že z celkového počtu 990 registrovaných výrobců biopotravin bylo 438 současně registrováno i v kategorii ekozemědělec. Jelikož ne každá ekofarma registrovaná zároveň jako výrobce realizuje zpracování vlastních bioproduktů nebo provozuje výrobnu biopotravin v místě farmy, je počet faremních zpracovatelů nižší. V roce 2022 realizovalo zpracování bioproduktů v místě jejich produkce 336 faremních zpracovatelů. Jinými slovy zhruba třetina výrobců registrovaných pro výrobu biopotravin jsou faremní zpracovatelé. Jejich podíl do roku 2014 každoročně vzrůstal (z 20 % v roce 2008 až na téměř 40 %), následně mírně poklesl na 33 % v roce 2017 a od té doby stagnuje okolo této hodnoty.

Z pohledu registrovaných ekozemědělců je rozsah zpracování vlastních výrobků přímo na farmě stále na nízké úrovni a stagnuje poslední tři roky okolo 6 %. Vzhledem k tomu, že řada ekofarem má certifikovánu pouze zemědělskou produkci a již nikoli navazující zpracovatelské kapacity, lze předpokládat, že rozsah faremního zpracování na ekofarmách je vyšší. Naopak někteří certifikovaní faremní zpracovatelé svoji činnost ve skutečnosti vůbec neprovozují nebo jen v omezené míře dle poptávky spotřebitelů.

Díky úpravám legislativy ve prospěch faremního zpracování a prodeje malých množství ze dvora a obecně většímu povědomí o povinnostech a možnostech, počet farem (ekologických i konvenčních) snažících se uplatnit svoje výrobky přímo na trhu každoročně roste. V průběhu roku 2022 začalo nově s faremním zpracováním 29 subjektů, zatímco 6 činnost ukončilo.

Faremní zpracovatelé se soustředí výhradně na český trh a biovýrobky jsou kromě prodejů přímo z farmy nejčastěji nabízeny ve specializovaných prodejnách biopotravin či na trzích, a to jak v regionu výrobce, tak ve větších městech. Boom zažívá stále prodej faremních výrobků online skrze e-shopy, a to jak vlastní tak jiných obchodníků (např. Scuk.cz, Rohlik.cz).

Nejčastějším typem faremního zpracování zůstává zpracování a prodej hovězího masa, kdy rostoucí počet farem buduje vlastní bourány, případně i menší jatka. Na druhé místo se poprvé vyhouplo zpracování ovoce a zeleniny. Třetí nejpočetnější skupinou jsou faremní zpracovny mléka a mléčných výrobků. Významné je také faremní zpracování vinných hroznů a produkce biovín, viz Tab. 22.

Tab. 22 Počet a zaměření faremních zpracovatelů bioproduktů v letech 2021 a 2022

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE)[1)]	Počet faremních zpracovatelů	
		2021	2022
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	78	86
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	0	0
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	70	79
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky	3	4
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina	67	70
10.6	Mlýnské a škrobárenské výrobky	10	10
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	3	3
10.8	Ostatní potravinářské výrobky	21	21
11.0	Nápoje	61	63
11.02	*Víno z vinných hroznů*	*56*	*58*
Celkem		**313**	**336**

1) NACE- standardní klasifikace ekonomických činností pro statistické účely.

Zdroj: REP a kontrolní organizace (ABCERT AG, Biokont CZ, Bureau Veritas, KEZ); zpracovala ČTPEZ.

5. OBCHOD S BIOPOTRAVINAMI

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty dosáhl v roce 2021 přibližně 10,22 mld. Kč. Z toho do zahraničí byly vyvezeny biopotraviny v hodnotě cca 4,07 mld. Kč a obrat domácího biotrhu vzrostl meziročně o 2,8 % na 6,15 mld. Kč. Jedná se o významné zpomalení růstu trhu biopotravin, které bylo způsobeno z velké míry pandemií koronaviru (COVID-19). Průměrná roční spotřeba biopotravin na obyvatele vzrostla na 585 Kč, avšak vzhledem k výraznému nárůstu nákupů potravin zejména v maloobchodních řetězcích během pandemie, poklesl podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů na 1,6 % (viz Tab. 23). V EU průměrná roční spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2021 dosáhla 104 EUR (cca 2 600 Kč) a biopotraviny na celkovém trhu potravin tvořili okolo 5 %.

Objem dovozu finálních biopotravin je odhadován v roce 2021 na 4 067 mil. Kč[14], což představuje 65% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Významný podíl dovozu realizují přímo maloobchodní řetězce (odhadem 1 343 mil. Kč). Dováží se biopotraviny běžné denní spotřeby, především hotové pokrmy (včetně dětských výživ), potravinové doplňky, koření, káva a čaj. Necelou třetinu dovozu pak tvoří ovoce a zelenina ze západní a jižní Evropy, nově do 5 % tvoří pekařské výrobky.

Detailně je sledován dovoz biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí. V roce 2021 bylo do ČR dovezeno více než 31 338 tun bio komodit z celkem 46 zemí světa, což je zatím nejvyšší objem v historii sledování (meziroční nárůst 6 %). Nejvíce zboží bylo dovezeno z Argentiny (8 111 tun). Mezi další významné dovozce patřily Kazachstán (4 050 tun), Rusko (3 330 tun), Ukrajina (3 197 tun), Indie (2 932 tun) a Kolumbie (2 200 tun). Pro evidenci dovozů slouží nově systém TRACES NT s mírně jinou klasifikací výrobků oproti dřívějším CPA kódům. Dle této evidence bylo v roce 2021 nejvíce zboží ze třetích zemí dovezeno v kategorii „Cukry a cukrovinky“ (16 739 tun a 53 % dovozu), jednalo se především o dovoz třtinového cukru z Argentiny a Indie. Druhou největší dovozovou kategorií byla „Olejnatá semena a plody“ (7 852 tun a 25 %), kde dominoval dovoz lněného semínka z Kazachstánu. Třetí kategorií bylo „Nezpracované ovoce a ořechy“ (3 407 tun), zejména dovoz mražených bobulovin z Ukrajiny.

5.1 Poptávka po biopotravinách

Hlavní nakupovanou kategorií biopotravin jsou dlouhodobě „Ostatní zpracované potraviny“ (39% podíl a 2 424 mil. Kč), druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (21 %, 1 286 mil. Kč) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (16 %, 1 009 mil. Kč), viz Tab. 24.

Při detailnějším rozčlenění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ jsou nejvíce zastoupenými položkami Káva a čaj s obratem 655 mil. Kč; následují Doplňky stravy, které nově předehnaly Hotové pokrmy (vč. dětských); Kakao, čokoláda a cukroviny a dále Koření a aromatické výtažky. Obrat téměř 500 mil. Kč zůstává pro Ostatní zpracované potraviny jinde neuvedené. Z tohoto detailnějšího rozčlenění je patrné, že nejčastěji nakupovanou biopotravinou je „Ovoce a zelenina“, následuje „Mléko a mléčné výrobky“, viz Graf 6.

Tab. 23 Vývoj trhu biopotravin v ČR (2007–2021)

Ukazatel	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	1,39	1,98	2,24	2,72	3,73	5,70	7,02	8,26	9,41	10,22
Vývoz (mld. Kč)	0,10	0,37	0,57	0,77	1,48	2,37	2,59	3,00	3,43	4,07
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,29	1,61	1,67	1,95	2,25	3,33	4,43	5,26	5,99	6,15
Meziroční změna obratu biopotravin (%)	70	-10	4,6	9,5	11,4	30,5	33,0	18,7	13,9	2,8
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,55	0,65	0,65	0,71	0,81	1,05	1,31	1,52	1,77	1,60
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	126	154	158	185	213	314	416	492	562	585
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	62	n. d.	60	57	62	57	60	57	58	65
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	68	68	64	64	61	58	51	50	47	50

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI.

[14] Zahrnuty jsou údaje o dovozu finálních biopotravin a jen částečně zemědělských komodit, proto hodnota dovozu bude zřejmě vyšší.

Tab. 24 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin (2007–2021)

Hlavní kategorie potravin	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019	2020	2021
	podíl kategorie potravin (%)									
Maso a masné výrobky	6,2	9,5	8,5	6,9	6,9	5,9	4,6	5,2	5,3	4,9
Ovoce a zelenina*	5,4	10,8	13,6	16,1	12,6	22,5	17,3	17,2	17,1	20,9
Oleje a tuky	x	1,8	1,9	2,1	4,2	3,6	3,5	3,2	3,5	3,4
Mléko a mléčné výrobky	20,9	21,1	19,6	18,2	20,0	17,5	20,0	15,5	15,9	16,4
Mlýnské a škrobárenské výrobky	6,0	6,3	9,7	11,7	7,5	4,9	2,5	2,6	2,5	3,4
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	1,6	9,4	9,4	9,2	7,3	5,9	7,6	9,1	9,4	7,6
Ostatní zpracované potraviny	49,3	35,9	35,3	33,0	37,1	36,4	41,4	43,2	41,6	39,4
Nápoje*	10,6	5,2	2,0	2,7	4,2	3,3	3,1	3,8	4,8	4,0
Celkem	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

* *Od roku 2009 jsou ovocné/zeleninové džusy a šťávy zahrnovány do kategorie Ovoce a zelenina, nikoli Nápojů.*

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI.

Graf 6 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu biopotravin (2007–2021)

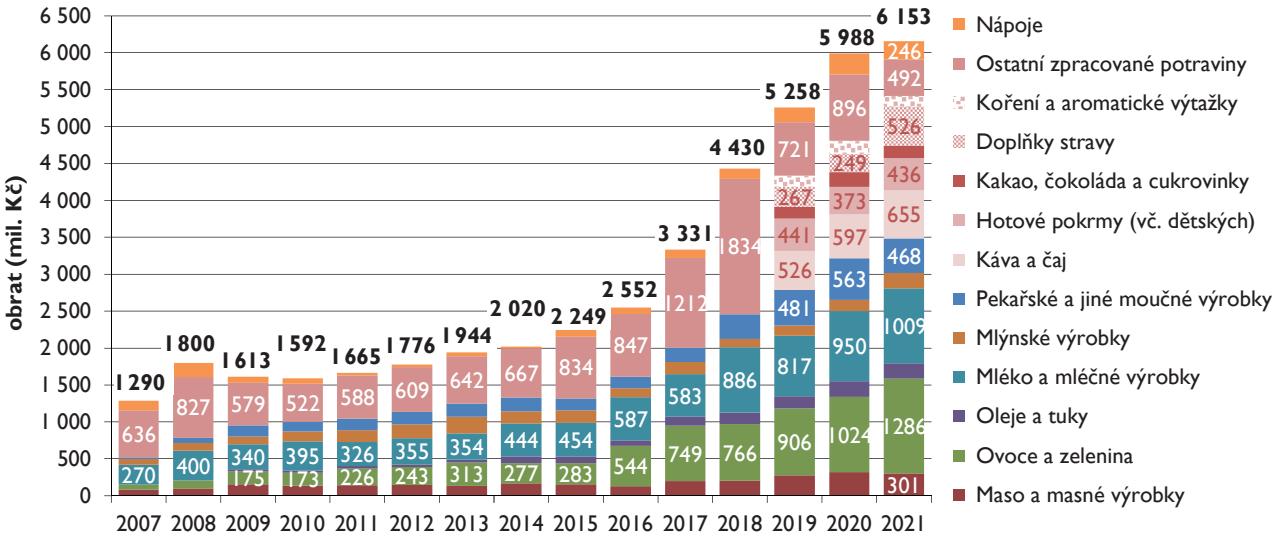

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI; zpracovala ČTPEZ.

5.2 Způsob distribuce biopotravin

Nejvíce biopotravin nakupují čeští spotřebitelé tradičně v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (33 % a 2,0 mld. Kč v roce 2021), jejich podíl však z dlouhodobého pohledu klesá. O druhou příčku soupeřily drogérie s e-shopy (okolo 17 % a 1,0 mld. Kč). Na čtvrté místo klesly prodejny zdravé výživy a biopotravin.

Prodej přes e-shopy využívají často farmy a výrobci k prodeji vlastních výrobků, v roce 2021 se jednalo o zhruba pětinu obratu, proto byla částka ve výši 272 mil. Kč přesunuta do kategorie přímého prodeje. Odhadem pak prodej biopotravin prostřednictvím přímého prodeje dosahoval 602 mil. Kč a 9,8 %, obrat přes cizí e-shopy 1 022 mil. Kč a 16,6 %, viz Tab. 25.

Lze konstatovat, že využití jednotlivých odbytových míst ovlivnila pravidla související s pandemií COVID-19, kdy spotřebitelé ve zvýšené míře využívali pro nákup potravin, tedy i biopotravin, maloobchodní řetězce a drogérie. Významně vzrostl prodej biopotravin přes e-shopy, zejména v roce 2020 (nárůst o téměř 400 mil. Kč), v roce 2021 byla zaznamenána stagnace. Naopak významně poklesl prodej v malých specializovaných prodejnách a snížilo se uplatnění biopotravin v gastronomických provozech (včetně školního stravování).

Tab. 25 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin (2007–2021)

Odbytové místo v ČR	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2021
	podíl odbytového místa v ČR (%)										(mil. Kč)
Supermarkety/ hypermarkety[1)]	67,5	69,2	67,8	67,0	60,9	58,0	51,1	50,2	46,9	50,0	3 079
z toho drogerie	*x*	*11,2*	*11,3*	*18,7*	*14,7*	*17,5*	*14,9*	*15,2*	*14,8*	*16,9*	*1 039*
Prodejny zdravé výživy a biopotravin	22,5	17,7	19,8	16,6	14,3	12,6	16,9	16,2	14,9	12,8	785
Nezávislé prodejny potravin	2,5	2,4	1,4	1,6	4,2	3,0	2,1	1,8	1,6	2,2	134
Faremní a ostatní přímý prodej	2,0	3,9	5,2	8,9	7,0	5,4	9,5	9,6	11,7	9,8	330/602
E-shopy[2)]	x	x	x	x	7,8	14,1	8,0	11,4	16,6	16,6	1 293/1 022
Lékárny	5,0	6,0	5,2	4,5	2,6	3,9	7,7	5,2	5,1	5,7	348
Gastronomie	0,5	0,8	0,6	1,4	3,2	3,0	4,7	5,7	3,2	3,0	184
Celkem	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**6 153**

1) Součástí kategorie „Supermarkety/ hypermarkety" jsou i drogistické řetězce (drogerie).
2) Vzhledem k tomu, že jsou e-shopy využívány k přímému prodeji biopotravin samotnými výrobci i farmami, je od roku 2018 příslušná část obratu přičtena k přímému prodeji a odečtena v kategorii e-shopů.

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI; zpracovala ČTPEZ.

Graf 7 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin (2007–2021)

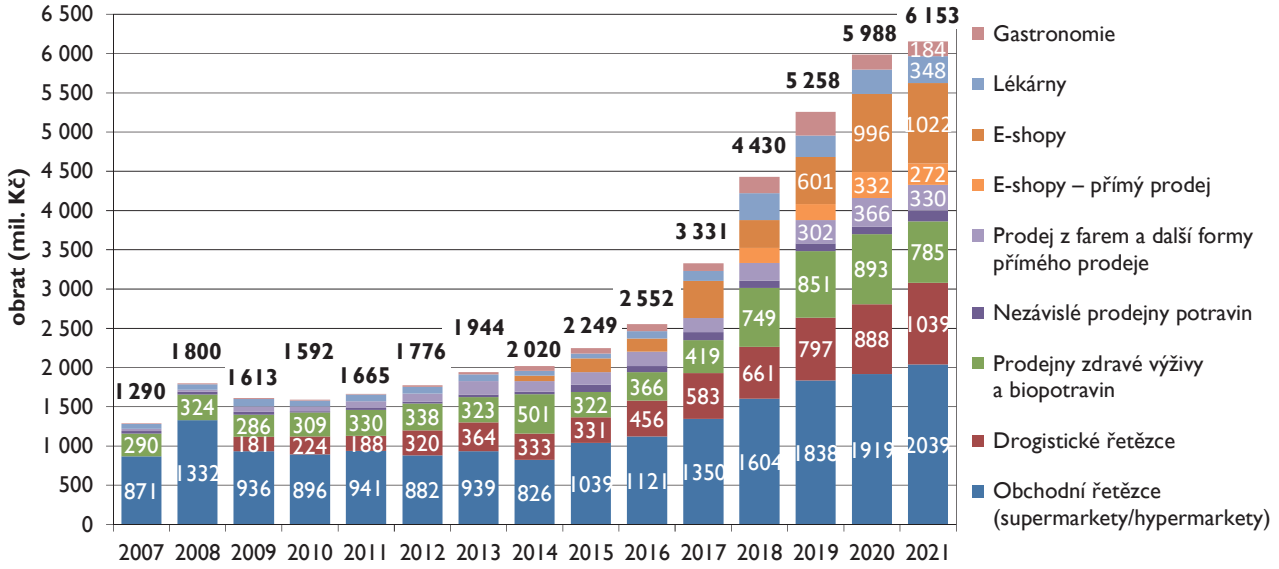

Pozn.: Od roku 2009 jsou samostatně uváděny údaje pro drogistické řetězce.

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI; zpracovala ČTPEZ.

Export biopotravin

V roce 2021 byly do zahraničí vyvezeny biopotravin v hodnotě 4,07 mld. Kč (téměř 40 % jejich celkového obratu). Objem vývozu každoročně narůstá (meziročně o 19 % z 3,4 mld. Kč v roce 2020). Většinu biopotravin exportuje ČR v rámci EU, nejdůležitějším obchodním partnerem zůstává Německo. Mezi největší exportéry patřily E D & F Man Ingredients s. r. o., RACIO, s. r. o., INUTEC s.r.o., Siberian Pine Nuts, s.r.o., Sonnentor, s. r. o., SOLEX AGRO, s. r. o., Green Ways s.r.o., ÚSOVSKO FOOD a.s., Deva Nutrition a.s., Lifefood Czech Republic s. r. o., ExtraVit s.r.o. a Amylon, a.s., které společně tvoří 65 % celkového vývozu.

5.3 Mezinárodní srovnání[15]

Celosvětový trh s biopotravinami v roce 2021 dosáhl téměř 125 mld. EUR a vykázal 3,5% meziroční nárůst (120 mld. EUR v roce 2020). Nejvýznamnějším trhem jsou Spojené státy americké s 48,6 mld. EUR, následované Německem (15,9 mld. EUR), Francií (12,7 mld. EUR) a Čínou (11,3 mld. EUR).

Evropský trh biopotravin vzrostl meziročně o 4,9 % a dosáhl 54,5 mld. EUR (46,7 mld. EUR tvoří trh EU). Za posledních deset let se spotřeba biopotravin v Evropě zvýšila více než 2,5krát z původních 21,3 mld. EUR (viz Graf 8). Zároveň ne

Graf 8 Vývoj trhu biopotravin ve světě, Evropě a EU (2000–2021)

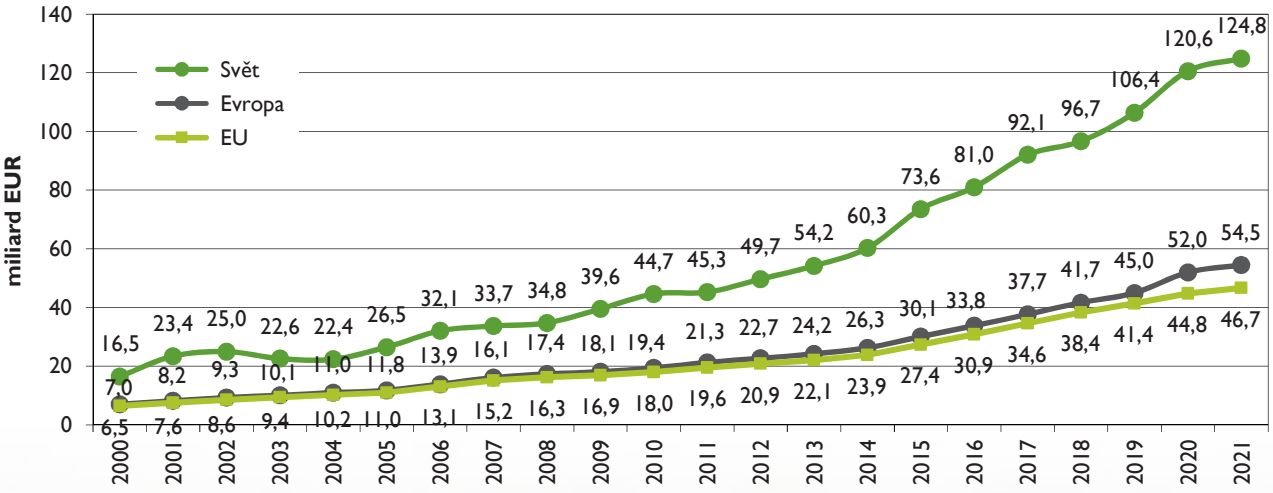

Zdroj: Světová ročenka EZ.

[15] *Zdroj Světová ročenka EZ: Willer, Helga, Bernhard Schlatter and Jan Trávníček (Eds.) (2023): The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2023. Research Institute of Organic Agriculture FiBL, Frick, and IFOAM – Organics International, Bonn.*

všechny země pravidelně poskytují údaje o domácích trzích, a tak lze předpokládat, že evropský trh biopotravin je větší, než je uváděno.

V rámci Evropy je prodej biopotravin soustředěn zejména v západní Evropě. Největší trh biopotravin má Německo, které spolu s Francií, Itálií a Švýcarskem tvoří dvě třetiny celkového obratu.

Podobně jako v předchozích letech byla nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2021 ve Švýcarsku (425 EUR) a Dánsku (384 EUR). Dále následovalo Lucembursko (313 EUR) a Rakousko (268 EUR). Celkem již v devíti zemích překročila roční spotřeba biopotravin na osobu 100 EUR, viz Graf 9. Průměrná roční útrata v Evropě dosáhla 66 EUR na osobu (104 EUR v rámci EU, tj. cca 2 600 Kč). V zemích střední a východní Evropy jsou výdaje spotřebitelů za bio stále nízké, avšak v řadě těchto zemí nejsou údaje o maloobchodním prodeji pravidelně dostupné. Česká republika a Estonsko jsou jedinými zeměmi s trvalým systémem souhrnné evidence dat o maloobchodním prodeji. V ČR se spotřeba biopotravin na obyvatele a rok pohybuje okolo 22 EUR.

Vhodnějším ukazatelem je hodnota podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů. V celosvětovém měřítku drží prvenství evropské země. Dánsko bylo první zemí, která překonala 10% hranici a má nejvyšší podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin na světě (13,0 % v roce 2021). Další tři země, které překonaly tuto hranici, jsou Rakousko (11,6 %), nově Lucembursko (11,0 %) a Švýcarsko (10,9 %), viz Graf 9. V minulých letech skutečnost, že v řadě zemí stagnoval celkový trh s potravinami a ceny potravin spíše klesaly, způsobila, že podíl biopotravin na celkové spotřebě narůstal rychleji. Pandemie však tento vývoj přerušila a způsobila, že trh s potravinami rostl po tuto dobu rychleji. Kromě toho válka na Ukrajině, vysoké náklady na energii a zvýšené životní náklady podnítily v mnoha zemích inflaci a konvenční potraviny výrazně zdražily. Tento vývoj měl také vliv na podíly biopotravin na celkovém trhu.

Z nových členských zemí dosahuje nejvyššího podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů Estonsko (5,0 %), které se dostalo mezi první desítku evropských zemí. Podíl spotřeby biopotravin v ČR dosáhl 1,6 %. Průměrný podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin v rámci EU je odhadován okolo 5 %.

U řady kategorií potravin je zastoupení bioprodukce i vyšší, jedná se zejména o vejce, zeleninu a mléko. V Dánsku a Francii dosahuje prodej bio vajec přibližně 30% podílu na jejich celkovém prodeji. Biozelenina má po vejcích nejvyšší podíly na trhu (okolo 10 %) a jednotlivé produkty mohou dosáhnout ještě vyšších tržních podílů. Například čerstvá mrkev v biokvalitě tvoří téměř 30 % trhu v Německu a téměř 60 % v Dánsku. Podobně bio mléčné výrobky ve Švédsku a Švýcarsku dosahují 10% i vyšší podíl na celkovém trhu s mléčnými výrobky. Na druhou stranu bio nápoje (s výjimkou vína) a bio maso mají v mnoha zemích podíl nízký, což je dáno jejich vysokým stupněm zpracování a nízkou cenou na konvenčním trhu. Dalším faktorem může být skutečnost, že spotřebitelé biopotravin mají tendenci jíst malé množství masa, případně žádné.

Graf 9 Deset zemí Evropy s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů a nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2021

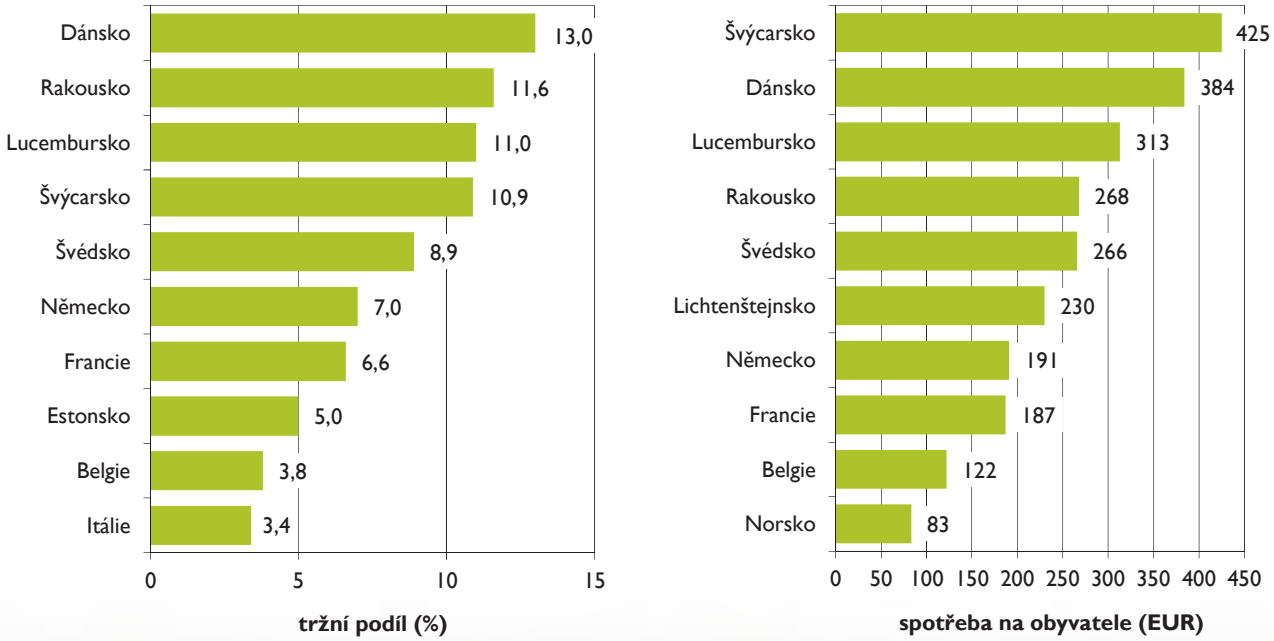

Zdroj: Světová ročenka EZ, Eurostat.

6. PODPORA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝROBY BIOPOTRAVIN

6.1 Vývoj finančních podpor ze strany státu v EZ

První finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků byly uvolněny již v letech 1990 až 1992. Výrazný rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnovení státní podpory, která byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství.

Od roku 2004 bylo EZ jedním z podporovaných titulů v rámci agroenvironmentálních opatření, čímž byla zajištěna finanční podpora ekologických zemědělců i po vstupu ČR do EU. Podmínky finanční podpory za strany státu jsou v členských zemích EU upraveny tzv. programovým dokumentem vždy na sedmileté období, v případně ČR se jednalo o Horizontální plán rozvoje venkova (2004–2006), Program rozvoje venkova PRV (2007–2013) a aktuálně platný PRV (2014–2020). V rámci stávajícího PRV je EZ s platností od roku 2015[16] podporováno samostatným opatřením (mimo agroenvironmentální a klimatická opatření).

Zároveň jsou ekologičtí zemědělci od roku 2004 a nově i výrobci biopotravin od roku 2007 bodově zvýhodněni u dalších vybraných opatření v rámci PRV. Tím subjekty registrované v EZ mají často vyšší šanci na schválení a financování jejich projektů.

Od roku 2004 je rozvoj EZ podporován také prostřednictvím akčního plánu. Aktuálně je v platnosti čtvrtý Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství na období 2021–2027, schválený vládou v květnu 2021. Stanoveno je šest kvantitativních cílů:

- Dosáhnout 22% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě ČR,
- Dosáhnout 30% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ,
- Dosáhnout 10% navýšení rozlohy trvalých kultur v EZ,
- Dosáhnout 4% podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů,
- Dosáhnout 5% podíl biopotravin ve veřejném stravování,
- Zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu EZ na zemědělské půdě.

Tento základní strategický dokument rozvoje ekozemědělství je implementován ve většině členských států Evropské unie (přehled viz https://projects.au.dk/coreorganicpleiades/organic-action-plans).

6.2 Základní dotace na plochu

V roce 2022 měli ekologičtí zemědělci možnost čerpat dotace stále z opatření EZ v rámci PRV (2014–2020). Vzhledem ke zpoždění schvalovaní podmínek pro nové programové období, bylo stávající programové období 2014–2020 prodlouženo Nařízením Evropského paramentu a Rady (EU) 2020/2220 do 31. prosince 2022.

V přechodném roce 2022, s ohledem na ukončení programového období 2014–2020, již nebylo možné uzavřít nový pětiletý závazek. Umožněno bylo ovšem neomezeně navýšit výměru v rámci navazujícího dvouletého závazku uzavřeného v roce 2020 nebo vstoupit do nového navazujícího opatření EZ, a to formou jednoletého závazku. Do závazku mohli vstoupit i zcela noví žadatelé a zcela nové pozemky, podmínka předchozího zařazení v opatření EZ nastavená v roce 2020 byla zrušena. Souběh starých (EZ) a nových (navazující EZ) závazků u jednoho žadatele byl umožněn, nikoli však na stejném pozemku.

Výše plateb pro dobíhající pětileté i navazující dvou a jednoleté závazky je stanovena fixně v EUR na celé období a skutečná výše platby v Kč se každoročně vypočte dle platného směnném kurzu – pro rok 2022 platí směnný kurz 24,858 Kč/EUR.

Platba je poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy s diferenciací dle užití ploch (tj. pěstovaných kultur). Od roku 2015 jsou zavedeny mírně vyšší platby na plochy v přechodném období. Detailní podmínky poskytování dotací v EZ byly pro rok 2022 specifikovány nařízením vlády č. 33/2022 Sb., kterým se mění původní nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření EZ, a dále nařízení vlády č. 331/2019 Sb., o podmínkách provádění navazujícího opatření EZ, obojí ve znění pozdějších předpisů.

Cílem opatření EZ je podporovat systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí – zachovat a zlepšit půdní úrodnost, zajistit čistotu vod, posílit biodiverzitu a zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny.

Vývoj a změny v nastavení plateb

Od roku 2004, kdy byla podpora EZ poskytována na 4 tituly (travní porosty, orná půda, zelenina a speciální byliny a trvalé kultury zahrnující vinice, sady a chmelnice), se nabídka v roce 2015 rozšířila o další 3 tituly na orné půdě: pěstování trav na semeno, dočasný travní porost na orné půdě a dočasný úhor; v rámci trvalých kultur vznikl samostatný titul pro vinice a chmelnice, nový titul pro krajinotvorný sad (jiná trvalá kultura) a zachovány byly oba tituly pro ovocné sady (intenzivní a ostatní) implementované od roku 2010. Naopak se zavedením podmínky podpory pouze pro uzavřené ekofarmy bez souběhu produkce v rostlinné výrobě byl zrušen titul podporující nižší sazbou travní porosty ekofarem se souběhem platný od roku 2008.

[16] Vzhledem ke zpoždění schvalování nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1305/2013, kterým se určují podmínky PRV (2014–2020), bylo PRV spuštěno až od roku 2015. Rok 2014 byl rokem přechodovým, kdy zůstaly v platnosti ještě podmínky původního PRV.

K rozdělení platby u sadů došlo v roce 2010. Původní vyšší platba byla poskytována na tzv. intenzivně obhospodařované sady s minimálním počtem 200 ks/ha vyjmenovaných druhů stromů nebo 800 ks/ha vyjmenovaných druhů bobulovin. Nižší sazba platila pro sady, které nesplňovaly výše uvedenou limitní podmínku hustoty výsadby. Toto rozdělení zůstalo v rámci nového programového období zachováno, došlo pouze k úpravě kritérií pro minimální stanovenou hustotu druhů stromů/keřů (intenzivní sady: jádroviny – min. 500 ks/ha, peckoviny min. 200 ks/ha, ovocné keře – min. 2 000 ks/ha; ostatní sady: ovocné stromy – min. 100 ks/ha, ovocné keře – min. 1 000 ks/ha).

V roce 2016 byl doplněn titul pěstování jahodníku. V roce 2018 proběhla revize a mírné snížení výše plateb u titulu ovocné sady – ostatní z důvodu vypuštění podmínky ponechání 5–15 % plochy bez mechanické údržby v těchto sadech. V roce 2020 došlo k vypuštění podmínky provedení udržovacího řezu minimálně jednou za období trvání závazku u kultury jiná trvalá kultura (krajinotvorný sad) v navazujícím opatření EZ s dopadem na snížení platby. Mírně se také u zkrácených závazků zvýšily platby v přechodném období (viz Tab. 26).

Tab. 26 Srovnání výše plateb na hektar v EZ dle PRV 2014–2020 a PRV 2007–2013

Užití půdy	Hospodaření/dotace (EUR/ha)	Opatření EZ		Opatření EZ navazující		2014
		přechodné období	ekologická produkce	přechodné období	ekologická produkce	
Trvalý travní porost	Trvalý travní porost*	84	83	86	83	71 / 89
Orná půda	Zelenina nebo speciální byliny	536	466	537	466	564
	Jahodník	669	583	670	583	x
	Trávy na semeno	265	180	266	180	x
	Ostatní plodiny	245	180	247	180	155
	Travní porost	79	69	81	69	x
	Úhor	34	29	35	29	x
Trvalá kultura	Ovocný sad – intenzivní	825	779	830	779	849
	Ovocný sad – ostatní	419	417	420	417	510
	Vinice	900	845	900	845	849
	Chmelnice	900	845	900	845	849
	Jiná trvalá kultura – s ekologicky významným prvkem krajinotvorný sad	165	165	70	67	x

* *Vyšší platba na travní porosty v roce 2014 (89 EUR/ha) byla zavedena v letech 2008 až 2014 pro ekofarmy obhospodařující veškerou plochu v EZ, tedy bez souběhu s konvencí.*

Zdroj: PRV 2007-2013 a PRV 2014–2020 pro rok 2022.

Graf 10 Vývoj dotací v EZ (1998–2022)

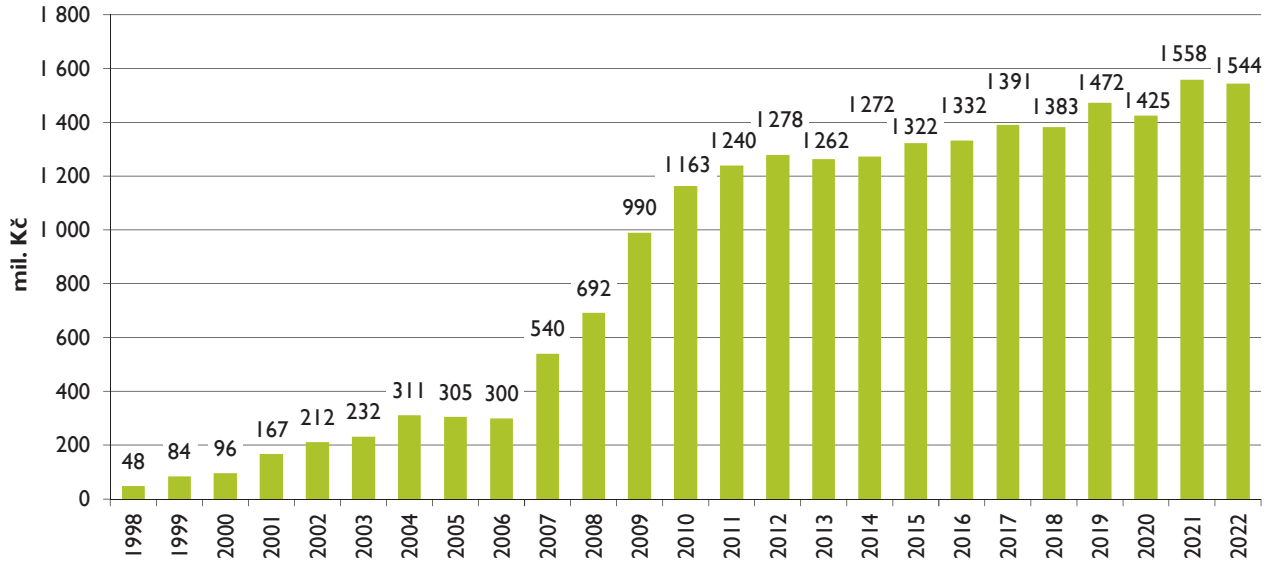

Pozn.: Celková podpora představuje objem zažádaných dotací v daném roce, nikoli vyplacených dotací, které jsou vypláceny vždy v průběhu následujícího roku.

Zdroj: MZe; zpracovala ČTPEZ.

V roce 2022 bylo zažádáno o podporu EZ na plochu 567 169 ha ve výši 1 544 mil. Kč, což představuje meziroční pokles o 0,9 % (tj. 14 mil. Kč), viz Graf 10. Mírný pokles celkové výše dotace byl způsoben snížením směnného kurzu pro přepočet EUR na Kč (o 5,3 %), výměra ploch s žádostí o podporu v EZ naopak vzrostla (o téměř 18 tis. ha a 3,2 %).

Za posledních deset let vzrostl objem dotací v opatření EZ o téměř 21 % (o 266 mil. Kč) proti 1 278 mil. Kč v roce 2012. Toto navýšení bylo způsobeno především nárůstem ploch v ekologickém režimu (o 107 tis. ha a 23,4 %). Průměrná platba na hektar se dlouhodobě pohybuje v rozmezí 103 až 110 EUR/ha, v roce 2022 činila při přepočtu na koruny 2 722 Kč/ha.

Tab. 27 Srovnání zažádané výměry a finančních prostředků v opatření EZ (2017-2022)

Užití půdy/typ dotace	Zažádaná výměra (ha)						Zažádané finanční prostředky (v tis. Kč)					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Trvalý travní porost	421 086	430 091	438 085	432 983	444 352	452 332	945 038	912 059	935 874	913 397	968 196	935 115
OP – Pěstování zeleniny nebo speciálních bylin	3 847	4 022	3 968	4 303	5 030	4 997	50 626	50 218	49 650	52 586	62 864	60 013
OP – Pěstování jahodníku	1	2	4	5	4	4	11	33	56	64	73	80
OP – Pěstování trav na semeno	204	326	572	438	862	915	1 224	2 011	3 333	2 357	4 537	4 576
OP – Pěstování ostatních plodin	59 576	68 453	79 055	78 989	88 863	97 944	305 913	336 211	396 153	375 589	438 867	463 600
OP – Travní porost	2 833	3 023	3 836	3 836	4 855	5 693	5 471	5 517	7 092	6 889	9 127	10 252
OP – Úhor	36	5	4	10	84	76	31	5	4	8	75	60
TK – Ovocný sad – intenzivní	1 805	1 766	1 831	1 737	1 519	1 530	38 638	35 382	36 934	34 737	31 230	29 776
TK – Ovocný sad – ostatní	1 782	1 698	1 716	1 595	1 773	1 527	20 432	18 102	18 422	16 921	19 438	15 851
TK – Vinice	825	872	909	878	908	1 027	19 026	18 931	19 915	19 028	20 321	21 824
TK – Chmelnice	5	6	7	7	9	9	112	142	144	166	222	225
TK – Jiná trvalá kultura – krajinotvorný sad	895	957	1 006	944	1 060	1 118	3 993	4 033	4 270	3 016	2 711	2 499
CELKEM	**492 895**	**511 221**	**530 993**	**525 725**	**549 319**	**567 172**	**1 390 515**	**1 382 644**	**1 471 847**	**1 424 758**	**1 557 661**	**1 543 871**

Zdroj: MZe; zpracovala ČTPEZ.

6.3 Další opatření PRV

S ohledem na nízkou produkci biopotravin v ČR se MZe rozhodlo od roku 2007 zvýhodnit výrobce biopotravin a ekologické zemědělce u vybraných opatření PRV při bodovém hodnocení podaných projektů. V roce 2022 však nebyla spuštěna, s ohledem na přechodné období SZP, žádná opatření zvýhodňující subjekty registrované v EZ.

V rámci 14. a 15. kola příjmu žádostí PRV byla realizována podpora především pro Vzdělávací a Informační akce, a dále pro opatření týkající se lesnictví (M08). Se spuštěním nového Strategického plánu SZP se opět počítá se znovuzavedením bodových zvýhodnění, příp. zvýhodnění v podobě vyšší míry dotace pro subjekty ekologického zemědělství (např. u investičních intervencí 33.73 a 34.73, intervence pro mladé zemědělce 49.75).

6.4 Národní dotace

V rámci národních dotací je, dle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě §1, §2 a §2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, poskytována podpora na činnost **České technologické platformy pro ekologické zemědělství (dotační titul 10.E.c.** v rámci Podpor technologických platforem v působnosti rezortu MZe). V roce 2022 byla činnost platformy podpořena částkou 2 500 000 Kč. Účelem dotace je podpora činnosti platformy zaměřená na podporu funkčnosti, budování vnitřní struktury, personálního zajištění a zapojení do národních i evropských struktur. Platforma se zaměřuje na přenos informací mezi vědou, výzkumem a zemědělskou a podnikatelskou praxí z oblasti ekologického zemědělství (detail činnosti platformy viz kapitola 8.4).

Od roku 2015 je v rámci opatření **10.D. Podpora evropské integrace nevládních organizací** poskytována dotace umožňující českým zástupcům členství a účast na jednáních hlavní mezinárodní organizace pro EZ – IFOAM Organics Europe. V roce 2022 byla za tímto účelem vyplacena dotace PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců ve výši 299 000 Kč.

Od roku 2015 je poskytována podpora dle titulu **9.A.b.4.i. Podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin**, za účelem zajistit získání a šíření informací o pěstitelských vlastnostech registrovaných odrůd polních plodin, které jsou následně publikovány. Účelem dotace je podpora realizace odrůdových zkoušek pšenice ozimé a jarní a ječmene jarního v režimu ekologického zemědělství, a to do maximální výše 42 000 Kč na 1 odrůdu po předání výsledků zkoušek Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému (ÚKZÚZ). V rámci tohoto titulu byla v roce 2022 poskytnuta podpora ve výši 881 995 Kč příjemci dotace PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců.

Dále je z národních dotací poskytována vystavovatelům **podpora účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí (opatření 9.H.)**. Stejně jako v předchozích letech se podpora týkala zejména účasti českých vystavovatelů na největším světovém veletrhu biopotravin Biofach, a to v rámci dotačního podprogramu 9.H.a. Vzhledem k tomu, že byl veletrh přesunut z února na červenec 2022, žadatelé deklarovali účast až v žádostech o dotaci roku 2023, nejsou data zatím k dispozici.

Z národních dotací jsou čerpány finanční prostředky v souvislosti s podporou ekologického zemědělství také **v oblasti poradenství a vzdělávání**. V roce 2022 bylo v rámci **dotačního programu 9.F.e. Regionální přenos informací** vyplaceno PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců 2 546 182 Kč.

Od roku 2017 je v rámci národních dotací poskytována podpora na činnost **Demonstračních farem – program 9.F.m.** Podporován je přenos znalostí v zemědělství cílených na udržitelné způsoby hospodaření (např. postupy a technologie snižující vodní a větrnou erozi, nadměrné utužování půdy, postupy přispívající k zadržování vody v krajině, opatření k přizpůsobení se změně klimatu a zmírnění jejich dopadů nebo integrovanou ochranu rostlin a ekologické zemědělství). Na farmách jsou celoročně pořádány kromě Dnů otevřených dveří také demonstrační akce skupinové a individuální. V roce 2022 bylo z celkových 20 schválených demonstračních farem pět registrováno v režimu EZ (Ekofarma PROBIO, Biofarma Sasov, Farma Lukava, Sady sv. Prokopa a Lukáš Musil), z toho první tři uvedené prezentovaly téma ekologické zemědělství a byly podpořeny částkou 1 765 tis. Kč.

Od roku 2019 je podporován program **I.V. Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství** s cílem zlepšit zdravotní stav ovocných stromů a zlepšit kvalitu produkovaného ovoce. V roce 2022 byla z programu podpořena výsadba 32,1 ha s dotací v celkové výši 5 727 600 Kč.

V rámci zásad jsou podporována opatření zlepšující welfare hospodářských zvířat – program **20. Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat**. V rámci programu 20.A zaměřeného na chov dojnic bylo v roce 2022 vyplaceno 254 814 tis. Kč celkem 873 žadatelům, z toho 4 535 tis. Kč (1,8 %) připadlo 36 žadatelům s chovem dojnic v režimu EZ. V programu 20.B cíleném na chov drůbeže bylo podpořeno 186 chovatelů celkovou částkou 340 722 tis. Kč z toho 63 tis. Kč (0,02 %) čerpali 4 žadatelé hospodařící v režimu EZ. Program 20.C pro zlepšení chovu prasat využilo 195 chovatelů při celkové dotaci 316 374 tis. Kč, z toho 88 tis. Kč (0,03 %) připadlo jedné ekofarmě. V programu 20.D zaměřeném na chov krav bez tržní produkce mléka byla vyplacena podpora celkem 1 100 chovatelům masného skotu ve výši 54 829 tis. Kč, z toho 31 181 tis. Kč (56,9 %) čerpalo 627 žadatelů hospodařících v režimu EZ. V nově vyhlášeném programu 20.E zaměřeném na chov vykrmovaných býků bylo vyplaceno 93 149 tis. Kč celkem 680 žadatelům, z toho 2 261 tis. Kč (2,4 %) připadlo 83 žadatelům s chovem vykrmovaných býků v režimu EZ.

6.5 Podpora dalších vybraných aktivit

V rámci pravidelné podpory byly, prostřednictvím ÚZEI, poskytnuty finanční prostředky ve výši cca 4 mil. Kč pro povinné **shromažďování údajů o EZ pro Eurostat, sběr údajů o trhu biopotravin a pro sledování ekonomického stavu ekologických podniků v rámci Zemědělské účetní datové sítě (FADN)**.

Po dvou letech 2020 a 2021, kdy z důvodu pandemie COVID-19 nebyly realizovány žádné osvětové a vzdělávací aktivity MZe, byl v roce 2022 opět schválen Roční vzdělávací plán MZe pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu, nově zacílený na aktivity pouze pro děti a mládež. V rámci plánu byly **podpořeny exkurze dětí a mládeže na ekologicky hospodařící farmy**. Aktivitu realizovala PRO-BIO LIGA v rámci projektu Život na ekofarmě s rozpočtem ve výši 250 000 Kč.

Proběhlo tradiční **školení kontrolních organizací a státních dozorových orgánů** (ÚKZÚZ, SZPI, SVS, KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o., BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o.). Hlavním tématem školení bylo Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007, dále problematika reziduí pesticidů v bioprodukci od roku 2022 a dovozy biopotravin. Školení v rámci rozpočtu 98 tis. Kč zajistil Bioinstitut, o.p.s.

S ohledem na prioritní opaření Akčního plánu pro EZ pokračovala v roce 2022 osvěta veřejnosti o EZ formou národní propagační kampaně koordinované Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF). Tříletá **kampaň na podporu biopotravin a ekologického zemědělství** v hodnotě 60 mil. Kč byla spuštěna v roce 2020. Cílem kampaně je zvýšení všeobecných znalostí o biopotravinách a EZ, především znalost bio log. Zvyšování důvěry a informovanosti spotřebitelů o EZ je klíčovým faktorem dalšího rozvoje trhu s biopotravinami. V rámci kampaně probíhají jak aktivity zcela nové, tak se součástí stala každoroční kampaň MZe „Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“.

6.6 Finanční podpora činnosti NNO v sektoru ekologického zemědělství

Z národního rozpočtu je financována také činnost nevládních neziskových organizací (NNO) zaměřených na podporu rozvoje ekologického zemědělství a produkce biopotravin. V roce 2022 byla činnost NNO v sektoru EZ podpořena částkou 2 273 tis. Kč a byla podpořena činnost následujících organizací (viz Tab. 28).

Tab. 28 Finanční podpora NNO v sektoru EZ v letech 2020, 2021 a 2022

Název organizace	Název projektu	Výše podpory (Kč)		
		2020	2021	2022
PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců	Propagace ekologického zemědělství v regionech	701 100	576 460	692 560
	Bioakademie	347 680	313 760	x
PRO-BIO LIGA pobočný spolek	Vzdělávání a osvěta o ekologickém zemědělství v ČR	652 960	673 794	913 920
Bioinstitut	Bio v regionu – Propagace regionální bioprodukce a spolupráce	333 224	304 248	340 979
Skutečně zdravá škola	Vzdělávání o ekologickém zemědělství	379 600	312 533	x
Spolek Ekovín	Mezinárodní konference VINOENVI	263 574	326 000	326 000
Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů	Farmáři	x	332 729	x
Celkem		**2 678 138**	**2 839 524**	**2 273 459**

Pozn.: Do přehledu finanční podpory NNO jsou zařazeny pouze projekty cílené na EZ.

Zdroj: MZe.

7. KONTROLY A CERTIFIKACE

7.1 Základní informace o kontrolním systému v ekologickém zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Toto nařízení vešlo v platnost 1. 1. 2022.

Ministerstvo zemědělství na základě § 29 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství pověřuje kontrolou a certifikací registrovaných osob podnikajících v ekologickém zemědělství kontrolní a certifikační organizace na základě veřejnoprávní smlouvy s Ministerstvem zemědělství. Tyto organizace u všech ekologických podnikatelů nad rámec křížového systému horizontálních kontrol ověřují minimálně 1x ročně soulad s pravidly ekologické produkce.

Tyto kontrolní a certifikační organizace mají dále povinnost vykonat alespoň u 10 % podniků další namátkovou kontrolu a zároveň musí proběhnout 10 % všech kontrol formou předem neohlášené kontroly. Při těchto kontrolách jsou kontrolní organizace povinny odebrat alespoň u 5 % podniků kontrolní vzorky (půdy, rostlin, surovin a produktů) za účelem analýzy možného použití nepovolených látek v EZ. V případě podezření na porušení pravidel ekologické produkce jsou kontrolní organizace oprávněny odebrat vzorek vždy.

Kontrolován je nejen fyzický stav hospodářství a soulad s příslušnými pravidly ve všech fázích výroby, ale také všechny stanovené evidence a jejich vzájemný soulad. Velký důraz je kladen na kontrolu tzv. dohledatelnosti produktu i jednotlivých surovin, všech vstupů a výstupů.

V případě, že je během kontroly ověřen soulad s pravidly EZ a není tedy zjištěno závažné porušení pravidel, udělí kontrolní organizace na příslušný produkt osvědčení o původu bioproduktu či biopotraviny (tzv. certifikát).

Pověřenými kontrolními organizacemi byly v roce 2022:

KEZ o.p.s., Chrudim, www.kez.cz

ABCERT AG, organizační složka, Jihlava, www.abcert.cz

Biokont CZ, s. r. o., Brno, www.biokont.cz

BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o., Praha, https://www.ekozemedelstvi.cz/

Dále kontrolu ekologické produkce provádějí státní dozorové orgány, a to v takových případech, kde nejsou oprávněny ke kontrole výše uvedené kontrolní organizace, a dále v rámci svých kompetencí daných příslušnými zákony během své běžné kontrolní činnosti. Mezi státní dozorové organizace patří:

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský zajišťuje úřední kontrolu za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. V podnicích ekologického zemědělství vykonává obvykle namátkové kontroly pravidel ekologické produkce založené na výsledcích rizikové analýzy nebo na vyžádání ze strany Ministerstva zemědělství.

Státní veterinární správa je organizací, která ze zákona vykonává dozor nad zdravím zvířat, nad tím, aby nebyla týrána, nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu, nad ochranou našeho území před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce je státní úřad, jehož úlohou je dozor nad dodržováním evropského a národního potravinového práva v ČR. Je součástí celoevropského systému úřadů, které mají obdobné kompetence. SZPI kontroluje biopotraviny jako ostatní potraviny především ve smyslu zákona o potravinách. To znamená, že u nich kontroluje zdravotní nezávadnost, smyslové, fyzikální a chemické požadavky na jakost, úplnost a správnost označení, data použitelnosti a minimální trvanlivosti, zda nejsou

označeny klamavě nebo nabízeny klamavým způsobem. U biopotraviny kontroluje zejména jejich správné označení „bio“, „eko“, ale také zda splňují požadavky zákona o ekologickém zemědělství a přímo použitelných předpisů Evropské unie.

Tyto dozorové orgány jsou od roku 2022 pověřeny MZe také kontrolou dovozu ekologické produkce ze třetích zemí a validací tzv. potvrzení o kontrole (COI = certificate of inspection).

7.2 Základní statistika provedených kontrol v roce 2022

V roce 2022 bylo provedeno celkem 6 933 kontrol u 6 224 subjektů, z toho bylo provedeno 964 neohlášených kontrol, 709 kontrol bylo provedeno na základě analýzy rizika. V roce 2022 bylo odebráno celkem 728 vzorků, z toho bylo 13 vzorků se zjištěnými nálezy.

Tab. 29 Přehled zjištění na kontrolách a přehled sankcí v letech 2020, 2021 a 2022

	Počty		
	2020	2021	2022
Počet kontrolovaných subjektů	5 764	6 015	6 224
Kontroly celkem	7 079	6 961	6 933
z toho ohlášené	6 649	6 447	5 969
z toho neohlášené	430	514	964
Odepření vydání certifikátu	17	3	23
Podnět na zahájení řízení o přestupku (všechny kontrolní subjekty)	55	59	41
Počet zahájených řízení o přestupku	39	50	38
z toho počet vydaných rozhodnutí v řízení o přestupku	35	32	34
z toho počet zastavených řízení o přestupku	5	2	4
z toho počet řízení o přestupku neukončených v daném roce	6	16	7
Počet odebraných vzorků celkem	332	213	728

Zdroj: MZe.

7.3 Nejčastější porušení pravidel ekologického zemědělství v roce 2022

V roce 2022 bylo zjištěno celkem 97 závažných a kritických případů nesouladu. Ve 26 případech se jednalo o nesoulad s obecnými pravidly ekologické produkce, v 11 případech o nesoulad se specifickými pravidly produkce. Mezi další případy nesouladu patřily nepovolené látky nebo produkty v EZ (17), nejasnosti v dokladech a záznamech (3), v 37 případech byl nalezen nesoulad v oblasti výjimek.

Nápravná opatření, která byla přijata, byla následující: odebrání certifikátu (23), omezení rozsahu certifikátu (28), zlepšení provádění preventivních kontrol zavedených provozovatelem (20). U zbývajících případů bude o nápravných opatřeních rozhodnuto.

V roce 2022 bylo na MZe zasláno celkem 41 podnětů od všech kontrolních organizací na zahájení řízení o přestupku a celkem 38 řízení o přestupku bylo zahájeno. Vydaná rozhodnutí v řízení o přestupku se týkala v drtivé většině případů použití konvenčního osiva bez předem udělené výjimky od ÚKZÚZ. Dalším nejčastějším porušením bylo přivedení nepovoleného počtu konvenčních zvířat na ekofarmu za účelem rozšiřování stáda.

8. VĚDA A VÝZKUM EZ V ČR

8.1 Financování výzkumu v ČR

Finanční zdroje určené k provádění výzkumu tvoří především státní rozpočet na výzkum, vývoj a inovace (VaVaI), jehož návrh schvaluje vláda způsobem definovaným zákonem 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků, ve znění pozdějších předpisů. Výše podpory je každoročně stanovena zákonem o státním rozpočtu, pro rok 2022 zákonem č. 57/2022 Sb. ze dne 10. března 2022 o státním rozpočtu České republiky na rok 2022. Podpora VaVaI byla stanovena v celkové výši 48 251 546 tis. Kč (z toho 39 074 073 tis. Kč ze státního rozpočtu a 9 117 472 tis. Kč z rozpočtu EU), což představuje meziroční nárůst o 1,1 %, u národních výdajů ze státního rozpočtu o 4,3 %. Prostředky ze státního rozpočtu jsou z poloviny věnovány na podporu výzkumných institucí, druhá polovina směřuje na účelový výzkum.

Výzkumné projekty věnující se problematice ekologického zemědělství byly v roce 2022 podpořeny z finančních zdrojů zejména Ministerstva zemědělství (MZe), dále Technologické agentury ČR (TA ČR) a Grantové agentury ČR (GA ČR). Projekty s tématikou EZ jsou podporovány také v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, zejména programu Horizont 2020 a nového programu Horizont Evropa (viz Tab. 32).

Z celkového objemu financí určených na VaVaI v roce 2022 připadlo 1 190 mil. Kč na MZe (2,5 %), 5 665 mil. Kč na TA ČR (11,7 %) a 4 670 mil. Kč na GA ČR (9,7 %). Největší rozpočet má dlouhodobě MŠMT 19 672 mil. Kč (40,8 %), pětinu představovaly prostředky z EU.

Údaje o řešených i ukončených projektech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence projektů“ (Informační systém VaVaI – CEP) a informace o výsledcích vzešlých ze státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVaI – RIV), vše je dostupné na webové stránce https://www.isvavai.cz/.

Přehled projektů s vazbou na ekologické zemědělství a udržitelné hospodaření je průběžně doplňován také na webové stránce ČTPEZ „Výzkum a inovace“, kde jsou k dispozici

informace o jednotlivých projektech a kontakty na řešitele (https://www.ctpez.cz/cz/v-a-i).

Na výzkumné projekty se zaměřením na EZ financované z prostředků MZe v roce 2022 bylo poskytnuto 38,9 mil. Kč (29,8 mil. Kč v roce 2021, 23,1 mil. Kč v roce 2020, 21,8 mil. Kč v roce 2019), což představuje 6,5% podíl na celkových účelových výdajích MZe pro VaV, tj. bez institucionálních výdajů 20 rezortním výzkumným organizacím. Tématu EZ se věnovalo 12 projektů z celkových 182 běžících v roce 2022 v rámci Programu aplikovaného výzkumu MZe na období 2017–2025 „ZEMĚ“ (6,6% podíl).

Tab. 30 Přehled financování projektů VaV v roce 2022

Poskytovatel financí	Název výzkumného programu	Počet podpořených projektů*	Výše finančních prostředků* (tis. Kč)	Podíl prostředků na projekty EZ z rozpočtu VaV poskytovatele	
				účelové výdaje	výdaje celkem
MZe[1)]	QK ZEMĚ	12	38 909	6,5 %	3,3 %
TA ČR[2)]	Programy (EPSILON, ZÉTA, TREND)	5	15 242	0,3 %	0,3 %

* *Počet projektů cílených na EZ a výše podpory ze státního rozpočtu v roce 2022.*

[1)] *V rámci MZe tvořily účelové výdaje na výzkum 600 mil. Kč (program Země NAZV), dalších 590 mil. Kč bylo poskytnuto 20 rezortním výzkumným organizacím (tzv. institucionální výdaje).*

[2)] *V rámci TA ČR tvoří účelové výdaje na výzkum 95 % rozpočtu, institucionální výdaje jsou minimální.*

Tab. 31 Přehled národních výzkumných projektů cílených na EZ probíhajících v roce 2022 dle zaměření hlavních oborů

Hlavní obor	Poskytovatel	ID	Název projektu	Doba řešení	Název organizace – koordinačního pracoviště	Výše podpory ze státního rozpočtu (tis. Kč)	
						celkem za projekt	čerpáno v roce 2022
10619 – Ochrana biologické rozmanitosti	TA ČR	FW03010400	Bioaktivní látky z organicky produkovaných tradičních českých léčivek a plodin a vývoj nano-enkapsulovaných forem pro použití v dermatologii, kosmetice a posílení obranyschopnosti organismu	2021–2024	EcoFuel Laboratories s.r.o.	31 494	7 868
40106 Agronomie, šlechtění rostlin a ochrana rostlin	MZe	QK1910046	Pěstování pšenice seté ve směsné kultuře za účelem optimalizace výživného stavu půdy, ochrany proti erozi, stabilizace výnosu a kvality produkce	2019–2023	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.	18 836	3 840
	MZe	QK1910072	Nové možnosti environmentálně bezpečné ochrany chmele pomocí základních látek a botanických pesticidů v podmínkách ČR	2019–2023	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.	15 340	3 123
	MZe	QK1910296	Efektivita nových postupů regulace škodlivých činitelů v ovocnářství	2019–2023	Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o.	19 568	3 988
	MZe	QK21010064	Využití biologicky aktivních látek rostlinného původu při skladování zemědělských produktů	2021–2025	Česká zemědělská univerzita v Praze / Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů	16 735	3 347
	MZe	QK22010073	Alternativní postupy ochrany brambor proti chorobám a škůdcům minimalizující negativní vliv na životní prostředí	2022–2025	Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o.	13 180	3 295
	MZe	QK22010200	Termická sanitace osiv jako ochrana před houbovými patogeny a škůdci	2022–2025	Zemědělský výzkum, spol. s r.o.	13 315	3 454
	MZe	QK22020019	Inovace integrované a ekologické produkce ovoce a révy vinné v návaznosti na nově se šířící druhy škodlivých organismů	2022–2024	Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o.	12 472	4 078
	TA ČR	TH04030258	Inovace postupů zakládání smíšených kultur vojtěšky seté za účelem zvýšení kvality půdy a výroby zdravotně bezpečné píce	2019–2022	Mendelova univerzita v Brně / Agronomická fakulta	8 340	2 085
	TA ČR	TJ04000490	Nové odrůdy jabloně UEB vhodné nejen pro ekologické pěstování	2020–2022	Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.	3 654	881
21101 – Potraviny a nápoje	TA ČR	TH04030109	Výzkum a vývoj pomocných látek pro výživu a vitalitu rostlin	2019–2022	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze / Fakulta potravinářské a biochemické technologie	9 194	2 308

Hlavní obor	Poskytovatel	ID	Název projektu	Doba řešení	Název organizace – koordinačního pracoviště	Výše podpory ze státního rozpočtu (tis. Kč)	
						celkem za projekt	čerpáno v roce 2022
40401 – Zemědělská biotechnologie a biotechnologie potravin	TA ČR	TH04010014	Potraviny bez konzervantů	2019–2022	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.	8 095	2 100
	MZe	QK1910235	Minimalizace rizik reziduí účinných látek vybraných herbicidů obsažených ve slámě a v půdě na kultury pěstovaných hub, jahodníku a rajčat	2019–2023	Česká zemědělská univerzita v Praze / Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů	12 876	2 613
40101 Zemědělství	MZe	QK21010083	Ekologická ochrana konzumních brambor jako zdravé zeleniny proti vybraným půdou a sadbou přenášeným patogenům	2021–2024	Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o.	6 800	1 700
	MZe	QK22010255	Intenzifikace ekologické produkce leguminóz prostřednictvím biologických prostředků s cílem zlepšení jejich zdravotního stavu	2022–2025	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích / Zemědělská fakulta	12 812	3 084
	MZe	QK22020056	Metody intenzifikace ekologického hospodaření na orné půdě	2022–2024	Mendelova univerzita v Brně / Agronomická fakulta	11 070	3 690
40104 Věda o půdě	MZe	QK1810233	Kvantifikace dopadu hospodaření na erozi, kvalitu půd a výnosy pěstovaných plodin s návrhem pěstebních technologií šetrných k životnímu prostředí	2018–2022	Mendelova univerzita v Brně / Agronomická fakulta	31 558	2 697

Zdroj: IS VaVaI; zpracovala ČTPEZ.

8.2 Mezinárodní projekty

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2022 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje. Hlavním nástrojem EU pro podporu VaVaI se stal devátý **rámcový program Horizont Evropa** s navrženým rozpočtem téměř 100 mld. EUR na období 2021–2027. Mimo standardní projektové výzvy Komise poskytuje možnost podpory výzkumu prostřednictvím Evropských partnerství a pěti Misí (Adaptace na změnu klimatu, Obnova oceánů a vod, Rakovina, Klimaticky neutrální a chytrá města, Zdravá půda a potraviny).

Pro oblast ekologického zemědělství se Komise zavázala vyčlenit nejméně 30 % rozpočtu z programu Horizont Evropa pro Klastr 6 (zemědělství, lesnictví a venkov) na projekty specifické pro odvětví ekologické produkce nebo s ním související (dle Akčního plánu pro podporu ekologické produkce v EU). Projektové příležitosti pro EZ lze najít dále v Misi pro zdravou půdu a potraviny a Evropských partnerstvích, zejména v oblasti agroekologie a potravinových systémů.

Mise pro zdravou půdu a potraviny je novým nástrojem podpory výzkumu z rozpočtu programu Horizont Evropa. Mise má za cíl do roku 2030 zajistit, aby 75 % půd EU bylo zdravých a schopných poskytovat základní ekosystémové služby. Nástrojem se stanou tzv. živé laboratoře jako společné iniciativy pro spoluvytváření znalostí a inovací a tzv. majáky jako místa pro demonstraci osvědčených postupů, kterých má do roku 2030 vzniknout sto napříč EU. V roce 2022 byla výzva k podávání projektů v rámci Mise Půda otevřena v prvním kole do 24. března s rozpočtem 62 mil. EUR v 8 různých tématech, podpořeno bylo 10 projektů. Druhé kolo příjmu projektů skončilo 27. září, vyhlášeno bylo 10 témat s rozpočtem 95 mil. EUR a podpořeno je 16 projektů (zapojeny jsou také české vysoké školy). V roce 2023 je plánována projektová výzva v 9 tématech s rozpočtem 102 mil. EUR a podporou 15 projektů.

Evropská partnerství jsou iniciativy, jejichž prostřednictvím Evropská unie v součinnosti s veřejnými i soukromými partnery podporuje rozvoj a implementaci programu na podporu výzkumu a inovací. Aktuálně existují tři typy: *Společně programovaná partnerství* (financovaná skrze programové výzvy programu Horizont Evropa), *Institucionalizovaná partnerství* (založená a financovaná Komisí, vyhlašují vlastní projektové výzvy) a *Společně financovaná partnerství* (složená především z národních poskytovatelů podpory VaVaI, kteří financují účast partnerů ze svých zemí). Pro sektor EZ připadá v úvahu zejména společně financované Evropské partnerství podporující přijetí agroekologických přístupů v zemědělských systémech prostřednictvím živých laboratoří a výzkumných infrastruktur, a dále společně financované Evropské partnerství pro bezpečné a udržitelné potravinové systémy. Očekává se, že obě partnerství budou zahájena v letech 2023/24 a budou spolufinancována Evropskou komisí a členskými státy.

Tab. 32 Přehled mezinárodních projektů s tématikou EZ probíhajících v roce 2022

ID[1)]	Název projektu	Zapojené subjekty v ČR	Doba trvání	Celkové náklady / příspěvek EU (EUR)
774244 H2020	**BRESOV** – Šlechtění pro odolnou, účinnou a udržitelnou ekologickou produkci zeleniny Cílem je zvýšit odolnost 3 nejvýznamnějších druhů zeleniny (brokolice, fazolí a rajčat) vůči biotickým a abiotickým stresům, přizpůsobit odrůdy specifickým požadavkům ekologické produkce a produkce s nízkými vstupy a zvýšit kvalitu ekologického osiva.	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.	5/2018 – 4/2022	6 989 349 / 5 962 020
771367 H2020	**ECOBREED** – Zlepšení dostupnosti odrůd a osiva vhodných pro ekologické zemědělství a zemědělství s nízkými vstupy Cílem je pro 4 plodiny (pšenici obecnou, brambory, sóju a pohanku obecnou) vyvinout: a) metody, strategie a infrastrukturu pro ekologické šlechtění, b) odrůdy se zvýšenou odolností vůči stresu, účinnějším využíváním vstupů a kvalitou a c) zdokonalené metody produkce vysoce kvalitního bio osiva.	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i., PRO-BIO s.r.o., Selgen a.s.	5/2018 – 4/2023	6 263 831 / 5 759 459
774124 H2020	**SUPER-G** – Návrh udržitelných systémů obhospodařování trvalých travních porostů	Mendelova univerzita v Brně	6/2018 – 5/2023	9 994 997
862850 H2020	**BIOFRUITNET** – Podpora inovací v produkci bio ovoce prostřednictvím silných znalostních sít	VŠÚO Holovousy	11/2019 – 10/2022	1 999 302
101036763 H2020	**SchoolFood4Change** – Udržitelná kultura stravování ve školách EU Projekt vrátí udržitelné a zdravé stravování zpět do jídelníčku škol, konkrétně bude inovovat a zavádět udržitelné dodávky zdravých potravin, vyškolí a posílí kuchaře a zajistí, aby se ve školách uplatňovala kultura zdravého jídla.	Skutečně zdravá škola	1/2022 – 12/2025	12 335 170 / 2 193 550
101061028 HE	**InnOBreed** – Inovativní ekologické šlechtění a využití ovoce Projekt bude podporovat a sdružovat inovativní řešení zaměřená na participativní vývoj ovocných odrůd určených pro systém EZ. Projekt je společnou iniciativou 21 organizací, včetně univerzit, technologických center, sdružení výrobců, z 10 zemí.	VŠÚO Holovousy	7/2022 – 6/2026	4 965 151 / 4 790 326
774340 H2020	**Organic-PLUS** – Možnosti postupného vyřazování sporných vstupů z EZ v Evropě Díky tomu budou ekologické potravinové systémy lépe naplňovat IFOAM principy „ekologie“. Zvýší se kvalita ekologické produkce, dojde k dalšímu snížení dopadu na životní prostředí a posílí se důvěra spotřebitelů díky zpřesnění pravidel a předpisům.		5/2018 – 4/2022	4 121 527 / 4 091 526
773431 H2020	**RELACS** – Nahrazení sporných vstupů v systémech EZ Projekt usiluje o podporu vývoje a přijetí ekologicky bezpečných a ekonomicky životaschopných nástrojů a technologií s cílem omezit využívání externích vstupů v systémech EZ, konkrétně: mědi a minerálních olejů pro ochranu rostlin, recyklovaných hnojiv a konvenčních hnojiv v rostlinné výrobě, antibiotik, anthelmintik a syntetických vitaminů v živočišné výrobě.		5/2018 – 4/2022	3 999 675
770747 H2020	**LIFT** – Zemědělství a území s nízkými vstupy – integrace znalostí pro zlepšení zemědělství založeného na ekosystémech Projekt identifikuje potenciální výhody přijetí ekologického zemědělství, a jakým způsobem sociálně-ekonomické a politické faktory ovlivňují přijetí a výkonnost EZ v různých měřítcích, od úrovně farmy až po úroveň regionu.		5/2018 – 4/2022	5 000 000

ID[1)]	Název projektu	Zapojené subjekty v ČR	Doba trvání	Celkové náklady / příspěvek EU (EUR)
817737 H2020	**FutureEUAqua** – Budoucí růst udržitelné, odolné a ke klimatu šetrné ekologické a konvenční evropské akvakultury Cílem projektu je podporovat udržitelný růst ekologicky šetrných organických a konvenčních akvakultur hlavních druhů ryb a organismů s nízkou trofickou úrovní v Evropě, aby bylo možné čelit budoucím výzvám s ohledem na rostoucí poptávku spotřebitelů po vysoce kvalitních, výživných a odpovědně produkovaných potravinách.		11/2018 – 4/2023	7 083 501 / 6 000 000
816172 H2020	**PPILOW** – Systémy s nízkými vstupy a ekologické zemědělství při chovu drůbeže a prasat Projekt si klade za cíl společně vybudovat prostřednictvím přístupu více aktérů řešení pro zlepšení dobrých životních podmínek drůbeže a prasat chovaných v ekologickém zemědělství a ve venkovních zemědělských systémech s nízkými vstupy.		9/2019 – 8/2024	9 999 611
101037128 H2020	**PestNu** – Terénní testování a demonstrace digitálních a kosmických technologií s agroekologickými a ekologickými postupy v rámci systémových inovací Cílem je vybudovat robustní systém pro podporu rozhodování zejména u ochrany plodin – zeleniny a hnojení.		10/2021 – 9/2024	7 438 050
101060368 HE	**OrganicTargets4EU** – Podpora ekologického zemědělství v Evropě Projekt posoudí klíčové hnací síly a překážky formující ekologický sektor s cílem podpořit dosažení cíle mít alespoň 25 % zemědělské půdy EU do roku 2030 v EZ. Zvýšení bioprodukce je záležitostí dobře fungujících trhů, jakož i poskytování spolehlivých znalostí a řádných investic do výzkumu a inovací.		9/2022 – 2/2026	3 999 769
101059872 HE	**LIVESEEDING** – Ekologická produkce pro udržitelné potravinové systémy v Evropě Hlavním cílem projektu je podpořit růst ekologického sektoru a přechod k udržitelnějším místním potravinovým systémům dodáním vysoce kvalitního organického osiva různých kultivarů přizpůsobených ekologickému zemědělství pro širokou škálu plodin.		10/2022 – 9/2026	5 078 490 / 4 683 630
101084188 HE	**ALLIANCE** – Ucelený rámec v řízení systémů potravinového dodavatelského řetězce s označením kvality směrem k lepší integritě a pravdivosti dat, interoperabilitě, transparentnosti a sledovatelnosti Projekt nalezne řešení vytvořením inovativního holistického rámce.		11/2022 – 10/2025	4 416 234 / 3 843 571
101060759 HE	**D4AgEcol** – Digitalizace pro agroekologii Moderní zemědělství těží z výhod digitálních technologií. V této souvislosti projekt ukáže potenciál digitalizace jako předpokladu pro agroekologické zemědělské systémy v Evropě.		9/2022 – 8/2025	1 838 805 / 1 788 060
101060816 HE	**Agroecology-TRANSECT** – Transdisciplinární přístupy k systémové hospodářské, ekologické a klimatické transformaci Aplikace ekologických principů v zemědělství a potravinových systémech dala vzniknout holistickému přístupu zvanému agroekologie. Projekt si klade za cíl uvolnit plný potenciál agroekologie prostřednictvím dynamiky společných inovací mezi výzkumnými pracovníky a zemědělci a zmobilizováním znalostí v 11 inovačních centrech zabývajících se agroekologickým přechodem.		9/2022 – 8/2026	6 398 588
101060645 HE	**BEATLES** – Spoluvytváření změny chování směrem ke klimaticky inteligentním potravinovým systémům Projekt se snaží změnit způsob, jakým v současnosti fungují zemědělsko-potravinářské systémy. Bude studováno pět různých potravinových systémů (obiloviny, mléčné výrobky, peckoviny, dobytek, zelenina) v různých regionech EU. Poznatky o chování se použijí k rozvoji transformačních cest prostřednictvím obchodních strategií a doporučení politik k přechodu ke spravedlivým, zdravým a ekologickým potravinovým systémům.		7/2022 – 6/2026	3 911 529

ID[1)]	Název projektu	Zapojené subjekty v ČR	Doba trvání	Celkové náklady / příspěvek EU (EUR)
101060538 HE	**VISIONARY** – Poskytování potravin prostřednictvím udržitelných zemědělských systémů a hodnotových řetězců Projekt má za cíl zlepšit udržitelnost zemědělství podporou postupů v systémech výroby potravin, které jsou šetrnější k životnímu prostředí, ekonomicky životaschopné a sociokulturně vhodné. Zkoumány budou různé hodnotové řetězce, zvláštní pozornost bude věnována přechodu k ekologickému zemědělství a větší produkci a spotřebě bílkovin na rostlinné bázi.		9/2022 – 8/2026	3 153 558

[1)] Projekty uvedené v tabulce mají buď přímou vazbu na EZ, příp. jsou pro sektor EZ relevantní.

Zdroj: CORDIS https://cordis.europa.eu/projects/en; zpracovala ČTPEZ.

Šíření výsledků výzkumu a inovací je nově zastřešeno **Evropskou sítí pro Společnou zemědělskou politiku**, jejíž činnost Evropská komise oficiálně zahájila 6. října 2022. Síť SZP spojuje dvě stávající sítě, pro venkov a EIP-AGRI, přičemž cílem je zavést efektivnější způsob práce, posílit sdílení znalostí, spolupráci a inovace v rámci celého evropského venkova. Efektivní výměnu znalostí a spolupráci, dostupné poradenství, lepší odbornou přípravu zemědělců, snadnější přístup k výsledkům výzkumu a inovacím apod. za účelem dosažení udržitelného a moderního zemědělství a venkova má nově zajistit **Systém zemědělských znalostí a inovací (AKIS)**. Přestože má AKIS dlouhou historii, poprvé se do SZP dostal až v programovém období 2023–2027, kdy jsou členské státy povinny jej vybudovat, hodnotit a zlepšovat. Koordinační orgán AKIS by měl aktivně řídit toky znalostí a zároveň oslovit všechny stávající organizace zabývající se znalostmi a inovacemi a podporovat užší spolupráci mezi nimi. Na podporu výzkumu a inovací, zahájení inovativních projektů a zavedení nových nápadů do praxe má k dispozici různé zdroje financování, např. podporu operačních skupin EIP-AGRI, podporu výzkumných projektů, případně tematických a poradenských sítí v rámci programu Horizont Evropa, možnosti sdílení dobré praxe prostřednictvím sítě SZP.

V rámci programu Horizont Evropa – Klastr 6 byly v období 2021–2022 vyhlášeny tři výzvy cílené na EZ a podpořeno pět projektů s celkovým rozpočtem 22 mil. EUR: InnOBreed (7/2022), LIVESEEDING (10/2022, navazující na projekt LIVESEED), OrganicTargets4EU (9/2022), ALLIANCE (11/2022) a THEROS (1/2023).

Pro období 2023–2024 je navrženo sedm výzev zaměřených na EZ a plánováno je podpořit deset projektů za téměř 50 mil. EUR:

- Program selektivního chovu pro ekologickou akvakulturu
- Zlepšení výnosů v ekologických systémech pěstování plodin
- Zvýšení dostupnosti a využívání nekontaminovaných vstupů v EZ
- Laboratoře pro inovace udržitelných biopotravin: posílení celého hodnotového řetězce
- Pilotní síť ekologických farem s pozitivním vlivem na klima
- Vytvoření poradenské sítě EU pro ekologické zemědělství
- Tematické sítě EZ pro shromažďování a sdílení znalostí připravených pro praxi

Navíc řada dalších podpořených projektů je pro sektor EZ relevantních. Například projekty s vazbou na *agroekologii*: D4AgEcol, Agroecology-TRANSECT, Grazing4AgroEcology (9/2022), PATH2DEA (1/2023). Pilotní projekty ALL-Ready (1/2021) a AE4EU (11/2020) byly spuštěny s cílem posílit evropský systém výzkumu a inovací v oblasti agroekologie tím, že zvyšují propojení mezi všemi aktéry a vytvářejí sítě živých laboratoří a výzkumných infrastruktur. Pro usnadnění zavádění agroekologie, projekty CONSOLE a Contracts2.0 (5/2019) představují nové formy podpory vytváření a zhodnocování veřejných statků šetrných k životnímu prostředí. Výzkum prováděný v rámci projektů LIFT a UNISECO a projektů financovaných z CORE Organic Cofund ukazuje, jakými různými způsoby mohou zemědělci, odvětví a politici podporovat růst a rozvoj agroekologického zemědělství.

Přínosné jsou projekty prokazující potenciál *udržitelnějších alternativ*: projekty DIVERSify (4/2017), Diverfarming (5/2017) a DiverIMPACTS (6/2017) ukazují, jak může zvýšení rozmanitosti plodin pěstovaných v zemědělských podnicích zajistit větší ekonomickou a potravinovou bezpečnost, větší ochranu proti škůdcům, vyšší biologickou rozmanitost a udržitelnější produkci než pěstování plodin s krátkým střídáním a monokultury. Rostoucí poptávkou po luskovinách v Evropě a úlohou luskovin v diverzifikovaném a ekologickém zemědělství se zabývají projekty TRUE (4/2017), LEGVALUE (6/2017) a Legumes Translated (11/2018), LEGUMINOSE (11/2022).

Významné jsou projekty věnující se *klimatu a udržitelným potravinovým systémům*, např. ClieNFarms (1/2022), Climate Farm Demo (10/2022), ClimateSmartAdvisors (4/2023), SchoolFood4Change (1/2022), BEATLES (7/2022), VISIONARY (9/2022). Stejně tak roste počet projektů věnujících se *sdílení znalostí a budování informačních platforem*, např. NEFERTITI (1/2018), Eureka (1/2020), EU-FarmBook (8/2022), modernAKIS (9/2022), ATTRACTISS a EU4Advice (10/2022). Více v databázi Cordis.

CORE Organic je zkratka pro „Koordinaci evropského nadnárodního výzkumu pro ekologické potravinářské a zemědělské systémy“. Jde o síť evropských ministerstev a výzkumných institucí, která byla založena v roce 2004 za účelem realizace a financování nadnárodních výzkumných projektů v sektoru EZ. Síť získává finance z evropských rámcových programů výzkumu a vývoje (Horizont 2020, Horizont Evropa), přímo z Evropské komise a podmínkou je i národní kofinancování.

První síť CORE Organic byla zahájena jako ERA-NET v roce 2004 a od té doby bylo vyhlášeno 8 nadnárodních výzev v rámci sítí CORE Organic I (2004–2007), CORE Organic II (2010–2013), CORE Organic Plus (2013–2018, ID: 618107) a CORE Organic Cofund (2016–2022, ID: 727495). Během období CORE Organic Cofund se na činnosti sítě podílelo 27 partnerů z 19 zemí/regionů, vyhlášeny byly 3 projektové výzvy (jedna společná se Susfood) a financováno bylo 29 projektů. Celkově bylo v rámci sítě CORE Organic doposud podpořeno 62 výzkumných projektů cílených na EZ v celkové výši 61,9 mil. EUR. Více informací o podpořených projektech: https://projects.au.dk/coreorganicpleiades/research-themes

Současná síť CORE Organic se nazývá CORE Organic Pleaides, má aktuálně 41 partnerů z 27 zemí/regionů, a hlavním cílem zůstává spojení sil členů za účelem financování nadnárodních výzkumných projektů v oblasti EZ. Síť je realizována v rámci projektu OrganicTargets4EU (2022–2026) programu Horizont Evropa. Snahou sítě je zajistit společné nadnárodní projektové výzvy podporující cíleně ekologický výzkum, a to ideálně jako součást budoucího Evropského partnerství v oblasti agroekologie od roku 2024. ČR není aktuálně členem sítě a české výzkumné instituce tak nemohou na projektech participovat.

8.3 Operační skupiny EIP-AGRI – inovace v ekologickém zemědělství

Ve snaze lépe využívat výsledky výzkumu v praxi a zvyšovat konkurenceschopnost a udržitelnost evropského zemědělství podporuje Evropská unie od roku 2012 nový koncept spolupráce Evropské inovační partnerství pro zemědělskou produktivitu a udržitelnost (EIP-AGRI). Principem této spolupráce je řešení konkrétního problému nebo inovativního podnětu z praxe v rámci tzv. operačních skupin. Členy skupiny jsou zástupci výzkumu i praxe, kteří společně hledají vhodná řešení na základě výsledků již realizovaných výzkumů.

Výsledky projektů jsou šířeny napříč EU zejména prostřednictvím sítě EIP-AGRI, příp. sítě pro venkov, nově od roku 2023 skrze jednotnou síť SZP. Do konce roku 2022 bylo prezentováno více než 2 500 projektů operačních skupin a zřízeno bylo 46 fokusních skupin. Jedna z nich se věnovala tématu ekologického zemědělství, konkrétně optimalizaci výnosů na orné půdě. V roce 2022 proběhl workshop EIP-AGRI věnující se problematice přechodu na ekologické zemědělství, jehož cílem byla výměna znalostí a sdílení inovativních, inspirativních postupů, které mohou zemědělce podpořit v úspěšném přechodu na EZ (ze setkání vznikla detailní zpráva a brožura). Od roku 2023 se síť EIP-AGRI stala součástí sítě SZP EU.

V ČR probíhal výběr projektů EIP ve dvou termínech (v roce 2016 a 2017). V prvním kole bylo z 15 přihlášených projektů schváleno 9 s celkovou dotací 62 mil. Kč, v druhém kole bylo schváleno 10 projektů ze 14 podaných s celkovou dotací 64 mil. Kč. Tématu EZ se věnovaly tři projekty: Separace lístků a stonků leguminóz – Biofarma Sasov (2017–2019), Ekologické pěstování alternativních plodin v podmínkách aridního klimatu i erozního ohrožení – VH Agroton a Rodinový způsob chovu prasat se zapouštěním kojících prasnic – opět Biofarma Sasov (2019–2020). Další projekty EIP budou vybírány až v roce 2023 s podporu již nového Strategického plánu SZP na období 2023–2027. Více: https://www.ctpez.cz/cz/v-a-i/e-i-p

8.4 TP Organics – Evropská technologická platforma

TP Organics je evropská technologická platforma pro výzkum v oblasti biopotravin a ekologického zemědělství podporující vědecký výzkum a inovace v ekologických a agroekologických přístupech, které přispívají k dlouhodobě udržitelným zemědělským a potravinovým systémům. Platforma, fungující od prosince 2008, identifikuje výzkumné potřeby ekologického a agroekologického sektoru a definuje výzkumné priority, které předává tvůrcům politik v Evropě i mimo ni. Dále informuje své členy o možnostech financování výzkumu a inovací a podporuje výměnu znalostí mezi zemědělci, výzkumnými pracovníky a soukromým sektorem. Platforma každoročně pořádá *Organic Innovation Days* a spravuje tzv. Organic Innovation Arena, kde představuje inovace, které byly vyvinuty nejen v sektoru EZ, ale i v rámci širší agroekologické komunity. V roce 2022 se Inovační dny soustředily na „Ekologické živé laboratoře a demonstrační/majákové farmy“. Dále platforma každoročně pořádá TP *Organics Science Day* – vědecký den ke sdílení výsledků výzkumů i nastínění budoucích výzkumných priorit v rámci kongresu veletrhu Biofach. V roce 2022 byly tématem „Digitální technologie pro místní a drobné zpracování“. Více: https://tporganics.eu/

8.5 ČTPEZ – Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství

ČTPEZ byla založena v roce 2009 v souladu s iniciativou TP Organics a iniciativou Evropské komise pro vytváření technologických platforem. ČTPEZ je jednou ze čtyř platforem uznaných a podporovaných MZe a jejím cílem je budovat a podporovat rozvoj znalostního systému v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin s důrazem na přenos poznatků ve všech klíčových oblastech sektoru. Platforma sdružuje instituce, které pokrývají oblast vědy, výzkumu a vzdělávání, zemědělce a zpracovatele z praxe i svazy a sdružení zabývající se osvětou ekologického zemědělství. V roce 2022 sdružovala ČTPEZ celkem 28 členů.

ČTPEZ je členem evropské platformy TP Organics a IFOAM Organics Europe. Získané informace o dění v sektoru EZ v zahraničí platforma předává prostřednictvím pravidelně vydávaného elektronického zpravodaje na svém webu www.ctpez.cz

ČTPEZ se věnuje publikování tematických článků v odborném tisku, vydávání tiskových zpráv, přípravě a distribuci pozvánek a avíz svých členů (např. akcí demonstračních farem v EZ), spolupořádá osvětové a vzdělávací akce, vydává poradenské příručky. ČTPEZ je národním správcem databáze OrganicEprints a znalostní platformy OrganicFarmKnowledge.

8.6 Organic Eprints

Organic Eprints je otevřená mezinárodní databáze publikací a výstupů výzkumů v oblasti ekologického zemědělství. Databáze vznikla v roce 2002 v Dánsku z iniciativy Mezinárodního centra pro výzkum ekologických potravinových systémů (ICROFS – International Centre for Research in Organic Food Systems) s cílem zkvalitnit vzájemnou komunikaci a zpřístupnit výsledky výzkumu odborné i široké veřejnosti a sdílet je. V roce 2003 se k projektu připojil FiBL (Výzkumný ústav pro EZ ve Švýcarsku), jako první mezinárodní partner databáze a garant výstupů v německém jazyce, a provoz databáze začal být podporován také německým Spolkovým programem pro ekologické zemědělství (BOEL).

V archivu Organic Eprints je možno nalézt kompletní dokumenty v elektronické podobě, bibliografické údaje, abstrakty odborných článků a další metadata. Lze zde ukládat a vyhledávat informace v rámci konkrétních výzkumů, organizací nebo projektů souvisejících s ekologickým zemědělstvím, a to zdarma. V současné době obsahuje databáze více než 35 000 záznamů, registrováno je přes 30 000 uživatelů a archív využívá v průměru okolo 100 000 návštěvníků měsíčně. Se správou databáze pomáhají tzv. národní správci fungující aktuálně v 26 zemích. Více: www.orgprints.org

8.7 Organic Farm Knowledge

Znalostní platforma Organic Farm Knowledge (OFK) podporuje produktivitu, kvalitu a udržitelnost ekologického zemědělství v Evropě prostřednictvím výměny znalostí mezi zemědělci, poradci a vědci. Poskytuje přístup k široké škále snadno použitelných nástrojů pro praxi, jako jsou informační listy, online výpočetní nástroje, mobilní aplikace, videa a další. Platforma nabízí i možnost hodnotit, komentovat a diskutovat o nástrojích a tématech, jejím cílem je být také virtuálním místem setkávání při přeshraničním vzdělávání. K představení funkcí platformy vzniklo krátké instruktážní video, které je k dispozici i v českém jazyce.

Sdílením osvědčených postupů přispívá k zavádění inovací do praxe. V roce 2022 přibylo na platformě mnoho nových nástrojů (např. výstupy projektů Biofruitnet a OrganicTargets4EU). Aktuálně lze platformu OFK automaticky přeložit do 16 jazyků, nově také do českého jazyka.

Hlavními partnery platformy jsou FiBL, ICROFS a IFOAM Organics Europe. Všechny nástroje zveřejněné na znalostní platformě OFK musí být nejprve vloženy do online databáze Organic Eprints, čímž je zajištěna kontrola kvality a jednotná struktura vkládaných materiálů. Více: https://organic-farmknowledge.org/

9. PROPAGACE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Významným nástrojem propagace ekologického zemědělství je **národní kampaň na podporu biopotravin a produktů ekologického zemědělství** koordinovaná Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF) v rámci celostátní podpory kvalitních potravin a značek kvality. Propagační kampaň pro biopotraviny je schválena jako tříletá (2020–2022) s rozpočtem 60 mil. Kč, a plynule navázala na pilotní edukační kampaň z období 2018–2019. Cílem kampaně je zvýšit povědomí veřejnosti o biopotravinách a ekologickém zemědělství, především zvýšit znalost evropské a národní značky pro biopotraviny a produkty EZ.

V roce 2022 byla kampaň posílena o formáty televizní reklamy, a kromě klasického spotu a sponzoringu bylo publikum osloveno prostřednictvím minipořadů. V rámci PR aktivit proběhlo natáčení na 8 ekologických farmách po celé republice. Prostor měla kampaň nadále v on-line i printové inzerci, přičemž byla podpořena redakčními články s atraktivními tématy se sezonním zaměřením. V rámci propagace na sociálních sítích bylo využito také influencer marketingu, do kterého se zapojilo celkem 10 influencerek a povedlo se tak na instagramový profil @myjsmebio přilákat přes 1 000 uživatelů.

I v roce 2022 probíhaly aktivity v místech prodeje, a to nejen v kamenných prodejnách Albert a Globus, ale také na e-shopech Košík.cz a Rohlík.cz. Společně s Makro akademií a Českým gastronomickým institutem proběhl seminář zaměřený na školní jídelny s cílem zvýšit motivaci začleňovat více produktů ekologického zemědělství do veřejného stravování. Proběhl také pilotní projekt spotřebitelské soutěže na webu myjsmebio.cz/soutez s cílem podpořit nákup potravin s označením Biozebra nebo Biolist.

Součástí kampaně bylo i zajištění akcí pro veřejnost na podporu biopotravin s doprovodným zážitkovým programem pro děti i dospělé na těchto akcích: Město lidem a lidé městu v Českých Budějovicích, Festival biovín a biosýrů v Mikulově, Vyhlášení ekofarmy roku v Hoře sv. Kateřiny a Biojarmark v Národním zemědělském muzeu v Praze.

Spuštěn byl dále nový projekt „QR recepty“, na podporu bio hovězího, při kterém pokračovala osvědčená spolupráce s kuchařem a propagátorem kvalitních biosurovin Hugo Hromasem. Pokračováno bylo v natáčení animovaných videí s voiceoverem, která byla umístěna na YouTube kanál, instagramový profil a využita k digitální propagaci. Během září proběhlo výzkumné šetření, které prokázalo, že povědomí o prodeji biopotravin v tuzemsku je dnes téměř absolutní.

S cílem více informovat veřejnost o výhodách ekologické produkce jsou nově od roku 2022 Evropskou komisí vyhlašovány **EU Organic Awards – Evropské ceny pro ekologické zemědělství**. Smyslem je ocenit nejlepší a nejinovativnější subjekty napříč řetězcem bioprodukce a udělováno je osm ocenění: nejlepší ekologický zemědělec, nejlepší ekologická zemědělkyně, nejlepší bioregion, nejlepší bioměsto, nejlepší biookres, nejlepší ekologický malý a střední podnik, nejlepší maloobchodní prodejce biopotravin a nejlepší biorestaurace. Slavnostní vyhlášení vítězů probíhá každoročně při příležitosti **Evropského dne ekologického zemědělství**, který byl ustanoven na 23. září. Aktivity se účastní i zástupci ekologického zemědělství ČR. Ocenění EU Organic Awards stejně jako vyhlášení Dne ekologického zemědělství vycházejí z plánovaných aktivit evropského Akčního plánu pro rozvoj ekologického zemědělství přijatého Evropskou komisí 25. března 2021.

Propagaci EZ a biopotravin se dlouhodobě věnuje několik organizací, většinou nevládních, částečně díky pravidelné podpoře ze strany MZe a dalších veřejných i soukromých zdrojů. **Mezi významné propagační aktivity pravidelně podporované ze zdrojů MZe patří:**

- kampaň MZe „Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“ (od 2005), nově zastřešená národní kampaní na podporu biopotravin a produktů EZ
- soutěž „Nejlepší biopotravina roku“, která do svého 21. ročníku vstoupila s novým názvem a logem (od 2002, původní název Česká biopotravina roku)
- ocenění „Nejlepší ekofarma roku“ (od 2019) vzniklé spojením dvou původních ocenění „Nejlepší sedlák“ PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců (od 2011) a „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekozemědělce (od 1992)
- provoz informačního a osvětového webu o EZ a biopotravinách www.lovime.bio včetně mapy českých biopotravin https://kde.lovime.bio/
- pražský Biojarmark – farmářský trh v Praze zaměřený výhradně na biopotraviny (od 1994 do 2012, obnoven od 2017).

Řada ekofarem a bioproduktů je prezentována také v rámci celostátních propagačních akcí nezaměřených přímo na ekologickou produkci, jakými jsou například soutěž Regionální potravina, projekt MZe „Poznej svého farmáře“ nebo edukativní kampaň na podporu kvalitních potravin „Akademie kvality“.

9.1 Přehled vybraných propagačních akcí

Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství

Tradiční informační akce v měsíci září zaměřená na osvětu spotřebitelů v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin organizovaná již od roku 2005. Hlavním cílem kampaně je přiblížit veřejnosti důvody, proč je dobré a logické kupovat biopotraviny a podporovat tím ekologické zemědělství v ČR. V průběhu celého měsíce září probíhá řada akcí na podporu nákupu biopotravin – biojarmarky, biodožínky, dny otevřených vrat na farmách, exkurze do výroby a další. Každoročně také čekají na fanoušky pravidelné soutěže s partnery Měsíce biopotravin. V roce 2022 proběhla kampaň po osmnácté, což potvrzuje, že má nejen tradici, ale hlavně opodstatnění. Veškeré dění kolem kampaně s mottem Bio dává smysl – nám i přírodě se odehrává na webu a na facebookovém profilu. Více: www.mesicbiopotravin.cz

Soutěž Nejlepší biopotravina roku

Soutěž je pravidelně vyhlašována již od roku 2002 (dříve pod názvem „Česká biopotravina roku“) a pořádá ji PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců. O prestižní titul se každoročně uchází desítky výrobků – potravin vyprodukovaných tuzemským ekologickým zemědělstvím. Účast v soutěži nabízí výrobcům biopotravin jedinečnou příležitost pro zviditelnění svých výrobků jak mezi obchodníky samotnými, tak pro zpopularizování mezi širokou veřejností. Soutěž je pořádána pod záštitou ministra zemědělství a ústředního ředitele SZPI. Soutěž probíhá v pěti kategoriích – biovíno, biopotraviny živočišného původu, biopotraviny rostlinného původu, biovýrobky pro gastronomii, pochutiny a ostatní potravinářské výrobky, a steaková biomasa. Každý rok je vyhodnocován vítěz jednotlivé kategorie a celkový vítěz soutěže, kteří mají pak právo užívat pro vítězný výrobek označení Nejlepší biopotravina, doplněný příslušným letopočtem. V odborné porotě zasedají zástupci SZPI, MZe, odborníci z oblasti zemědělství i potravinářství, obchodu i médií. Kontrolu správného značení zajišťuje kontrolní a certifikační organizace KEZ o.p.s.

Nejlepší biopotravinou roku 2022 se stal BIO sýr s bílou plísní z Ekofarmy Javorník, který zvítězil i ve své kategorii biopotraviny živočišného původu. Nejlepším steakovým masem byl Hovězí sirloin steak stařený Bio z Mitrovského dvora. V kategorii biopotraviny rostlinného původu zabodoval Sunday morning bylinný čaj od Native way, kategorii biovýrobky pro gastronomii, pochutiny a ostatní potravinářské výrobky ovládl Džem Bio černý rybíz výběrový od Marmelády Šafránka. Nejlepším biovínem byl vyhlášen Tramín červený 2019, výběr z hroznů z vinařství Víno Marcinčák Mikulov. Přehled oceněných biopotravin je uveden na webu: https://pro-bio.cz/projekty/nejlepsi-biopotravina-roku/historie/

Ocenění Nejlepší ekofarma roku

Ocenění je udělováno nejlepšímu statku hospodařícímu v ekologickém zemědělství Svazem PRO-BIO a Nadačním fondem Bartákův hrnec od roku 2019. Ocenění vzniklo spojením dvou cen: Nejlepší sedlák roku a Bartákův hrnec pro nejlepší ekofarmu. V roce 2022 titul Nejlepší ekofarma roku získali manželé Adolf a Kateřina Loosovi z farmy Kateřina v Krušných horách.

Farma Kateřina hospodaří v oblasti pohraničních hor ve vyšších nadmořských výškách a byla vybudovaná zcela od počátku na zelené louce. Specializují se na chov plemenného dobytka, o který tu pečují v souladu s pravidly pro ekologické zemědělství už skoro třicet let. K prodeji plemenných zvířat přibude brzy vlastní bourárna a tedy prodej kvalitního masa ze dvora. Více: https://farmakaterina.cz/

Pražský Biojarmark

V roce 2022 proběhl šestý ročník pražského Biojarmarku – farmářského trhu zaměřeného výhradně na biopotraviny, který pořádá PRO-BIO LIGA na dvoře Národního zemědělského muzea, první říjnovou sobotu. Společně s Biojarmarkem probíhá osvětová akce MZe „Za tajemstvím potravin

aneb Víš, co jíš?“, kdy se obě akce vhodně doplňují. Kromě nákupu potravin a občerstvení v biokvalitě nechybí pestrý doprovodný program v podobě živé hudby, tančírny, výstav fotografií či vaření pod širým nebem.

Tradice pražského Biojarmarku sahá až do roku 1994, kdy proběhl první ročník, tehdy ještě v areálu ekocentra Toulcův dvůr na okraji Prahy. Po zhruba čtyřleté pauze byla tato výroční akce ekologického zemědělství v Praze obnovena a od roku 2017 ji pořádá PRO-BIO LIGA. Více: https://biojarmark.info/

Projekt MZe „Poznej svého farmáře“

Cílem již 9. ročníku projektu MZe „Poznej svého farmáře“ je propojit spotřebitele s lokálními farmáři, nabídnout možnost ochutnat kvalitní výrobky přímo od zemědělců a ukázat, jakým způsobem produkty vznikají. V průběhu roku bylo zrealizováno sedm zastavení na vybraných farmách, z toho čtyři farmy hospodařily v ekologickém režimu: Ekoagrofarma Hájná Hora Vimperk (Jihočeský kraj), ekologická kozí farma Zerlina (Zlínský kraj), Farma u Františky (Plzeňský kraj) a ekofarma Člupy (Jihomoravský kraj). Speciální zastavení bylo pak uskutečněno na mezinárodním agrosalonu Země živitelka v Českých Budějovicích. Více: http://poznejsvehofarmare.cz/

10. ORGANIZACE A SDRUŽENÍ PŮSOBÍCÍ V SEKTORU EZ

Oborové organizace a sdružení

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Svaz PRO-BIO je nestátní nezisková organizace, která v České republice prosazuje a podporuje zájmy ekologických zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Jeho hlavním posláním je prosazovat a aktivně podporovat ekologické zemědělství na území ČR. Jeho členy jsou ekologičtí zemědělci, zpracovatelé, výrobci a prodejci biopotravin, zemědělští poradci, spotřebitelé a přátelé ekologického zemědělství.

www.pro-bio.cz

- **Regionální centra Svazu PRO-BIO:** v rámci svazu funguje 11 regionálních center, která v místě svého působení poskytují svým členům poradenství, organizují vzdělávací akce a podporují rozvoj ekologického zemědělství.

- **PRO-BIO LIGA pobočný spolek:** pobočka Svazu PRO-BIO s celorepublikovou působností zaměřená na propagaci a osvětu biopotravin a systému ekologického zemědělství mezi spotřebitelskou veřejností, vystupující pod značkou Lovíme.bio.

  www.lovime.bio

- **Bioprodejny Svazu PRO-BIO:** pobočka sdružující prodejny biopotravin v ČR, pro své členy realizuje aktivity na podporu prodeje a společnou propagaci.

ČTPEZ – Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství

ČTPEZ je sdružení významných aktérů z oblasti vědy, výzkumu a vzdělávání, zemědělské a potravinářské produkce a obchodu a oborových nevládních organizací se zaměřením na ekologické zemědělství a produkci biopotravin. Cílem ČTPEZ je budovat a podporovat rozvoj znalostního systému v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin a posílit konkurenceschopnost ekozemědělského sektoru v ČR ve všech jeho klíčových oblastech.

www.ctpez.cz

EKOVIN – Svaz integrované a ekologické produkce hroznů a vína

Občanské sdružení, které sdružuje právnické a fyzické osoby zabývající se integrovanou a ekologickou produkcí hroznů a vína, koordinuje jejich činnost a chrání jejich zájmy. Svaz se zabývá také vzdělávací a osvětovou činností v této oblasti zemědělské produkce.

www.ekovin.cz

BioSad

Občanské sdružení pro ekologickou produkci ovoce. Jeho posláním je podpora rozvoje ekologické produkce ovoce v České republice. Cílem je usnadnění komunikace mezi výzkumem a pěstiteli a podpora efektivního uplatňování výsledků výzkumu v praxi.

www.biosad.cz

Kontrolní organizace a státní dozorové orgány

ABCERT AG, organizační složka

Pobočka německé certifikační organizace ABCERT působí v České republice od roku 2006 jako akreditovaný kontrolní a certifikační orgán ekologického zemědělství. Společnost provádí kontrolu a certifikaci také dle standardů Demeter, Naturland, Bioland a Bio Suisse. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-002.

www.abcert.cz

Biokont CZ, s. r. o.

Česká kontrolní organizace založená v roce 2005 a pověřená kontrolní a certifikační činností v ekologickém zemědělství v České republice i na Slovensku. Od roku 2015 provádí společnost kontrolu a certifikaci podle standardů Bio Suisse. Dále je oprávněna certifikovat biokosmetiku a přírodní kosmetiku. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-003.

www.biokont.cz

BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o.

Společnost je součástí mezinárodní skupiny Bureau Veritas, jako akreditovaný kontrolní a certifikační orgán pro ekologické zemědělství působí v České republice od roku 2013. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-004.

www.ekozemedelstvi.cz

KEZ o. p. s.

První česká akreditovaná kontrolní a certifikační organizace, která zajišťuje kontrolu a certifikaci v systému ekologického zemědělství, založená v roce 1999. Společnost poskytuje služby také v oblasti privátní certifikace KEZ doporučuje pro použití v EZ, certifikace stravovacích zařízení a výrobců kosmetických prostředků obsahujících přírodní a bio suroviny CPK a CPK bio. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-001.

www.kez.cz

ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Státní instituce pověřená od 1. ledna 2010 k provádění úředních kontrol v ekologickém zemědělství za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví a dobrých životních podmínkách zvířat. ÚKZÚZ dále vede databázi osiv a sadbových brambor pro EZ a registr prostředků na ochranu rostlin a hnojiv vhodných do EZ; vydává výjimky na použití konvenčního osiva a sadby, koordinuje ověřování odrůd v podmínkách EZ v ČR a zahájena byla i dlouhodobá pokusnická činnost v EZ.

www.ukzuz.cz

SVS – Státní veterinární správa

Státní instituce, která ze zákona vykonává dozor nad zdravím zvířat a nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu. Všechny povinnosti a práva SVS jsou vyjmenovány ve veterinárním zákoně č. 166/1999 Sb. Od roku 2016 vykonává

na základě veřejnoprávní dohody s MZe kontrolu ekologické produkce v rámci svých kompetencí daných zákonem.

www.svscr.cz

SZPI – Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Státní instituce, která vykonává dozor nad dodržováním evropského a národního potravinového práva v ČR a je součástí celoevropského systému úřadů, které mají obdobné kompetence. Inspekce kontroluje především bezpečnost, jakost a správné označování potravin, surovin pro jejich výrobu, zemědělských výrobků a tabákových výrobků. Od roku 2016, na základě veřejnoprávní dohody s MZe, vykonává kontrolu ekologické produkce v rámci svých kompetencí daných zákonem č. 110/1997 Sb. a souvisejícími předpisy. Jedná se zejména o kontroly určité části maloprodejců biopotravin, kteří jsou vyjmuti z působnosti předpisů pro ekologickou produkci a nepodléhají její kontrole. SZPI provádí pravidelný monitoring reziduí pesticidů v potravinách včetně biopotravin, který každoročně zveřejňuje na svém webu.

www.szpi.gov.cz

Odbor environmentální a ekologického zemědělství MZe

Jedná se o příslušný orgán ve smyslu legislativy ekologické produkce, zejména nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 a jeho prováděcích předpisů. Odbor zajišťuje funkčnost celého kontrolního systému EZ včetně nastavení postupů při porušení pravidel (tj. dohled nad čtyřmi kontrolními organizacemi), dále zajišťuje uplatňování evropské a národní legislativy pro EZ a výrobu biopotravin, používání státního loga „biozebry“, vedení registru všech ekologických podnikatelů (zemědělců, výrobců, distributorů apod.) v ČR.

http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/

Odbytové organizace

PRODEJ-BIO s. r. o.

Společnost založená v roce 2008 organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obilovin, luštěnin, krmiv, osiv, masa) s cílem umístit českou produkci na český trh. Nadbytečná produkce je vyvážena do zemí EU.

www.prodejbio.cz

Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO

Družstvo vzniklo v roce 2012 jako sdružení producentů biomléka v ČR za účelem zajištění společného odbytu biomléka a poskytování podpory členům při prodeji a uvádění zboží na trh.

http://ceskebiomleko.cz/

Vzdělávací, výzkumné a poradenské organizace

Bioinstitut, o. p. s. – Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny

Organizace zaměřená na podporu rozvoje EZ v ČR formou poskytování poradenství, vzdělávání, přenosu poznatků z výzkumu do praxe, publikační činností, osvětou a propagací sektoru mezi odbornou i laickou veřejností a komunikací potřeb sektoru na úrovni státní správy. Bioinstitut je koordinátorem České technologické platformy pro ekologické zemědělství a členem FiBL International – Mezinárodního sdružení výzkumných institucí v oblasti EZ.

www.bioinstitut.cz

Biocont Laboratory, spol. s r. o.

Společnost poskytující ekologicky a integrovaně hospodařícím zemědělcům a lesníkům co nejucelenější paletu prostředků a technologií biologické a biotechnické ochrany rostlin včetně informačního servisu a poradenství.

www.biocont.cz

Czech Organics, s.r.o.

Společnost poskytující komplexní poradenství na míru v oblasti ekologického zemědělství. Poradenské služby se týkají zejména technologického poradenství, dotačního a ekonomického poradenství. Společnost se podílí také na výzkumu ekologického zemědělství a sdílí nejnovější poznatky do praxe prostřednictvím publikací, přednášek a seminářů, článků, videí. Členové týmu jsou akreditovanými zemědělskými poradci a společnost funguje zároveň jako certifikovaný poradenský subjekt dle schématu ADVIGREEN.

www.czechorganics.com

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

VÚRV je v ČR největším pracovištěm aplikovaného výzkumu zaměřeným na rostlinnou výrobu a příbuzné obory. Hlavním cílem výzkumu ve VÚRV je získat vědecké poznatky pro podporu trvale udržitelného rozvoje zemědělství na základě inovací systémů a technologií pěstování zemědělských plodin pro produkci kvalitních a bezpečných potravin, krmiv a surovin pro energetické a průmyslové využití. Od roku 2006 má ve vlastnictví experimentální pozemek certifikovaný pro ekologické pěstování. Kromě toho se ve VÚRV nachází genová banka, která uchovává širokou škálu genetických zdrojů rostlin. Současný výzkum je orientován především na možnosti využití genetických zdrojů minoritních plodin, ke kterým patří především pluchaté druhy pšenice (špalda, dvouzrnka, jednozrnka), pohanka a proso.

www.vurv.cz

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.

VÚŽV realizuje základní i aplikovaný výzkum v oblastech genetiky a šlechtění zvířat, reprodukce, výživy, kvality živočišných produktů, etologie, technologií chovů, managementu stád a ekonomiky výroby. Tato činnost je zaměřena nejen do sektoru majoritního konvenčního zemědělství, ale i do oblastí ekologických a alternativních chovů. VÚŽV dále zajišťuje realizaci Národního programu uchování a využití genetických zdrojů hospodářských zvířat, kde kromě odborné garance, koordinace a administrace programu ústav zajišťuje i veškeré související mezinárodní agendy.

www.vuzv.cz

Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r. o. Troubsko

Ústav je zaměřen na aplikovaný výzkum v oblasti zemědělství, potravinářství a biotechnologií. Zabývá se šlechtěním, množením a prodejem osiv. Nabízí poradenskou činnost a služby. Od roku 2009 má ústav certifikovanou posklizňovou linku pro čištění osiv v biokvalitě. Tato linka je stavěná

na menší partie a je schopna čistit široké spektrum materiálů. V roce 2013 firma rozšířila nabídku osiv o osiva některých svých odrůd v biokvalitě.

www.vupt.cz

Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.

Ústav působí v tradiční oblasti zemědělské techniky, technologií a souvisejících oborech. Jeho činnost je zaměřena na výzkum, vývoj, inovace a podporu rozvoje rezortu zemědělství v oblasti rostlinné a živočišné výroby, energetiky a ochrany životního prostředí. Podílí se na ověřování a zavádění nových progresivních technologií do zemědělské praxe. V oblasti ekologického zemědělství se zabývá především stanovením dopadů vlivu zemědělské výroby na životní prostředí a způsoby jejich eliminace.

www.vuzt.cz

Agritec Plant Research s. r. o.

Výzkumná organizace je zaměřena na aplikovaný výzkum v oblasti zemědělství se zaměřením na pěstování, šlechtění, integrovanou ochranu a využití vlákenných rostlin, luskovin, technických plodin a olejnin. Na pozemcích své mateřské společnosti, které jsou v režimu EZ, provádí výzkumné činnosti pro potřeby státní správy i soukromých institucí v oblasti ekologického zemědělství.

www.agritec.cz

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

ÚZEI je expertním centrem zaměřeným na zemědělskou ekonomiku, potravinářství, zemědělské poradenství a informace. Mezi hlavní činnosti ÚZEI patří základní a aplikovaný výzkum v oboru zemědělské ekonomiky a politiky; zabezpečení komplexního odborného servisu pro MZe i další orgány státní správy; výkon funkce Kontaktního pracoviště FADN CZ a poradenského a vzdělávacího centra pro oblast zemědělství, potravinářství a rozvoje venkova. V oblasti ekologického zemědělství zajišťuje sběr údajů o vývoji EZ a bioprodukci v ČR, provádí analýzu trhu biopotravin a sleduje ekonomiku ekofarem v rámci FADN.

www.uzei.cz

Česká zemědělská univerzita v Praze

Univerzita má v současné době 6 fakult. Studium vedle klasických zemědělských oborů zahrnuje širokou paletu oborů z oblasti životního prostředí, ochrany krajiny, obnovitelných zdrojů, speciálních chovů i související pedagogiky. Obor Ekologické zemědělství je aktuálně možno studovat na FAPPZ v bakalářském i magisterském studiu. Ekologické a alternativní zemědělství je vyučováno i v dalších oborech FAPPZ, FŽP a FTZ jako povinný, povinně volitelný či volitelný předmět. Od roku 1992 jsou na výzkumné stanici FAPPZ v Praze – Uhříněvsi úspěšně realizovány pokusy s ekologickým pěstováním různých polních a zahradních plodin.

www.czu.cz

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Univerzita má v současné době 8 fakult, komplexní vědecko-pedagogickou činnost v oboru zemědělství zajišťuje Fakulta zemědělská a technická. Základy ekologického zemědělství jsou součástí bakalářského studijního oboru Agroekologie, v magisterském stupni tohoto oboru je možné studovat přímo specializaci ekologické zemědělství. Od roku 2010 je pro pokusnou činnost využíván ekologicky certifikovaný pozemek. Realizovány jsou pokusy s genetickými zdroji pšenice, ekologickými osivy a hodnoceny možnosti kontaminace bioprodukce mykotoxiny.

www.jcu.cz

Mendelova univerzita v Brně

Univerzitu tvoří 5 fakult a Institut celoživotního vzdělávání. Ačkoli nemá specializované pracoviště pro ekologické zemědělství, akademičtí a vědečtí pracovníci několika ústavů se touto problematikou dlouhodobě zabývají. Na Agronomické fakultě se vyučují předměty Ekologické zemědělství, Ekologické systémy chovu zvířat a Ochrana v systémech ekologického zemědělství a na Zahradnické fakultě Ekologická produkce zeleniny a speciálních rostlin a Ekologické vinohradnictví a vinařství. Pro výzkumné účely jsou využívány dvě plochy v režimu EZ. První, ve správě Zahradnické fakulty, slouží pro experimenty zaměřené na ekologické pěstování zeleninových druhů. Druhá na Polní pokusné stanici v Žabčicích je určena pro pokusy s polními plodinami v rámci systému doporučování odrůd pšenice a ječmene pro ekologické zemědělství.

www.mendelu.cz

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

VŠCHT je největší vzdělávací institucí svého druhu ve střední a východní Evropě. Navazuje na téměř 200letou tradici výuky technické chemie v Čechách. Ústav analýzy potravin a výživy se dlouhodobě zabývá problematikou bezpečnosti potravin, krmiv a potravinových surovin jak z konvenční, tak i ekologické produkce. V rámci mezinárodních i národních projektů je na Ústavu analýzy potravin a výživy věnována intenzivní pozornost zkoumání kvality, původu (traceability) a pravosti (authenticity) ekologických surovin a produktů.

www.vscht.cz

Další organizace

Asociace místních potravinových iniciativ

Nevládní organizace podporující vznik a rozvoj místních potravinových systémů založených na šetrném zacházení s krajinou a férových vztazích mezi zemědělci a spotřebiteli (komunitou podporované zemědělství, komunitní zahrady aj.). Asociace AMPI stojí také za projektem Farmářská škola, tříletý vzdělávací program v oblasti ekologického a biodynamického zemědělství zaměřený na praktické zdělávání přímo na ekofarmách v ČR i v zahraničí. Od roku 2023 je škola akreditována a funguje jako Vyšší odborná škola ekologického zemědělství.

www.asociaceampi.cz

Ekologický institut Veronica

Ekologický institut Veronica působící v Brně a v Hostětíně se zabývá odbornou a vzdělávací činností v ochraně přírody a šetrném spotřebitelství, poskytuje interpretaci odborných environmentálních témat. V rámci tohoto zaměření vzdělává spotřebitelskou veřejnost také v oblasti ekologického zemědělství a biopotravin. Je organizátorem brněnského biojarmarku.

www.veronica.cz

Hnutí DUHA

Jedna z největších environmentálních nevládních organizací v ČR v rámci svého programu Zemědělství aktivně prosazuje systém ekologického zemědělství, propojuje drobné ekozemědělce a spotřebitele a věnuje se problematice místních potravin. Je provozovatelem Adresáře farmářů, který obsahuje seznam více než 550 míst, kde lze nakoupit čerstvé místní potraviny. Od roku 2022 se podílí na projektu Živý region, který na Tišnovsku a Podbrněnsku podporuje kvalitu i kvantitu lokální produkce a lokální spotřeby ekologických potravin.

www.hnutiduha.cz

Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic

Obecně prospěšná společnost realizuje aktivity zaměřené na podporu rozvoje ekologického zemědělství ve Zlínském kraji a na Hodonínsku i aktivity zaměřené na Moravské Kopanice – tamní kulturu, tradice a přírodu i šetrný cestovní ruch.

www.iskopanice.cz

Nadace Partnerství

Jedna z největších nadací na podporu projektů týkajících se životního prostředí, existuje již od roku 1991. Přispívá prostřednictvím svých grantových programů na nejrůznější témata spojená se životním prostředím a udržitelným rozvojem; poskytuje odborné služby, vzdělává širokou veřejnost i veřejnou správu, inspiruje Otevřenou zahradou v centru Brna a organizuje řadu informačních a propagačních kampaní. Mezi projekty patří: Živá půda (pomoc vlastníkům, zemědělcům i veřejnosti zastavit znehodnocování půdy), Adapterra Awards (ocenění nejlepších nápadů, které pomáhají zvládat dopady klimatické změny), Sázíme budoucnost (výsadba 10 milionů stromů pro odolná města a zdravou krajinu).

www.nadacepartnerstvi.cz

ZERA – Zemědělská a ekologická regionální agentura

Agentura zabývající se vzdělávací, výzkumnou a koordinační činností při realizaci programů a opatření v rámci trvale udržitelného rozvoje venkova a využití krajiny zemědělcem. Pořádá vzdělávací programy pro zemědělskou veřejnost a exkurze do modelových zemědělských podniků, včetně ekologických. ZERA poskytuje vysoce odborné služby pokrývající celou problematiku produkce a užití kompostu v zemědělské praxi.

www.zeraagency.eu

YEARBOOK 2022

ORGANIC FARMING
IN THE CZECH REPUBLIC

MINISTRY OF AGRICULTURE
OF THE CZECH REPUBLIC

1. THE PRESENT STATE OF ORGANIC FARMING IN THE CZECH REPUBLIC

1.1 The development of organic farming

By 31.12.2022 there were 5,050 organic farms with a total organic acreage of 575,464 hectares, which represents a 16.2 % share of total agricultural land in CZ according to LPIS[17] (Land Parcel Identification System), see Tab. 1.

The year-on-year comparison shows a recovery in the development of organic farming (OF) after a stagnation in 2019 and 2020. The number of farms registered in OF increased by 5.3 % (256 farms) and the total area of land in OF increased by 3.1 % (17,340 ha). This positive development is linked to the adjustment of the conditions of the "Organic Farming" measures under the RDP during the transitional period of the Common Agricultural Policy. In 2022, all applicants, including completely new ones, were allowed to enter the OF measure in the form of short-term yearly commitment.

The growth of interest in OF is expected to continue in 2023 thanks to the implementation of the new CAP Strategic Plan, which replaces the RDP and is a key instrument of support for the agricultural sector and rural areas for the period 2023–2027. The intervention for OF (early measure) will again be implemented in the form of five-year commitments and will now allow the coexistence of organic and conventional farming in line with European legislation. It will be possible to keep animals of different species (e.g. cattle, sheep, goats) and to grow crops of different varieties, including fruit and vegetables, which can be easily distinguished on a single farm divided into conventional and organic units. It is expected that allowing coexistence will facilitate the transition to organic farming for large farms, typical in the Czech Republic, by allowing them to enter the OF with only a certain part of the holding. This could thus contribute to meeting the national target of 22 % of the Czech Republic's farmland being farmed organically by 2027 (i.e. around 750,000 ha).

The overall development in the number of organic farms, the proportion of agricultural land under OF, and its share of total agricultural land resources since 1990 are shown in Graph 1.

The Czech Republic is one of twenty countries in the world with the greatest proportion of land under OF (9th position within Europe), and among the 15 countries with the highest proportion of organic land against total agricultural land (7th place within Europe, 5th place in the EU after Austria, Estonia, Sweden and newly Italy). In order to maintain its position, the Czech Republic needs to continue to support the OF development, as the increase in the area under OF in recent years has been one of the lowest in the EU. The stagnation in OF development in CZ is also confirmed by one of the lowest proportions of land within the OF conversion period (less than 10 %).

Tab. 1 Development in agricultural acreage and number of farms under organic farming (1990–2022)

Year	Number of organic farms	Acreage of farmland under OF (ha)	Percentage of total agricultural land (%)	Year-on-year change in number of organic farms (%)	YOY change in total acreage of organic farmland (%)
1990	3	480	-	-	-
1995	181	14,982	0.35	-3.2	-5.3
2000	563	165,699	3.86	19.0	49.6
2005	829	254,982	5.98	-0.8	-3.2
2010	3,517	448,202	10.55	30.8	12.5
2015	4,115	494,661	11.74	5.9	0.1
2016	4,243	506,070	12.03	3.1	2.3
2017	4,399	520,032	12.37	3.7	2.8
2018	4,606	538,223	12.80	4.7	3.5
2019*	4,690	540,993	15.22	1.8	n.a.
2020	4,665	543,252	15.28	-0.5	0.4
2021	4,794	558,124	15.71	2.8	2.7
2022	5,050	575,464	16.22	5.3	3.1

* *Due to the methodology modification in 2019, the YOY change in total acreage of organic farmland is not stated.*

Source: MoA and REP (data always as at 31.12. of given year); compiled by CTPOA.

[17] The total area of agricultural land in the LPIS as at 31 December 2022 was 3,548,245 ha.

Graph 1 Development in total OF acreage, number of organic farms and share of total agricultural land (1990–2022)

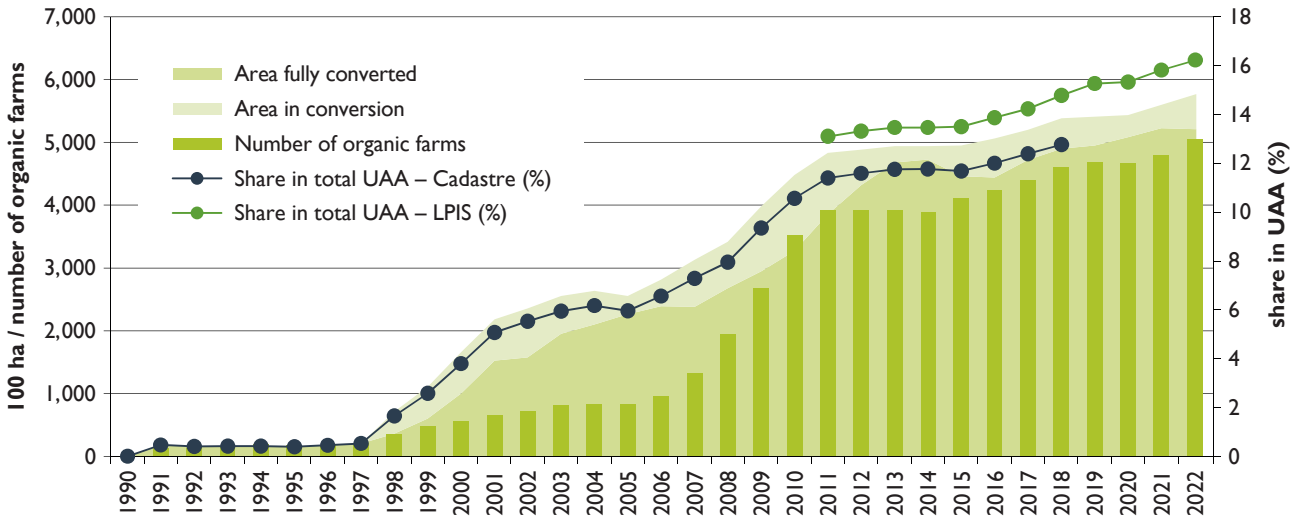

Source: MoA and REP (data always as at 31.12. of given year); compiled by CTPOA.

Tab. 2 Pattern of land resources in organic farming as at 31.12.2022

Land	Acreage (ha):			YOY change 2022/21	
	conversion period	under OF system	total	(%)	(ha)
Total OF land	**51,164**	**524,299**	**575,464**	3.1	17,340
Permanent grassland	30,815	426,200	457,015	1.9	8,313
Arable land	19,568	92,398	111,966	8.9	9,165
Of which: standard arable land	*17,637*	*87,184*	*104,820*	*9.3*	*8,912*
grassland on arable land	*1,881*	*5,177*	*7,058*	*4.2*	*282*
fallow land	*50*	*37*	*88*	*-24.9*	*-29*
Permanent cultures	659	5,409	6,069	-3.0	-191
Of which: orchards (intensive and others)	*248*	*3,010*	*3,258*	*-8.5*	*-302*
vineyards	*202*	*908*	*1,111*	*2.6*	*28*
hop-fields	*11*	*14*	*25*	*113.0*	*13*
other permanent crops (landscape orchards)	*198*	*1,477*	*1,675*	*4.3*	*70*
Other land*	122	292	414	14.7	53

* *Other land includes: tree nursery, fast growing trees, woodland, other cultures, non-productive areas and ponds.*

Source: REP; compiled by CTPOA.

1.2 Pattern of land-use in organic farming

Permanent grassland (PG) is the long-term dominant form of land use in OF (with an area of over 450,000 ha and a share 80 % of total OF acreage in 2022), but a positive trend of increasing arable land areas is evident in recent years. At the end of 2022, arable land made up nearly 20 % (111,966 ha), which is the largest share of overall organic land recorded so far in the history of OF development (see Table 4). Permanent cultures make about 1 % of OF acreage, of which 81 % of land is orchards, and 18 % is vineyards.

The structure of OF land use corresponds to the agricultural structure of the regions in which OF is developing in CZ, i.e., 90 % of OF acreage lies within less favourable highland and upland regions, and about 45 % of protected area is managed organically.

Within the EU states, the Czech Republic has the most distinctly different structure of OF land use, and agriculture in general. CZ is among the countries with a high proportion of arable land (almost 70 % of farm acreage is arable land, permanent grassland covers a mere 28 %, and just under 2 % comprises of permanent cultures). A higher proportion of grassland under OF therefore contributes to maintaining

Tab. 3 Development in the pattern of land resources in organic farming (2000–2022)

Land use	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Arable land	15,295	20,766	54,717	64,529	66,386	71,515	80,939	90,530	93,701	102,800	111,966
Grassland	149,705	209,956	369,057	407,448	418,255	427,717	435,287	443,985	443,262	448,703	457,015
Permanent cultures (orchards, vineyards, hop-fields)	462	820	5,939	6,839	6,149	6,205	6,164	6,265	6,070	6,260	6,069
Other land	237	23,440	18,054	15,845	15,279	14,595	15,834	214*	218	361	414
Total acreage	**165,699**	**254,982**	**447,767**	**494,661**	**506,070**	**520,032**	**538,223**	**540,993**	**543,252**	**558,124**	**575,464**

* *Due to the methodology modification in 2019, there was a significant YOY decrease in the other land use. Areas outside the LPIS, which formed the majority of this land use category, are no longer included.*

Source: MoA and REP (data always as at 31.12. of given year).

Tab. 4 Comparison of the pattern of land resources in organic farming in the selected years (2000–2022)

Land use	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Arable land	9.23	8.14	12.22	13.05	13.12	13.75	15.04	16.73	17.25	18.42	19.46
Grassland	90.35	82.34	82.42	82.37	82.65	82.25	80.87	82.07	81.59	80.39	79.42
Permanent cultures	0.28	0.32	1.33	1.38	1.22	1.19	1.15	1.16	1.12	1.12	1.05
Other land	1.14	9.19	4.03	3.20	3.02	2.81	2.94	0.04	0.04	0.06	0.07
Total acreage	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Source: MoA and REP (data always as at 31.12. of given year).

meadows and pasture in CZ, and approaching the EU average for arable land (less than 60 %).

In the last 5 years, the acreage of PG has increased by about 30,000 ha (i.e., an increase of 7 %, see Tab. 3). The most rapid growth in OF acreage in recent years has been that of arable land (by more than 40,000 ha and 57 % against an original 71,000 ha in 2017). On the other hand, after a significant increase in acreage between 2008 and 2011, and a decline in 2015 and 2016, the acreage of permanent cultures has stagnated at about 6,200 ha.

1.3 Size of establishment in organic farming

The Czech Republic is among the countries with the highest average acreage of agricultural business, in both conventional and organic farming. Within the EU, CZ is second only to Slovakia (311 ha) in the average organic farm acreage (114 ha in 2022). Sweden, Estonia and now Lithuania, have averages of over 100 ha, while the EU average is 42 ha.

In most European countries it is also the case that organic farms are bigger, often double or more than double the size of conventional farms. The average size of conventional farms in CZ is ca 82 ha, in the EU it is 20 ha.

In terms of the pattern of farm-size, the largest category of organic farms comprises of businesses with an acreage of 10–50 ha (39 % of farms; see Tab. 5). The largest proportion of organic farmland is worked on farms of 100–500 ha acreage. The proportion of this category has increased every year (40 % in 2022) and since 2010 it has taken the top position, previously dominated by the 500–1,000 ha category. At the same time, the 100–500 ha category saw the highest YOY increase in area (15,720 ha). Over the last 10 years, the fastest growth in the number of farms and area in OF has been in the category of farms with 50–100 ha acreage.

A comparison shows that approximately a quarter of farms (of over 100 ha acreage) work about 80 % of the entire organic acreage, i.e., 5 % of farms (over 500 ha) work about 40 % of organic acreage. Thus, it can still be stated that, in OF, large farms with mostly grassland are predominant, but each year the share of the largest farms in the area decreases.

Tab. 5 Size of organic farms in 2021 and 2022

Farm size categories according to acreage (ha)	2021				2022				YOY change 2022/21	
	Number		Acreage		Number		Acreage		Number	Acreage
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)
0 to <5	398	8.3	932	0.2	434	8.6	997	0.2	9.0	7.0
5 to <10	383	8.0	2,879	0.5	395	7.8	3,005	0.5	3.1	4.4
10 to <50	1,903	39.7	51,491	9.2	1,945	38.5	52,550	9.1	2.2	2.1
50 to <100	891	18.6	63,762	11.4	979	19.4	70,124	12.2	9.9	10.0
100 to <500	959	20.0	212,506	38.1	1,043	20.7	228,226	39.7	8.8	7.4
500 to <1,000	200	4.2	138,364	24.8	196	3.9	135,482	23.5	-2.0	-2.1
1,000 to <2,000	58	1.2	78,606	14.1	56	1.1	75,470	13.1	-3.4	-4.0
2,000 +	2	0.0	9,583	1.7	2	0.0	9,610	1.7	0.0	0.3
Total	**4,794**	**100**	**558,124**	**100**	**5,050**	**100**	**575,464**	**100**	**5.3**	**3.1**

Source: REP (data always as at 31.12. of given year); compiled by CTPOA.

1.4 Development of organic farming in regions of the Czech Republic

The distribution of organically-farmed land is not even in CZ (Tab 6). The largest areas of organically farmed land are situated in the highland border parts of South Bohemia, Pilsen, Moravia-Silesia, Karlovy Vary and Ústí nad Labem regions. Nearly 60 % of organic farmland is located in these five regions (see Graph 2) and two of them have the largest average size of organic farms (221 ha in Karlovy Vary Region and 152 ha in Ústí nad Labem Region).

In terms of the number of organic farms, South Bohemia Region is the long-term leader (733 organic farms), followed, much as in the previous year, by Pilsen and Moravia-Silesia regions (see Graph 3). More than 400 organic farms are also located in Zlín, Central Bohemia and Vysočina regions.

Tab. 6 Number of organic farms and total OF acreage in Czech regions in 2022

Region*	Number of organic farms	Total organic acreage		of which in conversion period		Average organic farm
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	(ha)
South Bohemia	733	91,872	16.0	10,683	11.6	125
Pilsen	606	73,319	12.7	6,059	8.3	121
Moravia-Silesia	448	59,912	10.4	2,988	5.0	134
Karlovy Vary	264	58,323	10.1	2,543	4.4	221
Ústí nad Labem	327	49,845	8.7	4,561	9.1	152
Olomouc	316	42,865	7.4	2,355	5.5	136
Zlín	411	40,623	7.1	2,944	7.2	99
Liberec	296	35,168	6.1	2,050	5.8	119
Central Bohemia	410	28,917	5.0	6,054	20.9	71
Hradec Králové	274	26,120	4.5	2,245	8.6	95
South Moravia	355	25,619	4.5	2,571	10.0	72
Vysočina	406	24,068	4.2	3,364	14.0	59
Pardubice	196	18,399	3.2	2,381	12.9	94
Prague	8	413	0.1	366	88.5	52
Total	**5,050**	**575,464**	**100**	**51,164**	**8.9**	**114**

* *Regions are listed according to total organic acreage under LPIS. Farms are included in a region according to the largest acreage recorded in REP (from LPIS data). If a farm uses land in more regions, it is included in the region where it has most land.*

Source: REP (data as at 31.12.2022); compiled by CTPOA.

Tab. 7 OF land according to land use compared to total acreage in regions of CZ in 2022

Region*	Total OF acreage (ha)	Of which acreage (ha):			CZ agricultural land (ha)	Share of OF land in total acreage of given category of land use in CZ (%)			
		Arable land	Grass land	Permanent cultures		Total agricultural land	Arable land	Grass land	Permanent cultures
Karlovy Vary	58,323	6,705	51,527	36	101,077	57.7	18.6	79.6	22.2
Liberec	35,168	2,545	32,245	314	102,205	34.4	6.6	51.9	28.9
Moravia-Silesia	59,912	6,416	52,949	524	215,532	27.8	5.2	58.8	58.2
Zlín	40,623	6,486	33,213	879	148,487	27.4	7.1	60.8	34.0
Ústí nad Labem	49,845	6,237	42,878	681	222,450	22.4	4.1	66.5	14.0
Pilsen	73,319	20,134	52,946	214	328,513	22.3	9.9	43.4	31.9
South Bohemia	91,872	11,457	80,174	221	427,535	21.5	4.6	44.9	20.9
Olomouc	42,865	4,466	38,166	215	243,588	17.6	2.5	60.0	10.6
Hradec Králové	26,120	3,046	22,832	238	236,036	11.1	1.9	33.2	12.2
Pardubice	18,399	4,635	13,653	95	232,318	7.9	2.6	24.4	17.7
South Moravia	25,619	18,349	5,375	1,888	363,357	7.1	5.7	22.3	10.5
Vysočina	24,068	9,883	14,027	153	360,053	6.7	3.6	16.9	59.0
Central Bohemia	28,917	11,225	17,010	600	556,261	5.2	2.4	23.1	11.4
Prague	413	380	22	11	10,834	3.8	3.7	3.4	24.8
Total	**575,464**	**111,966**	**457,015**	**6,069**	**3,548,245**	**16.2**	**4.5**	**45.4**	**15.4**

* *Regions are listed according to share of total OF land in total agricultural land in CZ according to LPIS.*

Source: REP (data as at 31.12.2022), LPIS data (MoA); compiled by CTPOA.

Graph 2 Share of regions in total OF acreage in 2022

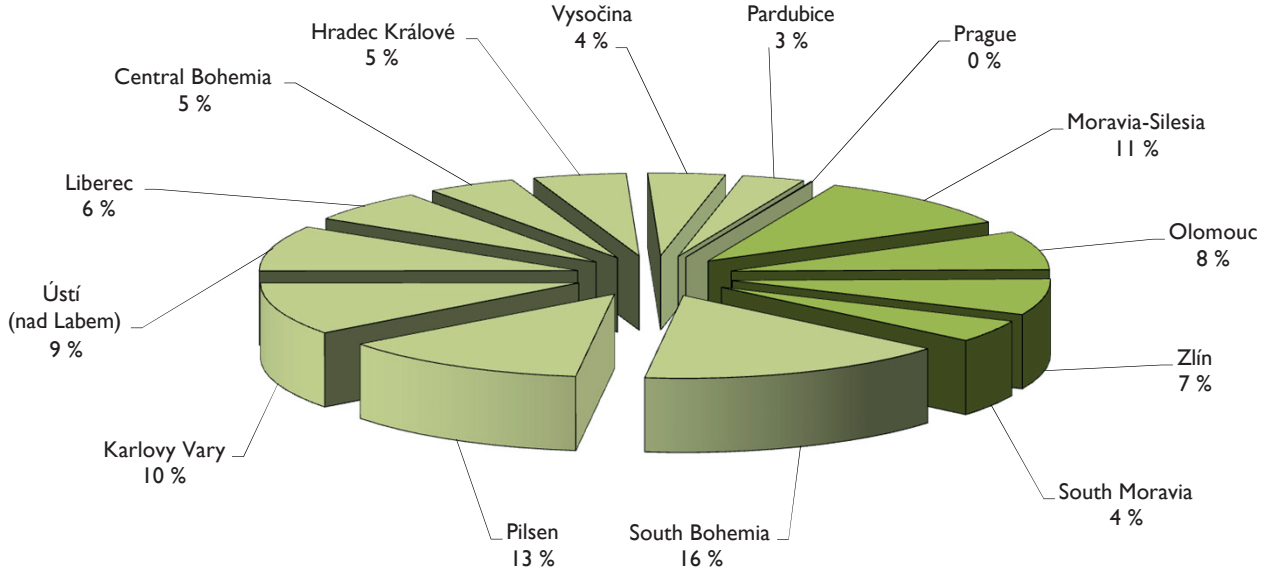

Source: REP (data as at 31.12.2022); compiled by CTPOA.

Graph 3 Share of regions in total number of organic farms in 2022

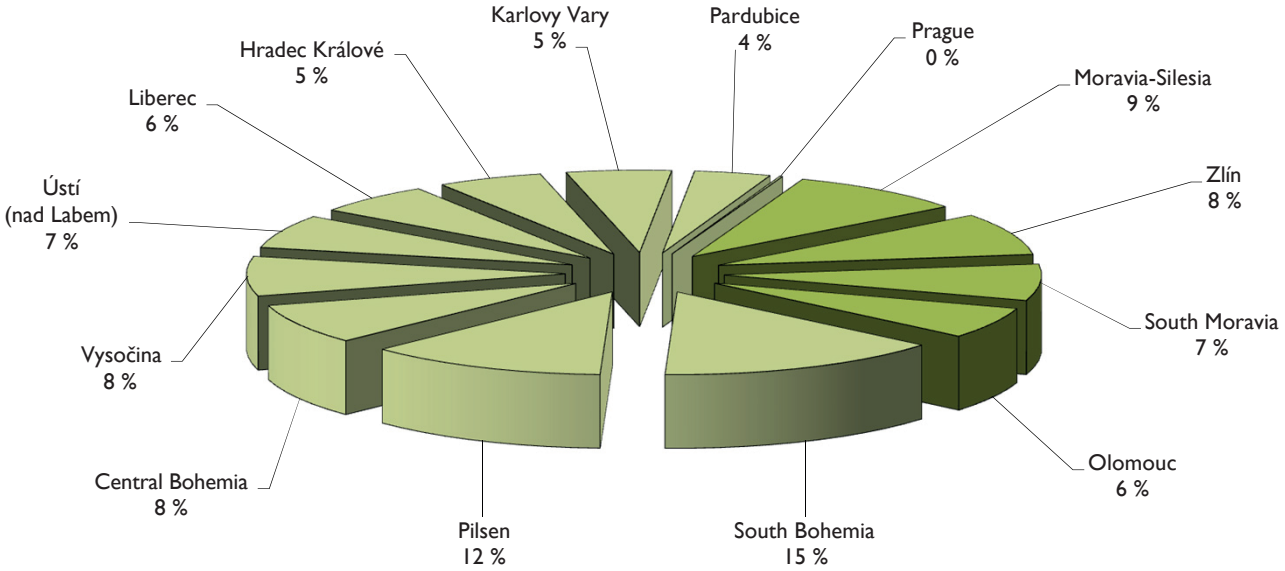

Source: REP (data as at 31.12.2022); compiled by CTPOA.

The regions fall into a different order if we list them according to the share of total OF land in total agricultural land in CZ. In 2022 the national average (i.e. 16.2 %) was exceeded again in eight regions, while Karlovy Vary Region was well above it with almost 60 %. As in previous years this was followed by the Liberec, Moravia-Silesia, Zlín, Ústí nad Labem, Pilsen and newly South Bohemian regions with a share of more than 20%. In production areas the OF share has remained low, from 4 to 7 %.

Organic farmers in the Czech Republic in 2022 managed over 45 % of permanent grassland, 4.5 % of arable land and 15.4 % of permanent crops (nearly 26 % of orchards, 7 % of vines and 0.5 % of hop-fields, respectively).

1.5 Number of registered businesses in organic farming

At the end of 2022 there were 6,297 businesses involved in organic farming, representing an increase of 283 businesses (4.7 % compared to 3.6 % in 2021). A further increase in businesses entering OF is expected from 2023 onwards in view of the new support conditions.

A total of 5,050 farms were registered as organic, of which 438 (9 %) were registered at the same time as organic food producers and 188 organic farms were registered at the same time for the distribution of organic food. The total

Tab. 8 The number of registered businesses in OF as at 31.12.2021 and 2022

Type of organic business	Number of businesses		YOY change 2022/21	
	2021	2022	(abs.)	(%)
Organic farmer	4,794	5,050	256	5.3
Producer of organic foods	944	990	46	4.9
Distributor of organic products and organic foods	1,153	1,187	34	2.9
Feed producer	77	77	0	0.0
Seed producer	80	85	5	6.3
Organic beekeeper	10	9	-1	-10.0
of which:				
Importer of organic foods from 3rd countries	359	370	11	3.1
Exporter of organic foods to 3rd countries	163	175	12	7.4
Farm processor	313	336	23	7.3

Source: REP; compiled by CTPOA.

number of organic farmers increased by 5.3 % year-on-year (256 subjects), 149 organic farmers ceased their activity during 2022, while 405 were newly registered.

At the end of 2022, a total of 990 businesses were registered as producers of organic foods, 83 subjects were newly registered and 37 on the contrary, its activity ceased. This is a 5 % year-on-year increase, which represents a slowdown from the annual double-digit growth rate recorded between 2016 and 2021.

As in previous years, the most common activities in 2022 included processing and preserving meats and meat products, processing and preserving fruit and vegetables and milk processing, as well as wine-making. Of a total 990 registered organic food producers, 336 were also registered in the "organic farm" category, processing their products on site. In other words, roughly a third of producers are on-farm processors. The increase in the number of farm processors is slightly lower than that of organic food processors overall, and currently only about 6 % of organic farms actually process organic products on site.

The number of distributors increased to 1,187 businesses which represents a YOY increase of 3 % and shows also a certain slowdown in development. The number of registered importers also grew at a similar rate of 3%, while the number of exporters increased by 7.4% to 175 entities after a three-year period of stagnation. On the organic food market, there are also a great number of businesses involved in retail sale (i.e. retail chains, health-food shops etc.) who, according to the Law on Organic Farming, no longer have to be registered as of 2006.

2. PATTERN OF PRODUCTION ON ORGANIC FARMS

Data on production on organic farms has been collected by IAEI in cooperation with inspection bodies since 2007, under the authority of the MoA. Detailed data is collected throughout the year; it therefore differs from the basic data presenting the situation in organic farming as at 31. 12. 2022.

2.1 Plant production

As in previous years, the main crops on arable land were cereals (45 %) and fodder (40 %). **Cereal acreage** increased by 10 % year-on-year (by 4,389 ha) and organic cereal production exceeded 117 000 tonnes for the first time. Wheat and oats remained the most commonly grown cereals, collectively representing 51 % of overall cereal acreage in OF. Other significant cereals, taking up more than 10 % of acreage, included triticale, barley, and also spelt wheat which became the third most cultivated cereal in OF (8,107 ha and 17% share).

Of the total quantity of cereals produced, 78 % was sold, of which 71 % was sold in organic quality (81 % in 2020). About of fifth of cereals produced remained on farms as feedstuffs and seed. Around 72 % of cereal sales went to the domestic market, and less than a third went to export, which shows a steady decline in exports (down from 43 % in 2015).

Fodder crops decreased slightly (by 4 % and 1,725 ha). In organic fodder, perennial species distinctly prevail (93 %), unlike conventional fodder dominated by annual species (60 %), especially maize for silage. Maize is the fourth most cultivated arable crop after wheat, rape and barley, with 212,000 ha in 2022. Overall, the acreage of fodder crops on arable land within OF is twice as high as on conventional land, and the share of perennial fodder is up to five times higher.

The acreage of **legumes** is increasing every year (by 28 % and 1,434 ha). In the last five years legumes acreage has almost doubled, as has their production (9,233 tonnes in 2022). The dominant leguminous species were peas (40 %) and field peas (16 %). Legumes are an essential element in crop rotation in terms of maintaining the quality of arable land, as well as providing a source of protein for livestock. The opposite is the case in conventional farming, where legumes have almost disappeared. Instead, protein feedstuffs are imported from abroad (especially soya) and crop rotation is replaced by the use of industrial fertilizers.

The acreage of industrial crops increased year-on-year by 7 % (403 ha) and reached an area of 6,132 ha. The main influence being an increase in the acreage of aromatic, medicinal and culinary plants (AMCP) by 14 % (304 ha). After a significant 45% increase in the previous year, oilseed area

stagnated and total production decreased by 12% (400 tonnes) due to a decrease in hectare yields and a decrease in area (for rapeseed, poppy, flax and sunflower). The opposite trend was observed for soybean and oilseed pumpkin.

The level of **vegetable-growing and rootcrop-growing** remains permanently low (0.4 %, resp. 0.3 % of arable land). **Permanent grassland** acreage (meadows and pasture areas) remained almost the same, increased only slightly by 2 % and 10,428 ha to a total of 455,453 ha.

The acreage of **permanent cultures** decreased for the second year, by almost 7 % (390 ha) to a total of 5,307 ha, consists mainly of orchards (74 %). Apple and plum trees are the main cultivated fruit trees. Vineyards represent 13 % of permanent culture and their acreage decreased by 31 % (299 ha). Acreage of hop fields remains negligible. Roughly 10 % of permanent culture acreage falls within the category of "other permanent cultures". This predominantly consists of landscape-forming orchards where the primary aim is not production.

In terms of yield per hectare, we can summarize that in 2022 yield in organic cereals ranged between 50–80 % of conventional yield, yield in legumes was about 64 %, yield in potatoes around 50 % and yield in oil crops and fodder crops 40 % of conventional yield. Comparing production of vegetables is very difficult due to the diversity of species.

Overall production on organically farmed land in 2022 was 117,426 tonnes of cereals, 9,233 tonnes of pulses, 3,567 tonnes of root crops, 3,046 tonnes of oil crops, 1,020 tonnes of AMC crops and 1,444 tonnes of vegetables. Permanent cultures produced 3,777 tonnes of apples, 1,239 tonnes of plums, 367 tonnes of pears, 303 tonnes of cherries, about 210 tonnes apricots, and 1,877 tonnes of grapes, see Tab. 9.

Tab. 9 Pattern, production and crop yield on organic farms in 2022

Crop	Number of organic farms*	In conversion period	Under OF system	Total	Organic production	Organic yield
		(ha)	(ha)	(ha)	(t)	(t/ha)
Arable land total	**1,992**	**19,424.68**	**84,211.12**	**103,635.80**	**268,821.42**	**3.19**
Grain cereals (including seed) – total	904	6,969.00	39,689.11	46,658.11	117,425.53	2.96
Of which: Common wheat	498	2,326.24	11,411.07	13,737.31	34,852.14	3.05
Spelt wheat	199	382.98	7,723.81	8,106.79	22,973.86	2.97
Rye	140	440.08	2,559.02	2,999.10	7,198.15	2.81
Barley	220	1,244.47	2,864.12	4,108.59	7,918.08	2.76
Oats	447	1,231.77	8,594.18	9,825.95	24,969.84	2.91
Triticale	195	667.45	3,822.40	4,489.85	11,621.96	3.04
Grain legumes – total	204	1,156.28	5,311.90	6,468.18	9,232.83	1.74
Root crops – total	244	77.51	284.11	361.62	3,567.11	12.56
Industrial crops – total	221	1,713.35	4,419.05	6,132.40	4,120.51	0.93
Oilseeds	117	1,021.49	2,545.08	3,566.57	3,046.05	1.20
Aromatic, medicinal and culinary plants	111	681.07	1,811.01	2,492.08	1,020.21	0.56
Fresh vegetables incl. melons and strawberries	116	134.96	266.01	400.97	1,443.89	5.43
Fodder on arable land – total (volume in hay)	1,678	8,882.48	32,870.01	41,752.49	132,330.00	4.03
Other crops on arable land	48	306.03	1,145.44	1,451.47	696.55	0.61
Fallow land (part of crop rotation)	71	185.07	225.47	410.54	0.00	n.a.
Grassland – total (fodder in hay)	**3,954**	**29,854.89**	**425,598.38**	**455,453.27**	**1,698,784.59**	**3.99**
Permanent cultures – total	**796**	**548.91**	**4,757.84**	**5,306.75**	**8,156.23**	**1.75**
Fruit orchards	582	306.28	3,612.89	3,919.17	6,259.22	1.78
Vineyards	69	178.83	484.70	663.53	1,876.79	3.87
Hop-fields	4	2.47	8.11	10.58	9.20	1.13
Other permanent cultures	206	61.33	652.14	713.47	11.02	0.02

* *Number of organic farms growing a given crop on organic land.*

Source: IAEI Statistical survey on organic farms 2022.

2.2 Livestock production

In 2022, organic farms kept almost 440,000 animals. This number includes only so-called organic animals which have gone through the conversion period and are now kept under organic conditions. Compared to the previous year, there was a slight year-on-year decline of 0.3 % in the number of animals kept. As in previous years, cattle breeding dominated (almost 280,000 animals and 64 % share of the total number of animals), followed by sheep breeding with 17 % share (see Tab 10).

A YOY comparison shows again a slight increase of 0.6 % in the number of cattle kept organically. An increase was recorded mainly in the category of slaughter cattle (by 22.3 %). The numbers of beef cows and other cattle were rather stagnant. The number of dairy cows in organic farming has decreased below 7,000 head, returning to 2016 and 2017 levels (by 5 % YOY). Their number, as a share of total organic cattle, represented 2.5 %, which is way behind the national conventional proportion, where milkers make up 25.2 % of total cattle kept in CZ.

The decline in organic sheep breeding, which began in 2016, continued in 2022, with a YOY decrease of 3.6 % to less than 73,000 head, which corresponds to the situation before 2011. There was a similar decline in the number of **goats** (by 7.6 %, 636 head) to 7,706 head, the lowest number since 2013. The decline in sheep and goat numbers is also evident nationally, with total sheep numbers in CZ down by almost 20 % and goat numbers down by 13 % over the last five years.

In contrast, an increase was noted, after a three-year decline, in organic **pigs** (by 13.7 % YOY). The main reason for this was the increase in the category of fattening pigs in medium-sized enterprises, which compensates for the decline of several large entities that have completely abandoned pig farming. Over the last five years, the number of pigs in OF has increased by 11 %, while the total number of pigs kept in CZ has decreased by 4 %.

In the case of organic **poultry** breeding, the numbers have stabilised in 2022 after a significant increase of almost a third in 2021, both for laying hens and broilers (around 30,000 and 33,000 birds). Since 2017, the numbers of organic poultry have increased by 51 %.

In a comparison of the proportion of the main livestock categories in OF compared with overall livestock figures in CZ, it is apparent that the highest proportion is that of sheep (41.9 %) and goats (31.3 %), followed by horses with a 26.3 % organic share in overall breeding. Organic breeding of cattle makes up 19.7 % of overall cattle breeding, while the proportion of organic dairy cows represents only 2 % of the overall number. The proportions of organically kept pigs and poultry are negligible, with a long-term average of around 0.2 %. The proportion of beef cattle within OF is significant in CZ, with the number of organic non-dairy cows representing more than half of all non-dairy cows in CZ (53.4 %).

Organic meat production showed a 3.7 % increase compared to 2021, to 9,249 tonnes. The greatest share is represented by **beef**, whose production increased again by almost 6 % and as in previous years represents 90 % of total organic meat production.

There was also an increase in production of **goat meat** (15.7 %), however, its proportion is insignificant in comparison with beef.

In contrast, production of **pork**, **poultry** and **mutton/lamb meat** decreased in 2022. The production of pork, after three years of stagnation at around 150–160 tonnes and a 15% increase in 2021, decreased by more than a quarter to 135 tonnes in 2022. Similarly, for poultry meat, after a stable volume of around 195 tonnes in 2019–2021, production decreased by 27 % to 143 tonnes in 2022. The mutton/lamb meat production has fallen steadily since 2016 (by 9 % YOY), its share of the total volume of organic meat produced has fallen below 3%, still it is the second most common type of meat produced in organic quality.

Tab. 10 Number of animals on organic farms in 2021 and 2022

Animal category	Number of organic farms	Number of organically bred animals*		YOY change in the number of organically bred animals 2022/21 (%)
	2022	2021	2022	
Horses	1,031	9,758	9,740	-0.2
Cattle	2,998	278,346	279,939	0.6
Of which: dairy cows	*127*	*7,276*	*6,919*	*-4.9*
suckler cows	*2,752*	*123,734*	*122,549*	*-1.0*
Sheep	980	75,600	72,912	-3.6
Goats	343	8,342	7,706	-7.6
Pigs	33	2,058	2,339	13.7
Poultry	44	65,815	65,850	0.1
Of which: broilers	*10*	*32,437*	*32,888*	*1.4*
laying hens	*36*	*30,427*	*30,244*	*-0.6*

* *The total number of organically bred livestock includes all so-called organic animals on organic farms after conversion period.*
Note: Based on the methodology modification (Eurostat), bison and buffalo were included in the category Cattle; likewise, ponies and donkeys are now part of the category Horses (Equidae).

Source: IAEI Statistical survey 2021 and 2022.

Over the past five years, organic meat production has increased by almost 40 % from the original 6,693 tonnes in 2017. Beef meat production has increased the most (44%), followed by poultry and goat meat (27 % and 23 % respectively). Pig meat production is up 9 % compared to 2017, while sheep meat volume is down by almost a third from the original 412 tonnes in 2017.

Besides meat production, the sale of live **stocker animals** (cattle and sheep) was monitored. The number of stockers sold in 2022 was almost the same as in the previous years. More than 62,000 calves and 11,000 lambs were sold. In recent years, the sale of calves has rather stagnated, while the sale of lambs has slightly decreased.

According to IAEI data, the most successful organic certified meat is poultry (88 %). Organic beef also holds a long-term high proportion of sales of organic quality (45 %). For pork, the proportion of certified sales varies from year to year, ranging between 40 and 90% (42% in 2021). On the other hand, the least meat of organic quality is sold in the categories of mutton/lamb and goat's meat (20 % and 2 % resp. in 2021). Stocker animals are also sold without organic certification (83 % calves and 91 % lambs). The majority of meat produced is sold on the Czech market. Roughly 37 % of beef is exported, along with 24 % of mutton/lamb and almost 25 % of stocker calves and 15 % lambs.

In 2022, the overall planned production of cow's milk was 35,963,440 litres, along with 145,100 litres of sheep's milk and 825,940 litres of goat's milk. Production of sheep's milk has fallen by almost 45 % since 2017, while production of goat's milk has risen by 9 %. After increasing to almost 36.5 mil. litres in 2018, production of cow's milk suffered a slight decline, but the volume in 2022 is still about 4 % higher than in 2017. Organic cow's milk is sold primarily on the domestic market (93 %), representing a return to figures from 2012 and 2013 after a 4-year period of exporting a significant proportion to Germany (up to 41 % in 2016). The majority of cow's milk is sold with organic certification.

Organic egg production is still negligible when compared to conventional production. All organic eggs were (as usual) sold in CZ and the share of eggs actually sold as organic has again reached a high level (99 %).

Tab. 11 Livestock production on organic farms in 2021 and 2022

Livestock products	Unit	Number of organic farms	Production from organically bred animals		YOY change 2022/21 (%)
		2022	2021	2022	
Meat					
Beef	1,000 kg	2,197	8,224.31	8,681.45	5.6
Mutton	1,000 kg	626	294.13	267.00	-9.2
Goat's meat	1,000 kg	128	19.92	23.06	15.7
Pork	1,000 kg	30	183.14	134.92	-26.3
Poultry	1,000 kg	18	196.30	143.02	-27.1
Live animals – sale for fattening or breeding					
Calves	head	1,883	64,398	62,700	-2.6
Lambs	head	308	10,882	11,019	1.3
Milk production					
Raw milk – cow's	1,000 l	92	32,360.66	33,222.01	2.7
– sheep's	1,000 l	8	35.33	51.60	46.1
– goat's	1,000 l	28	150.97	303.34	100.9
Cheese – cow's	1,000 kg	28	38.12	41.40	8.6
– sheep's	1,000 kg	9	9.53	8.75	-8.1
– goat's	1,000 kg	20	40.48	39.99	-1.2
Other milk production					
Acidified milk products	1,000 kg	24	89.65	262.48	192.8
Curd	1,000 kg	28	53.07	114.05	114.9
Butter	1,000 kg	10	4.55	3.49	-23.4
Cream	1,000 l	5	2.94	2.75	-6.5
Eggs for consumption	1,000 kg	36	333.38	352.40	5.7
Honey	1,000 kg	3	4.10	5.63	37.3

Source: IAEI Statistical survey 2021 and 2022.

3. ORGANIC FOOD TRADE

IIn 2021 the total turnover in organic foods achieved by Czech companies was approximately 10.2 billion CZK, of which Czech consumers spent almost 6.2 billion CZK on organic foods. This represents a year-on-year increase of 3 %. Export of organic foods increased to ca 4.1 billion CZK. The average annual per-capita expenditure on organic foods increased to 585 CZK and the organic food share of overall food and drink consumption reached 1.6 % (see Tab. 12). Just for comparison, the EU average per-capita expenditure was 104 euros and about 5 % share of overall food and drink consumption.

The long-term main commercial category of organic foods is "Other processed foods" (39 % share and 2,424 mil. CZK). The category of "Fruit and vegetables" was in second place (21 % and 1,286 mil. CZK), followed by "Milk and dairy produce" (16 % and 1,009 mil. CZK).

In a more detailed breakdown of the "Other processed foods" category, the largest sub-category is that of "Coffee and tea", with a turnover of 655 mil. CZK, followed by "Dietary supplements", then "Ready-made foods" (inc. baby/children's foods), "Cocoa, chocolate and confectionary", and "Culinary plants and aromatic extracts". A turnover of 500 mil. CZK remains unattributed within "Other processed foods". From this, more detailed analysis, it is evident that the most commonly purchased organic foods are "Fruit and vegetables", followed by "Milk and dairy produce".

Czech consumers traditionally buy most of their organic foods in supermarket chains (33 %; i.e. 2.0 billion CZK in 2021), but their share is declining in the long term. Drugstores and e-shops competed for the second place (around 17% and 1.0 billion CZK). Health food and organic food stores dropped to fourth place.

It is estimated that organic food sales via direct sale reached 602 mil. CZK and 9.8 %, sales through e-shops 1,022 mil. CZK and 16.6%. It can be concluded that the use of individual outlets reflects the situation related to the COVID-19 pandemic, when consumers increasingly used e-shops to purchase food and, on the contrary, there was a decline in the use of catering (including school catering).

Tab. 12 Development in the Czech organic food market (2007–2021)

Indicator	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2018	2019	2020	2021
Total organic food turnover of Czech businesses incl. export (billion CZK)	1.39	1.98	2.24	2.72	3.73	5.70	7.02	8.26	9.41	10.22
Export (bn. CZK)	0.10	0.37	0.57	0.77	1.48	2.37	2.59	3.00	3.43	4.07
Organic food consumption in CZ (bn. CZK)	1.29	1.61	1.67	1.95	2.25	3.33	4.43	5.26	5.99	6.15
YOY change in organic food turnover (%)	70	-10	4.6	9.5	11.4	30.5	33.0	18.7	13.9	2.8
Share of total food and drink consumption (%)*	0.55	0.65	0.65	0.71	0.81	1.05	1.31	1.52	1.77	1,60
Consumption per person per year (CZK)	126	154	158	185	213	314	416	492	562	585
Share of import in organic food turnover (%)	62	n. d.	60	57	62	57	60	57	58	65
Share of supermarket chains in organic food turnover (%)	68	68	64	64	61	58	51	50	47	50

* *Based on the publication of CSO data on annual food expenditures, the share of organic food in total food and beverage consumption in 2017 and 2018 has been retroactively updated.*

Source: IAEI Statistical survey.

4. SUPPORT FOR ORGANIC FARMING AND ORGANIC FOOD PRODUCTION

4.1 Development of state support for organic farming

The first financial support for the establishment of organic farms was released as early as 1990–1992. However, the first comprehensive subsidy programme came in the support introduced in 1998, which was provided until 2003 on the basis of a government regulation specifying programmes to support non-productive functions of agriculture.

Since 2004, OF has been among the supported titles within agro-environmental measures, thus ensuring financial support for organic farmers even after the Czech Republic's entry into the EU. Conditions for financial support are governed, within member states, by a so-called program document, which is always valid for a period of seven years. In the case of CZ, these have been the Horizontal Rural Development Plan (2004–2006), the Rural Development Programme RDP (2007–2013), and the currently valid RDP (2014–2020). Within the existing RDP, OF is supported, as of 2015[18], by an independent organic farming measure (separately from Agro-environmental-climatic measures).

Furthermore, organic farmers (since 2004) and now also organic food processors (since 2007) are given a points advantage in other selected measures within the RDP. Thus, OF-registered subjects often have a better chance of gaining approval and financial support for their projects.

Since 2004 OF development has also been supported via the Action Plan for OF development (AP). In 2022, the fourth AP for the development of organic agriculture in the 2021–2027 period was in force (approved by the Government in May 2021). This basic strategic document for the development of organic farming is implemented in most EU Member States.

4.2 Acreage-based subsidies

In 2022, registered organic farmers were still able to obtain subsidies from the OF measure within the RDP (2014–2020). Due to delays in approving the conditions for the new programming period, the current 2014–2020 programming period was extended by Regulation (EU) 2020/2220 of the European Parliament and of the Council until 31 December 2022.

Due to the approaching conclusion of programme period, in 2022 no new applications were accepted for a 5-year commitment (according to Govt. Reg. No. 76/2015 Coll.). However, a new subsidy programme was prepared, giving the option to enter a subsequent short-term 1-year OF measure or increase the area of an existing follow-up two-year commitment concluded in 2020. The application for entry into the commitment could be submitted by completely new applicants and for completely new land; the condition of prior inclusion in the OF measure set in 2020 was removed. Overlapping of old and new OF commitments for the same applicant was allowed, but not on the same parcel.

Within the OF measure, organic farmers obtain a compensation for economic loss incurred due to the organic farming system. The payments are provided per hectare of organic land, and differentiate according to land-use (i.e. crops grown on the land). Since 2015, slightly higher payments for areas in the conversion period have been proposed, and there have also been partial adjustments in the offer of titles and in the conditions for fulfilling the commitments.

The range of titles was increased with the inclusion of landscape-forming orchards in the "Permanent Cultures" category, an independent title for vineyards and hop-fields, and with the inclusion of grass grown for seed, weeding by temporary grassing, and temporary fallow land in the arable land category. On the other hand, the introduction of conditions for support only for enclosed organic farms with no combined plant production meant the cancellation of the title giving a lower level of support for grassland on organic farms with combined production. Since 2016, support for strawberry growing has also been added. In 2018, there was a revision and slight reduction in a number of payments for "other orchards" due to the cancelation of the condition to leave 5–15 % of the area of these orchards without mechanical maintenance. In 2020, there is a slight increase in the transitional payments for organic farming for reduced commitments.

The level of payment is fixed in EUR for the whole five-year period and now for two- and one-year commitments (follow-up OF measure), see Tab. 13 and the actual amount in CZK change from year to year according to the current exchange rate. In 2022, the exchange rate was 24,858 CZK/EUR. The detailed conditions for the provision of subsidies to OF in a given period are dealt with in the wording of Government Regulation No. 33/2022 Coll.

In 2022, organic farmers applied for 1,544 million CZK for about 567,000 ha of organic land, which represents a year-on-year slight decrease of 0.9 % (i.e., 14 mil. CZK), see Graph 4. The decrease was mainly the result of the decrease in the EUR:CZK exchange rate (by 5.3%), while the acreage for which subsidies were requested increased (by almost 18,000 ha and 3.2 %).

In the past ten years, the level of subsidies within the OF measure has risen by almost 21 % (+266 mil. CZK) from 1,278 mil. CZK in 2012. This rise was largely due to an increase in acreage under organic management (by 107,000 ha). In the long term, the average payment per hectare has stagnated at around 2,700 CZK (2,722 CZK/ha in 2022).

[18] Due to the delay in approval of the European Parliament and Council Regulation No. 1305/2013, which determined the conditions of the RDP (2014–2020), the RDP was only restarted in 2015. The year 2014 was a transitional year when the conditions of the original RDP remained valid.

Tab. 13 Comparison of per-hectare payments in organic farming according to RDP 2014–2020 and RDP 2007–2013

Land use	Subsidies for	OF measure		OF measure (follow-up)		2014
		conversion period	under OF system	conversion period	under OF system	
Permanent grassland	Permanent grassland*	84	83	86	83	71 / 89
Arable land	Growing vegetables or special herbs	536	466	537	466	564
	Growing strawberries	669	583	670	583	x
	Growing grass for seed	265	180	266	180	x
	Growing other crops	245	180	247	180	155
	Grassland on arable land	79	69	81	69	x
	Fallow land	34	29	35	29	x
Permanent crops	Orchards – intensive	825	779	830	779	849
	Orchards – others	419	417	420	417	510
	Vineyards	900	845	900	845	849
	Hop-fields	900	845	900	845	849
	Other permanent crops – landscape orchards	165	165	70	67	x

* *The higher per-hectare payment for permanent grassland (89 EUR/ha) applied in 2014 had been established since 2008 for organic farms managing all areas in organic farming. i.e. without parallel conventional areas.*

Source: RDP 2007–2013 and RDP 2014–2020 for year 2022.

Graph 4 Development of subsidies in OF (1998–2022)

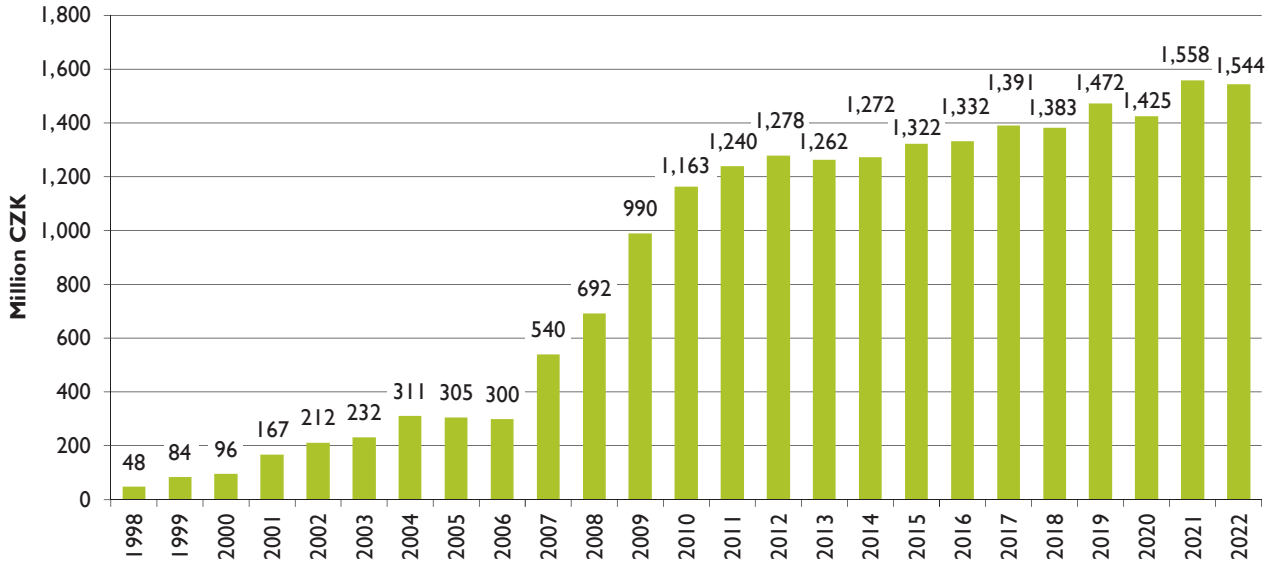

Note: Total support represents the amount of grants applied for in a given year, not grants paid out, which are always paid out during the following year.

Source: MoA; compiled by CTPOA.

4.3 Further RDP measures

With regard to the low production of organic food in the Czech Republic, the Ministry of Agriculture decided to favour organic food producers and organic farmers in selected measures of the RDP in the scoring of submitted projects from 2007. However, in 2022, due to the transitional period of the CAP, no measures favouring operators registered in OF have been launched. The new CAP strategic plan foresees the reintroduction of benefits for organic operators, either in the form of additional points or a higher co-financing rate (e.g. for investment interventions 33.73 and 34.73, intervention for young farmers 49.75).

Within the M16 Cooperation measures, the activities of the so-called Operational Groups were supported in CZ. The aim of these groups was to achieve a more effective link between research and practice, and is based on the concept of European Innovation Partners for Agricultural productivity and sustainability (EIP-AGRI). In CZ the selection of projects was carried out in two rounds, in the autumn of 2016 and 2017. Of 19 approved projects with an overall budget of around 120 mil. CZK, three projects focus on innovation in organic farming: Separation of leaves and stalks in legume crops, Organic growing of alternative crops in conditions of arid climate and erosion threat, and a Family approach to pig-breeding with mating of suckling sows. Read more at the research website: https://www.ctpez.cz/cz/v-a-i/e-i-p.

4.4 National subsidies

Within national subsidies (i.e. Principles), under measure 10.E "Support of technology platforms within the field of MoA activity", support is provided for the Czech Technology Platform for Organic Agriculture (CTPOA). In 2022 the Platform's activities were supported to the sum of 2,500,000 CZK. Through measure 10.D. "Support for

European NGO Integration" a grant is provided to enable Czech representatives to become members and regularly attend meetings of IFOAM Organics Europe, the main international NGO for organic agriculture. In 2022, the PRO-BIO Association was awarded a grant of 299,000 CZK. Under title 9.A.b.4.i., support was again given in 2022, to the sum of 881,995 CZK, for species tests to be carried out on chosen field crops in the OF regime. Under measure 9.H support for participation in international fairs is provided, in 2022 the aid covered participation in Biofach, the world's largest organic food trade fair. As the fair has been moved from February to July 2022, data on the total amount of the subsidy is not available at this time. Under measure 9.F.e "Regional transfer of information" the PRO-BIO Association received a grant of 2,546,182 CZK for providing OF advice.

Since 2017, financial support for the activities of Demonstration farms – programme 9.F.m. has been provided. Three organic farms, from a total of 20 approved demonstration farms, were supported to the sum of 1,765,000 CZK. Since 2019, financial support in programme 1.V. has been provided for restructuring orchards within organic farming with the aim of improving the health of fruit trees and improving the quality of the fruit produced. The programme supported the planting of 32.1 ha with a grant of 5,727,600 CZK in 2022.

National subsidies also provide for improvement in animal welfare. Within programme 20.A, aimed at dairy cows, a sum of 254,814,000 CZK was paid to a total of 873 applicants, of which 1.8 % went to 36 organic dairy farmers. Within programme 20.B – poultry, 186 breeders were supported by 340,722,000 CZK, of which 63,000 CZK went to 4 organic farmers. Within programme 20.C – pigs, only one organic farm drew on subsidies (0.03 % share of total subsidies of 316,374,000 CZK). Within programme 20.D – non-dairy cows, a sum of 54,829,000 CZK was paid out to 1,100 breeders of beef cattle, of which 31,181,000 CZK (57 %) went to 627 businesses managed organically. In the newly announced programme 20.E – fattened bulls, a sum of 93,149,000 CZK was paid out to 680 applicants, of which 2,261,000 CZK (2.4 %) went to 83 applicants breeding fattened bulls under the OF scheme.

The MoA contributes to OF development from its budget also via other programmes. For example, support for research is ensured within the National Agency for Agricultural Research. In the year 2022, research projects focusing on OF were provided with 38,909,000 CZK, which represents a 6.5 % share of the MoA budget for Science and Research (without institutional expenditure through ministerial research organisations). OF was the theme of 12 projects of a total 182 running during 2022.

Within the framework of regular support, finances are provided for the compulsory gathering of data on OF for Eurostat, and for observing the economic state of organic farms within FADN measures (via IAEI and budget around 7 mil. CZK).

In an effort to achieve the aims of the Action plan for the development of OF in the Czech Republic, a promotional campaign "Support organic food and products of organic farming" was launched in 2018 by the MoA. **A three-year campaign (2020–2022)** is currently running to support organic food and organic farming with a budget of 60 million CZK. The aim of this national campaign is to increase general awareness of organic foods and OF and to increase consumer confidence.

After two years, 2020 and 2021, when no awareness and educational activities of the MoA were implemented due to the COVID-19 pandemic, the Annual Educational Plan was again approved in 2022, with a new focus on activities for children and students. The plan supported field trips for children to organically managed farms, the activity implemented by PRO-BIO LIGA with a budget of 250,000 CZK. Also the traditional training for control organisations and state supervisory authorities was realized by Bioinstitut with a budget of 98,000 CZK.

Finances are also provided for the activity of non-governmental, non-profit organisations (NGO) focusing on support for development of organic farming and organic food production. In 2022, NGO activity in the OF sector was funded to the sum of 2,273,459 CZK (2,839,524 CZK in 2021 and 2,678,138 CZK in 2020). Thanks to this regular support from the MoA, agricultural organisations and other NGOs can ensure the general promotion of OF and organic foods. Among the most important promotional activities regularly supported by MoA resources are the following:

- MoA national campaign "September – Organic Food Month" (since 2005), newly covered by the national promotional campaign to promote organic food and products of organic farming
- "Best Organic Food of the Year" competition, which entered its 21st year with a new name and logo (since 2002, original name Czech Organic Food of the Year)
- Award "Organic Farm of the Year" (since 2019) created by merging two awards, namely „Best Farmer" organised by PRO-BIO Association (since 2011) and „Barták's Pot" award for the best organic farmer (since 1992)
- Operation of an information and education website on organic farming and organic food „www.lovime.bio", including a map of Czech organic food https://kde.lovime.bio/
- Prague Biojarmark – a farmers' market in Prague focused exclusively on organic food (from 1994–2012, renewed from 2017)

Many organic farms and organic products are also presented within nationwide promotional events not directly focused on organic production. These include the Regional Food competition, the MoA project "Know your farmer" and new educational campaign to promote quality food "Quality Academy".

5. ORGANISATIONS AND ASSOCIATIONS INVOLVED IN THE OF SECTOR

Specialist organisations and associations

PRO-BIO Association of Organic Farmers

PRO-BIO Association is a non-profit organization which supports and promotes the interests of organic farmers, processors and retailers of organic food in the Czech Republic.
www.pro-bio.cz

- **PRO-BIO Regional centres**
- **PRO-BIO Consultancy Association**
- **PRO-BIO League, consumer branch**
- **PRO-BIO organic food shops**

CTPOA – Czech Technology Platform for Organic Agriculture

The platform brings together institutions that cover an area of science, research and education, farmers and processors from practice as well as unions and associations active in raising awareness of organic agriculture. The aim of the platform is to build and promote the development of knowledge in the field of organic farming and organic food production and enhance the competitiveness of the organic agricultural sector in the Czech Republic in all key areas.
www.ctpez.cz

EKOVIN – Association of integrated and organic production of grapes and wine
www.ekovin.cz

BioSad – Association for organic fruit production
www.biosad.cz

Inspection/certification organisations and state supervisory authorities

ABCERT AG branch ***www.abcert.cz***

Biokont CZ, s. r. o. ***www.biokont.cz***

BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o.
www.ekozemedelstvi.cz

KEZ o. p. s. ***www.kez.cz***

ÚKZÚZ – Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture ***www.ukzuz.cz***

SVS – State Veterinary Administration ***www.svscr.cz***

SZPI – Czech Agriculture and Food Inspection Authority
www.szpi.gov.cz

Department of Environmental and Organic Farming, Ministry of Agriculture ***http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/***

Trading organisations

PRODEJ-BIO s. r. o. ***www.prodejbio.cz***

Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO (CZECH ORGANIC MILK cooperative) ***http://ceskebiomleko.cz/***

Education, research and advisory organisations

Bioinstitut, o.p.s. – Institute for organic agriculture and sustainable landscape development

Bioinstitut focuses on supporting the development of organic farming in the Czech Republic through providing advice, training, transfer of knowledge from research into practice, publishing, education and promotion of OF among professionals and the public and communication of OF needs to national administration. Bioinstitut is a coordinator of the Czech Technology Platform for Organic Agriculture and a member of FiBL International – international association of research institutions in the field of organic farming.
www.bioinstitut.cz

Biocont Laboratory, spol. s r. o. ***www.biocont.cz***

Czech Organics, s.r.o. ***www.czechorganics.com***

Crop Research Institute (VÚRV, v.v.i.) ***www.vurv.cz***

Institute of Animal Science (VÚŽV, v.v.i.) ***www.vuzv.cz***

Research Institute for Fodder Crops, Troubsko
www.vupt.cz

Research Institute of Agricultural Engineering ***www.vuzt.cz***

Agritec Plant Research s. r. o. ***www.agritec.cz***

Institute of Agricultural Economics and Information (IAEI)
www.uzei.cz

Czech University of Life Sciences, Prague ***www.czu.cz***

University of South Bohemia, České Budějovice
www.jcu.cz

Mendel University in Brno ***www.mendelu.cz***

Institute of Chemical Technology, Prague ***www.vscht.cz***

Notes

Zpracovala:
Ing. Andrea Hrabalová

Autoři fotografií:
Úvodní fotografie: Shutterstock
Fotografie v zápatí: Shutterstock

Fotografie vznikly v rámci propagační kampaně
na podporu biopotravin a ekologického zemědělství.

Publikace byla zpracována za finanční podpory Ministerstva zemědělství prostřednictvím
dotace na činnost České technologické platformy pro ekologické zemědělství.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

BIOINSTITUT

ČESKÁ TECHNOLOGICKÁ PLATFORMA PRO EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

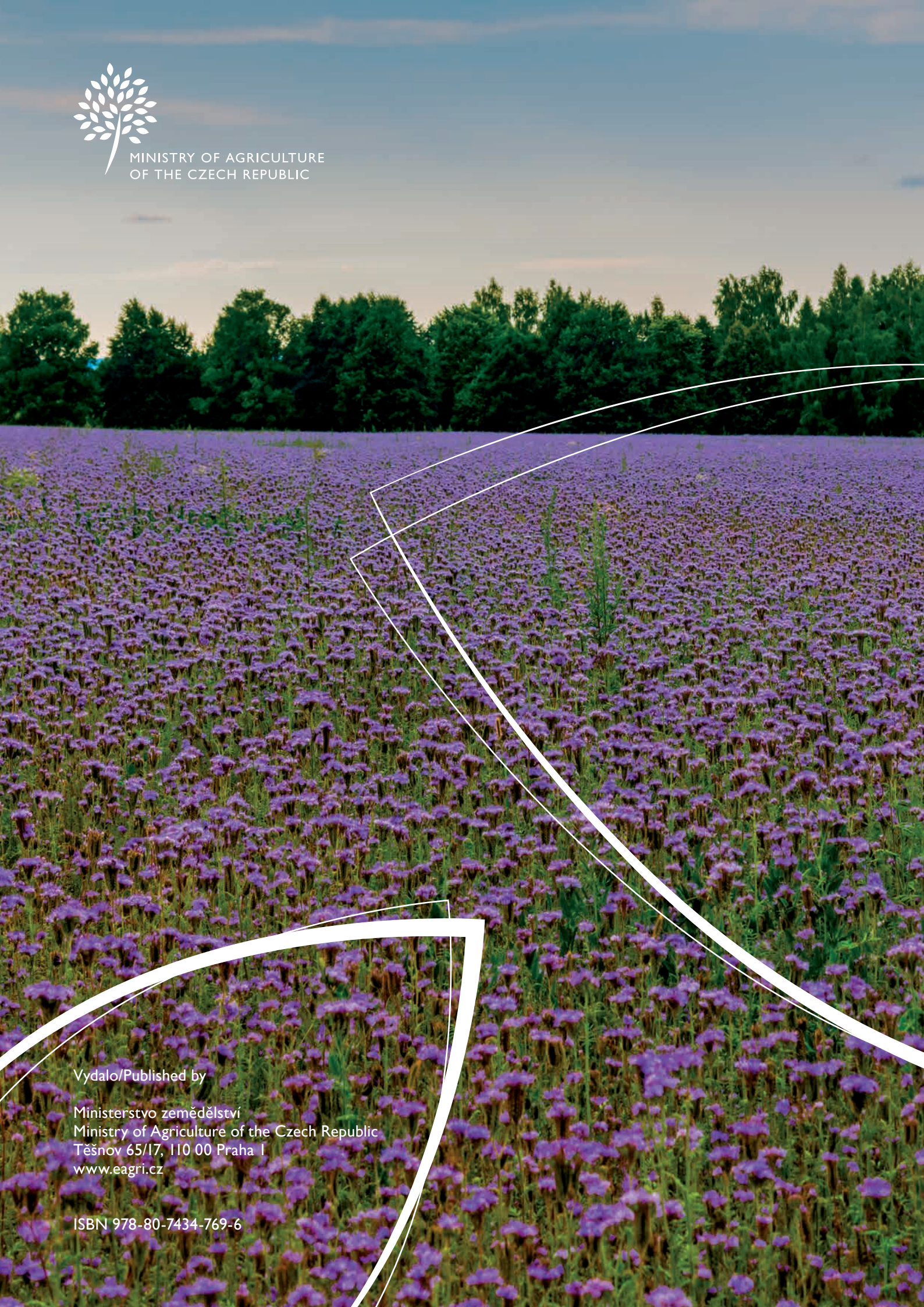

MINISTRY OF AGRICULTURE
OF THE CZECH REPUBLIC

Vydalo/Published by

Ministerstvo zemědělství
Ministry of Agriculture of the Czech Republic
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
www.eagri.cz

ISBN 978-80-7434-769-6